

Ñ'oom naya cantyja 'naaⁿ' Jesucristo na seiljeii Marcos

*Tyoñequiaa Juan ñ'oom ndyuuaa na tjaa nn'aⁿc'om
(Mt. 3:1-12; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)*

¹ Luua waa na jnaⁿ ñ'oom naya cantyja 'naaⁿ' Jesucristo, Jnda Ty'oots'om.

² Jnd^a seicanda^{a_a}ñena' ñ'oom na seiljeii profeta Isaías, matsona':

Majñooⁿñetyaya cwii moso 'naⁿya na wjaajndyee jo njom'. Jom nncwji'yuu'ñê cantyja 'naⁿ', cha mam'aⁿc'eendye nn'aⁿ quia na nncue'cañoom'.

³ Jom ts'aⁿ na jndeii matseineiⁿ ndaq^a nn'aⁿ jo ndo' yuu tjaa nn'aⁿ c'om.

Matsoom: "Calajndaa'ndyo' naquii' n'om'yo' cha'cwijom cwii nato na juu jo' nndyocwjee'cañoom nquii na nnts^a'ntjom 'o.

Cata'ndyo'xcwe'yo' cha'cwijom cwilayo'yo' nato na nñoom."

⁴ Ñ'oommeiⁿ seicanda^{a_a}ñena' quia na to' Juan na tyotseits'oomñê nn'aⁿ ndyuuaa yuu tjaa nn'aⁿ c'om. Tyoñequiaaⁿ ñ'oom na calcwe' n'omna jnaaⁿna cha nntseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om joona ndo' nleits'oomndyena.

⁵ Jndye nn'aⁿ ty'e na m'aaⁿ na jnaⁿna cha'waa ts'ondaan Judea ñequio tsjoom Jerusalén. Jnd^a na lcwe' n'omna jnaaⁿna, seits'oomñê joona ts'om jndaa Jordán.

6 Juan'ñeeⁿ tyocweⁿ liaa na tuiina' ñ'eⁿ soo' camello. Chi'tyeⁿ xcween^{n!}eⁿ cwii tjaⁿ. Tyocwaa^{n!}aⁿ calcaa ntyue' ndo' tyo'om tsiom' jndaa.

7 Luua ñ'oom na tyoñequiaaⁿ ndaq^a nn'aⁿ, tyotsoom:

—Mandyontyjo nqueⁿ na t'manti tseixmaaⁿ, nchiiti ja. Ticatseixmaⁿya na cwe' ja nndi'ntjoⁿya nnoom na nntseicana^{n!}a lcoom'm.

8 Ja matseits'oomndyo 'o ñequio ndaatioo, saa nqueⁿ nntseits'oomñê 'o ñequio Espíritu Santo.

*Na teits'oomñe Jesús
(Mt. 3:13-17; Lc. 3:21-22)*

9 Tiempo'ñeeⁿ jnaⁿ Jesús tsjoom Nazaret, ts'ondaan Galilea. Tyje'cañoom Juan ndyuua yuu na tjaan nn'aⁿ c'om. Ndo' seits'oomñe Juan jom ts'om jndaa Jordán.

10 Quia na jlueen^{n!}eⁿ naquii' ndaa mantyjacheⁿ nty'iaa^{n!}aⁿ na seicanaaⁿñena' tsjo'luee. Jndyocue Espíritu Santo cha'wijom catu'. Jndyocaljo nacjoom'm.

11 Ndo' teic'uua na seineiⁿ Ty'ooots'om cañoom'luee. Matso:

—'U cwiluiindyu' Jndaaya na jeeⁿ candya' ts'ooⁿya. Cartyja 'na^{n!}'u ñequii'cheⁿ mañequiaana' na neiⁿya.

*Ñe'queⁿ tsaⁿjndii xjeⁿ Jesús
(Mt. 4:1-11; Lc. 4:1-13)*

12 Ndo' mantyjachenⁿ tjañ'oom Espíritu Santo Jesús cwiicheⁿ ntyja yuu tjaan nn'aⁿ c'om.

13 Jo' ljoo'ñê wen'aaⁿ xuee. Tyoqueⁿñe tsaⁿjndii na nlqueⁿ xjeⁿ jom. Mati tyom'aaⁿ Jesús quii'ntaaⁿ

quioo' wjee. Ndo' tquie'cañom ángeles na tyondye'ntjomna nnoom.

*Mato' Jesú ts'iaaⁿ'naaⁿ'aⁿ ts'onda Galilea
(Mt. 4:12-17; Lc. 4:14-15)*

¹⁴ Jndaq na tju' Herodes Juan w'aancjo, quia jo' tja Jesú ts'onda Galilea. Jo' jo' tyoñequeiaaⁿ ñ'oom naya ndaq nn'aⁿ cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om.

¹⁵ Tyotsoom:

—Jndaq tue'ntyjo xjeⁿ na nñe'quiandyo' na nnts'a'ntjom Ty'oots'om 'o. Calayu'yo' ñ'oom naya 'naaⁿ'aⁿ ndo' calcwe' n'om'yo'!

*Ma'maⁿ Jesú ñequiee nn'aⁿ na cwitjeii' calcaa
(Mt. 4:18-22; Lc. 5:1-11)*

¹⁶ Yocheⁿ na mawinom Jesú 'ndyoo ndaaluee Galilea, nty'iaaⁿ'aⁿ Simón ñequio tyjee tsaⁿ'ñeeⁿ Andrés. Cwituee'na tsqui' 'naaⁿna ts'om ndaaluee ee joona ts'iaaⁿ'naaⁿna na cwitjeii'na calcaa.

¹⁷ Quia jo' tso Jesú ndaqana:

—Quio'yo' ñ'e'ndyo' ndo' ja nnts'aa na nlatjom'yo' nn'aⁿ tachii cwe' calcaa.

¹⁸ Joona mañoom! 'ndyena lqui' 'naaⁿna. Ty'ena ñ'eⁿñê.

¹⁹ Tjatjatyeeⁿ chjoowi' 'ndyoo ndaaluee. Tuee'cañoom Jacobo ñ'eⁿ tyjee tsaⁿ'ñeeⁿ na jndyu Juan. Joona ntseinda Zebedeo. M'aⁿna ts'om w'aandaa, cwila'yona lqui'tsaⁿ'naaⁿna.

²⁰ Mantyja tqueeⁿ'ñê joona, quia jo' 'ndyena tsotyena Zebedeo ts'om w'aandaa ñequio naⁿntjoom'm. Ty'ena ñequio Jesú.

*Tsaⁿ na tyoleiñ'oom jndyetia
(Lc. 4:31-37)*

21 Ty'ena tquieno tsjoom Capernaum. Quia na tue'ntyjo xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos quia jo' tjaquiee' Jesús naquii' wats'om. Toon'qⁿ na tyo'mooⁿ ndaqⁿ nn'aⁿ.

22 Ndo' ñ'oom na tyoñequiaaⁿ, jeeⁿ tjawee' n'omna. T'moⁿna' ndaqⁿana na waa najndeii na matseixmaaⁿ, ee ñ'oom na tyo'mooⁿ cajndatina', nchii cwe' cha'na ñ'oom na cwit'mooⁿ nn'aⁿ na jndo' n'om chiuu t'maⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés.

23 Ndo' naquii' wats'om'ñeeⁿ tyje'cañoom cwii ts'aⁿ na maleiñ'oom jndyetia juu. Jndeii tyotseixaⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ ñ'oom ndyuee jndyetia'ñeeⁿ.

24 Tsoom nnom Jesús:

—¿Ljo' l'ue ts'om' ñ'eⁿndyô jâ, 'u Jesús na jnaⁿ Nazaret? ¿Aa jndyo' na jndyo'tsei'tyui' na laxmaa'nyâ najndaayâ? Jâ macwitajnaaⁿ'â 'ñeeⁿ cwiluiindyu'. Nncu' cwiluiindyu' na lju' ts'om' na jnaⁿ na m'aaⁿ Ty'qots'om.

25 Quia jo' seitia' Jesús jndyetia'ñeeⁿ. Tsoom:

—Catseicheⁿ!. Calui' naquii' ts'om tsaⁿm'aaⁿ!.

26 Ndo' s'aa jndyetia'ñeeⁿ na seicantyeen'ñee tsaⁿ'ñeeⁿ ndo' tyoteiñ. S'aaⁿ na seixuaa jndeii, jnd^a jo' jlueen'en naquii' ts'om tsaⁿ'ñeeⁿ.

27 Ndo' cha'tso nn'aⁿ na nty'iaa na luga' tuii jeeⁿ tyuena. Tyota'x'eña ndaqⁿ nc'iaana, tyoluena:

—¿Ljo' ma'moⁿna' na luga' tuii? Cwa cwii ñ'oom xco cwindaaya je'. Ee tsaⁿm'aaⁿ! waa najnein na matsa'ntjoom meiⁿ jndyetia ndo' cwila'candana ñ'oom na matsoom.

28 Mañoom' t'om ñ'oom cantyja 'naaⁿ Jesús cha'waa ts'onda Galilea.

*Sein'maⁿ Jesús staxee^{n!} Simón Pedro
(Mt. 8:14-15; Lc. 4:38-39)*

²⁹ Ndo' jndā na jlu'i'na wats'om, ty'ena waa' Simón ñ'eⁿ Andrés, ndi ñ'eⁿ Jacobo ñ'eⁿ Juan.

³⁰ Tquienā. Ndo' jo' jo' m'aaⁿ staxee^{n!} Simón. Waa cjoo' jnduu na matseicona' juu. Mañoom' jla'candii nn'aⁿ Jesús na wii' yuscu'ñeeⁿ.

³¹ Quia jo' tjantyjaa' Jesús tsa^{n!}ñeeⁿ, t'ueeⁿ ts'^oo, seiweeⁿ juu. Mañoom' ntquiuuñē na matseicona' juu. Mana to' na mandintjom ndaqana.

*Sein'maⁿ Jesús jndye nn'aⁿwii
(Mt. 8:16-17; Lc. 4:40-41)*

³² Majuu tmaa^{n!}ñeeⁿ jndā na tjacue ñe'quioom', tquie'cho nn'aⁿ nn'aⁿwii ñ'eⁿ nn'aⁿ na maleichuu jndyetia na m'aaⁿ Jesús.

³³ Manndyo ndyuendye nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ na tquienā na cwe' 'ndyoots'a w'aa'ñeeⁿ.

³⁴ Xje^{n!}ñeeⁿ sein'maaⁿ jndye nn'aⁿwii cha'tso nnom ntycu na cwitjoomna. Mati jndye jndyetia tjeii^{n!}eⁿ naquii' n'om nn'aⁿ. Meiⁿ tīnquiaaⁿ na nla'neiⁿ jndyetia'ñeeⁿ meiⁿcwii ñ'oome ee tical'ue ts'oome na nnodye nn'aⁿ cantyja 'naan'aⁿ. Ee jndyetia'ñeeⁿ manquiuna 'ñeeⁿ cwiluiiñē.

*Jesús mañequeiaaⁿ ñ'oom ts'ondaa Galilea
(Lc. 4:42-44)*

³⁵ Teincoo cwiicheⁿ xuee ndicwaⁿ jaaⁿchen te-icantyjaaⁿ, tjaanⁿ cwii joo yuu na ñenqueⁿ. Jo' jo' tyotseineiiⁿ nnom Ty'oots'om.

³⁶ Ndo' Simón ñequio nc'iaaⁿaⁿ ty'entyjona naxe^{n!} Jesús na cwil'ueena jom.

³⁷ Jndā na jliuna jom, jluena nnoom:
—Jndye nn'aⁿ jeeⁿ cwil'uee 'u.

38 Tsoom ndaqana:

—Cjaaya nt'omcheⁿ njoom na nndyoo' cha mati jo' nñequiaya ñ'oom naya na nndye nn'aⁿ. Ee maxjen ts'iaaⁿwaa' na qui na jndyoo^aya.

39 Quia jo' tyomanoom cha'waa ts'ondaⁿ Galilea. Tyoñequeiaaⁿ ñ'oom naya naquii' lan'om 'naaⁿ naⁿ'ñeeⁿ cwii cwii joo. Ndo' tyocwjeeⁿ'eⁿ jndyetia naquii' n'om nn'aⁿ.

Sein'maⁿ Jesú^s ts'aⁿ na chuu tycu lepra

(Mt. 8:1-4; Lc. 5:12-16)

40 Tyjee'cañoom cwii ts'aⁿ na m'aaⁿ Jesú^s na chuu tycu lepra. Tco'xtye jo nnoom, s'aa ty'oo, tso:

—Ta, ntyjii 'u nndaq nntsein'maⁿ ja, xeⁿ wajnaⁿ na maty'iomna'.

41 Jesú^s t'oom na wi' ts'oom tsaⁿ'ñeeⁿ. Seilioom ts'ooⁿ, tyeⁿnquo^m juu. Tsoom nnom:

—Maxjeⁿ maty'iomna' na ljo'. Can'maⁿ!

42 Mantyja tsu tycu lepra. Mana ljuu' tjaaⁿ'aⁿ cha'waañé.

43 Jnd^a jo' jñom Jesú^s tsaⁿ'ñeeⁿ, tyeⁿ ñ'oom tsoom nnom:

44 —Meincwii ñ'oom ticatsu' ndaq nn'aⁿ chiuu tuii na n'maⁿ. Sa^a cja', cja'tseica'moⁿndyu' nnom tyee. Ndo' quiaa' quioo' nnoom na matseit'maaⁿ'ndyu' Ty'oots'om cha'xjeⁿ na tyotsa'ntjom Moisés. Ee laa'ti' nncwji'yuu'ñena' ndaq nn'aⁿ na jnd^a n'maⁿ.

45 Sa^a quia na tja tsaⁿ'ñeeⁿ, tooⁿ'oⁿ na tyot-seineiiⁿ, tyotsoñ'eeⁿ chiuu waa na n'maaⁿ. Jo' chii mañoom' t'om ñ'oom ndiocheⁿ. Cwe' jo' seicu'na' na nncjaquiee' Jesú^s meiⁿnquia tsjoom ee jeeⁿ jndye nn'aⁿ nnc'oontyaa'na xeⁿ nliuna jom. Jo'

chii ljoo'ñê yuu tjaā nn'aⁿ c'oom ndo' tquie'cañom nn'aⁿ na m'aaⁿ na jndye joo jnaⁿna.

2

*Sein'maⁿ Jesúts ts'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee
(Mt. 9:1-8; Lc. 5:17-26)*

¹ Jndā na teinom cwantindyo xuee, tue'cañoomnnda' Jesúts tsjoom Capernaum. Ndo' teic'uua ñ'oom na jndā tyjeeⁿ'en, m'aaⁿ waa' cwii ts'aⁿ.

² Jndye nn'aⁿ tjomndyena jo' jo' hasta tileicwijnddeii w'aa. Meiⁿ cwe' 'ndyoots'a tīcandaq̄ nlquie'cañomna. Ndo' tyoñequiaaⁿ ñ'oom' Ty'oots'om ndaq̄na.

³ Ndo' jo' tquie'cañom ñequiee nn'aⁿ na m'aaⁿ Jesúts. Tquioñ'omna cwii ts'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee.

⁴ Quia na nty'iaana na tīcandaq̄ nnc'oontyjaa'na na m'aaⁿ ee na jeeⁿ tyeeⁿ m'aⁿ nn'aⁿ, quia jo' ty'ewana xqueⁿ w'aa. Jla'canaaⁿndyena ndyeyu na meintyjee' Jesúts. Jla'c'ōⁿna tsuee na ndii' ts'aⁿwii'.

⁵ Quia na nty'iaa' Jesúts na cwila'yu'ya n'om nañ'ñeeⁿ, tsoom nnom nquii ts'aⁿ na wii':

—'U jndaaya, jndā seit'maⁿ ts'ōoⁿya 'u cha'tso jnaⁿ na niom.

⁶ Ndo' nt'om nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés na teindyuaandye jo' jo', jndye ñ'oom ty'ola'tiuuna naquii' n'omna na ticuee' n'omna Jesúts.

⁷ Jla'neiⁿ cheⁿnquieena naquii' n'omna, jluena: "Tsaⁿm'aaⁿ! ¿chiuu na luua' matsoom? Cwa ñ'oom ntjeiⁿ matseineiiⁿ nacjoo! Ty'oots'om ee macanda jom nndāq̄ nntseit'maⁿ ts'oom jnaaⁿ nn'aⁿ."

8 Ndo' ntyjii Jesús na luala' m'aa^{nl} n'omna. Tsoom ndaqana:

—¿Chiuu na ticuaaya nquiu'yo' ñ'eⁿndyo?

9 ¿Cwaaⁿ ñ'oom cwila'tiuu'yo' na tijndeitina' na nntsjo^o nnom tsaⁿwii'm'aaⁿ? ¿Aa nchii cha'na jnd^a tsjo^o nnoom na matseit'maⁿ ts'ooⁿya jnaaⁿ'aⁿ na waa? Oo ¿aa nchii jndeitina' nquiu'yo' na nntsjo^o na quicantyjaanⁿ, catseilcwiin^ê tsuee 'naaⁿ'aⁿ ndo' cjaacaⁿ?

10 Queⁿ'yo' cwenta, ja na cwiluiindy^o tsaⁿ na jnaⁿ cañoom'luee nntsjo^o juu ñ'oom na nquiu' 'o na jndeitina'. Quia jo' quia na jnd^a tco'yana' tsaⁿm'aaⁿ nla'noⁿ'yo' na majndeiticheⁿ ja waa na-jndo^o nnom tsjoomnancue na nndaq nntseit'maⁿ ts'ooⁿya jnaaⁿ nn'aⁿ.

11 Quia jo' tsoom nnom ts'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee:

—'U re, matsjooya njom', quicantyja'. Catseil-cwiindyu'! tsuee 'naaⁿ!. Cja'to' wa!.

12 Ndo' mantyja teicantyja tsaⁿñeeⁿ, seilcwiin^ê tsuee 'naaⁿ'aⁿ. Jlueeⁿeⁿ na jndoo' cha'tsondye naaⁿñeeⁿ. Jeeⁿ tjaweeⁿ n'omna na luala' tuii. Tyola't'maaⁿndyena Ty'ooot'som, tyoluena:

—Meiⁿjom ndii' tyoonty'iaaya na nluii na luala'.

*Ma'maⁿ Jesús Leví na mati jndyu Mateo
(Mt. 9:9-13; Lc. 5:27-32)*

13 Jnd^a tuii na luala', tja Jesús cwiicheⁿ cwii ndii' 'ndyoo ndaaluee ndo' jndye nn'aⁿ ty'entyjaa'na jom. Tyo'mooⁿ ndaqana.

14 Cwii xuee mawinoom yuu na cwitioom nn'aⁿ ts'iaaⁿndaqana cwentaa' gobiernom. Jo' jo' noom'm cwii ts'aⁿ na jndyu Leví jnda Alfeo.

Wacatyeeñ tsañ'ñeeñ na maco'ñoom s'om na cwitioom nn'añ. Tso Jesúñ nnoom:

—Candyo'tseijomndyu' ñequio ts'iaañ 'nañya.

Ndo' teicantyja tsañ'ñeeñ, tjatseijomñe ñ'eñ Jesúñ.

¹⁵ Cwii xuee m'aañ Jesúñ waa' Leví ñequio nn'añ na cwila'jomndye ñ'eññé. Jo' jo' wacatyeeñ nacañoom' meiñsa ñequio nañ'ñeeñ na cwicwa'na. Ndo' mati majndye nn'añ na cwito'noom ts'iaañndaq nn'añ cwentaa' gobiernom ñequio nn'añ na cwila'tjoondye nnom Ty'oots'om cantyja na nquiñ nn'añ fariseos, teindyuaandyena ñ'eññé. Ee jndye nn'añ ty'entyjona naxeeñ'eñ.

¹⁶ Saq nn'añ fariseos ñequio nc'iaana na cwit'mooñ ljeii na tqueñ Moisés, quia na nty'iaana na macwa' Jesúñ ñequio nn'añ na cwila'tjoondye nnom Ty'oots'om ndo' ñequio nn'añ na cwito'ñoom s'om cwentaa' gobiernom, ta'x'eenan ndaq nn'añ na cwila'jomndye ñ'eññé, jluena:

—¿Chiuu waayuu na macwaañ'añ ñ'eñ nn'añ na cwito'ñoom s'om ndo' ñ'eñ nn'añ na cwila'tjoondye nnom Ty'oots'om?

¹⁷ Jndaq na jndii Jesúñ na luua' cwiluena, tsoom ndaqña:

—Nn'añ na tiwii titjoondye ts'añ na mach'ee nasei. Saq nn'añ na wii, tjoondye tsan'ñeeñ. Ja nchii na jndyoq na nncwañya nn'añ na m'añ cantyja na matyliomyana', ja jndyoq na nncwañya nn'añjnañ.

*¿Chiuu na tyoola'cwejndo'ndye nn'añ na cwila'jomndye ñ'eñ Jesúñ?
(Mt. 9:14-17; Lc. 5:33-39)*

18 Nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na tyoñequiaa Juan tsaⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na cwila'naaⁿ nn'aⁿ fariseos, m'aⁿna na cwila'cwejndo'ndyena cwii xuee. Ndo' nt'omndye joona ty'entyja'a'na Jesús, ta'x'eena nnoom, jluena:

—Nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaa Juan cwila'cwejndo'ndyena ndo' majo'ti cwil'a nn'aⁿ fariseos, saq nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaa', tyoola'cwejndo'ndyena. ¿Chiuu na tyool'ana?

19 T'o Jesús cwii ñ'oom na cwe' tjañoom' cantyja 'naaⁿ nqueⁿ. Tsoom ndaq naⁿñeeⁿ:

—Nn'aⁿ na cwila'jomndye na macoco ts'aⁿ ¿aa maty'iomna' na nla'cwejndo'ndyena yocheⁿ na ndii ñ'eⁿ tsan's'a'ñeeⁿ ñ'eⁿndyena? Cantyjati xuee na m'aaⁿ ñ'eⁿndye naⁿñeeⁿ na cwiwit'maaⁿ na tocoom, ticatsona' na nla'cwejndo'ndyena.

20 Saq manncue'ntyjo xuee na nncwji'na' jom quii'ntaaⁿna, quia ljo'cheⁿ nla'cwejndo'ndyena.

21 Seineintichen Jesús cwii ñ'oom na tjañoom' cantyja 'naaⁿ ñ'oom xco na ma'mooⁿ ndaana. Tsoom:

—Ts'aⁿ na matseiyø liaa, ticaty'iomna' na nncwjaajñê cwii taⁿ liaa xco na tyootmaⁿ na nntseiyooⁿ liaa ntsaa. Ee na ljo' nnts'aaⁿ, quia nntmaⁿ liaa tquie quia jo' nncjaateii liaa xco, nntyjaañena' liaa ntsaa, ndo' cwajndiiti nnc'ioo'ñena' liaa ntsaa'ñeeⁿ.

22 Mati ts'aⁿ na mach'ee winom tijoom nntioom juuna' tjaⁿ na jndä teijndyo. Ee xeⁿ na ljo' nnts'aa ts'aⁿ nnt'ioo' tjaⁿñeeⁿ, mana cwiwi'ndaa'na', ndo'

mati nlcwe' winom. Jo' chii maty'iomna' na ts'om tjaⁿ xco nnc'oocuena'.

Cwit'ioo'ndyena xu'lqueen xuee na cwita'jndye nn'aⁿ
(Mt. 12:1-8; Lc. 6:1-5)

²³ Cwii xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos, maw-inom Jesús yuu na niom ntjom lqueen trigo. Ndo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, yochenⁿ na cwi-winomna jo' jo', to'na na cwit'ioo'ndyena meiⁿ ndyee xu'lqueenⁿ.

²⁴ Nt'om nn'aⁿ fariseos jluena nnom Jesús:
 —Queⁿ! cwenta naⁿm'aⁿ!, ¿chiuu na cwil'ana cwii na ticatsq^antjomna' xuee na cwita'jndya^qaya?

²⁵ T'o Jesús, tsoom ndaqana:
 —'O, ¿aa nchii jndq^a jla'naⁿ'yo' ñ'oom chiuu s'aa David quia na seitjoona' na nlcwaaⁿaⁿ? Saq tyoolancjoo'ndyo' cantyja 'naan'aⁿ. Jom t'oom na ñejnoom'm ndo' mati nn'aⁿ na ñ'eenⁿ ñ'eⁿñê.

²⁶ Tjaqueⁿeⁿ naquii' wats'om 'naaⁿ! Ty'oots'om ndo' tcaaⁿ tyoo' nnom Abiatar tyee na cwiluiitquieñe. Jnaaⁿaⁿ ntyoo'ñeeⁿ. Tcwaaⁿaⁿ joona' ndo' mati tqiuaaⁿ na tcwa' nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê. Ndo' ntyoo'ñeeⁿ na jndq^a tqiua nn'aⁿ nnom Ty'oots'om, ticwanaaⁿ na nlcwa' meiⁿnquia ts'aⁿ, macanda^a ntyee wanaaⁿ na nlcwa'na juuna'.

²⁷ Tsoticheⁿ Jesús ndaqana:
 —Tqueⁿ Ty'oots'om xuee na nnta'jndyee nn'aⁿ cha na nnteijndeina' joona, nchii seijndaa'ñê na nnts'aana' xjeⁿ 'o na nndu'yo' na jeeⁿ t'maⁿ xuee tseixmaⁿna'.

²⁸ Jo' chii ja na cwiluiindy^a ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee waa na matseixmaⁿya na nntsjo^a ljo' wanaaⁿ na cal'a nn'aⁿ xuee na cwita'jndya^qaya.

3

*Sein'maⁿ Jes^us ts'aⁿ na jnd^a tjateii cwii ts'o
(Mt. 12:9-14; Lc. 6:6-11)*

¹ Cwiicheⁿ cwii ndii' tjaquiee' Jes^us naquii' wats'om. Jo' jo' m'aaⁿ cwii tsaⁿs'a na jnd^a tjateii cwii ts'o.

² Jeeⁿ tyoquen nn'aⁿ fariseos cwenta ljo' nnts'aaⁿ, aa nntsein'maaⁿ tsan'ñeeⁿ juu xuee na cwita'jndyeena, ee jeeⁿ queen' n'omna na nndaa^a nlqueⁿna ñ'oom nacjoom'm.

³ Quia jo' tsoom nnom ts'aⁿ na jnd^a tjateii ts'o:
—Quicantyja', cwintyje' xcwe quii'ntaaⁿ na^m'aⁿ.

⁴ Ndo' tsoom ndaq^a nn'aⁿ na m'aⁿ jo' jo':
—Ja mawax'aya ndaa^a'yo', xuee na cwita'jndyaaya ¿aa wanaaⁿ na cateijndeii ts'aⁿ x'iaaⁿ'aⁿ na wi' matjom, oo aa ticateijnein' juu? ¿Aa cwji'n'maaⁿñê x'iaaⁿ'aⁿ na ticue', oo aa ca'ñeeⁿ na cue?

Saq^a joona yacheⁿ jla'cheⁿna.

⁵ Quia jo' nty'iaan'aⁿ ndaq^a nn'aⁿ ndiocheⁿ, seiloo'ñê ñ'eⁿndyeena. Tquiaana' na chjoo' ts'oom ee sei'nooⁿ'oⁿ na jeeⁿ quie' n'omna. Tsoom nnom tsaⁿs'aⁿñeeⁿ:

—Catseiliuu' ts'o^ñ.

Seiliuu tsaⁿñeen' ts'o^ñoⁿ ndo' mana tco'yana' jom.

⁶ Saq^a nn'aⁿ fariseos mantyja jlui'na, tyo'maⁿna ñequio nn'aⁿ 'naaⁿ Herodes chiuu nl'ayoona na nla'cuee'na Jes^us.

Jndye nn'aⁿ tjomndye 'ndyoo ndaaluee

⁷ Quia jo' tjannda' Jes^us 'ndyoo ndaaluee ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Cwii tmaaⁿ nn'aⁿ ty'entyjo naxeeⁿeⁿ na jnaⁿna ts'onda Galilea.

8 Ndo' mati nt'omcheⁿ nn'aⁿ tyondyena cantyja 'naaⁿ jndye nnom ts'iaaⁿ t'maⁿ na tyoch'eeⁿ. Quia jo' jndyendyena jnaⁿna ts'ondaⁿa Judea ñequio tsjoom Jerusalén, ñequio ndyuua Idumea, ñequio xndyaa' jndaa Jordán, ndo' ñequio ndiochenⁿ tsjoom Tiro ñ'eⁿ Sidón. Ty'entyjaⁿa jom.

9 Jo' chii sa'ⁿntjoom nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê na cala'jndaa'ndyena cwii w'aandaⁿ chjoo na nleil'uee'ñê cha tints'aanaⁿ na 'oontquieena jom ee tyeeⁿ na jeeⁿ jndye nn'aⁿ m'aⁿ nacañom'm.

10 Ee nc'e na jndaq sein'maaⁿ jndyendye nn'aⁿ, jo' chii cha'tso nt'omcheⁿ nn'aⁿ na ndicwaⁿ chona ntycu, tyola'canto'ndyena nacañom'm na ñe'nquio'na jom cha nn'maaⁿna.

11 Ndo' jndyetia na m'aⁿ naquii' n'om nn'aⁿ, meiⁿyuucheⁿ na nty'iaana jom, l'ana naquii' n'om naⁿñeeⁿ na cata'na cantyena jo nnoom. Tyola'xuaana, tyoluena:

—'U cwiluiindyu' Jnda Ty'oots'om.

12 Sa^a Jesús jndeⁿi'naⁿ tyotsa'ⁿntjoom na ticat'moⁿna 'ñeeⁿ cwiluiñê.

*Ma'maⁿ Jesús canchoo'we nn'aⁿ na nla'jomndye
ñ'oom 'naaⁿ'aⁿ*
(Mt. 10:1-4; Lc. 6:12-16)

13 Tjawa Jesús cwii ta, ndo' tqueeⁿñê nn'aⁿ na macwjii'ñê cwentaaⁿ'aⁿ na c'oona na m'aaⁿ.

14 Tqueeⁿ canchoo'wendyena na nn'eeⁿna ñ'eⁿñê ndo' na njñoom joona na nñe'quiana ñ'oom naya 'naaⁿ'aⁿ ndaq nn'aⁿ. Matseicajndyuna' joona apóstoles.

15 Tquiaan cantyja najndeii na tseixmaan na nla'xmaan cha nndaq nla'n'maan nn'aan ndo' nndaq nntjeii'na jndyetia naquii' n'om nn'aan.

16 Nmeiin ncuee nchoo'we nn'aan na tjeii'ñe Jesús cwentaa'n'a: Simón, tsaan na seicajñoom Pedro,

17 Jacobo ñequio tyjee Juan, ntseinda Zebedeo, joona seicajñoom Boanerges, ñ'oomwaa' ma'moona' na jeen chona ndyueena,

18 Andrés, Felipe, Bartolomé, Mateo, Tomás, Jacobo jnda Alfeo, Tadeo, Simón, tsaan na matii'ñe ñ'oom ñ'en tmaan nn'aan cananista.

19 Ndo' ñ'en Judas Iscariote, ts'an na tquiaa cwenta Jesús.

Cwilueyoona na Jesús tsa'jndiitquiee matseixmaan

(Mt. 12:22-32; Lc. 11:14-23; 12:10)

20 Jndaq jo' tja Jesús yuu na mac'eeen, ndi ñ'eeen naññeeen. Ndo' tjomndyennda' cwii tmaan nn'aan yuu na m'aaan hasta tileinquiaana' na nlcwaa'an nn'aan ñ'en nn'aan na ñ'een ñ'enñê.

21 Jndaq na jndye nn'aaan nqueen na luala' matjoom, tyec'omna jom na jndeina' ee cwilue nn'aan na jndaq seintjeina' jom.

22 Nt'om nn'aan na cwit'mooñljeii na tqueen Moisés na jnaan Jerusalén, tyoluena:

—Tsaam'aaan matseixmaan Beelzebú, juu tsaanjndiitquiee. Nc'e najndeii na matseixmaan, jo' na macwjeeen jndyetia naquii' n'om nn'aan.

23 Tqueenñe Jesús naññeeen ndo' seineiiñ oom tjañoom' ndaqana. Tsoom:

—¿Chiuu nnts'aayuuna' na nquii Satanás mawjaan nacjoo' nqueen na macwjeeen jndyetia ñequio ntyjenañndiññê naquii' n'om nn'aan?

24 Xeⁿ m'aaⁿ cwii gobiernom na cwitoⁿndye nn'aⁿ'naan^a, nt'om cwi'oo nacjoom'm ndo' nt'om cwila'jomndye ñ'eⁿñê, tsaⁿ'ñeeⁿ xocaljoo'ñetyeeⁿ ts'iaaⁿ.

25 Ndo' mati nn'aⁿ na m'aⁿ cwii w'aa xeⁿ cwila'ntja'ndyena, xoc'omna na ñe'naan^a, maxjeⁿ nnt'oom'ndyena.

26 Ndo' majo'ti cantyja 'naaⁿ! Satanás, xeⁿ na matseiweñê nacjoo' ntjenaⁿjndiiñê quia jo' xocaljotyeⁿ cantyja najneiⁿ na matsa'ntjoom joona. Ee xeⁿ na luala' mach'eeⁿ, quia jo' matseintycwiinë cheⁿnqueⁿ.

27 'Tjaalnaⁿ ts'aⁿ na nndaq^a na cwe' nncjaquiee'to waa' ts'aⁿ na jeeⁿ jndeii na nncwji' 'naaⁿ! tsaⁿ'ñeeⁿ. Saa xeⁿ nntseityeⁿjñeeⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ quia ljo'cheⁿ nndaq^a nncwji'ñ'eeⁿ 'naaⁿ!. Maluaa' matseijomna' ñ'eⁿndyo ja quia macwjii'a naⁿjndii ñ'eⁿ jndyetia naquii' n'om nn'aⁿ.

28 'Mayuu'cheⁿ candy'e'yo' nntsjoo, nndaq^a nntseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om cha'tso nnom na cwila'tjoondye nn'aⁿ ñequio meiⁿnquia ñ'oom wi' na ntjeiⁿna' na cwiluena.

29 Saa meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matsoyuu na cwiluui ts'iaaⁿ 'naⁿya cwe' cantyja najndeii tsaⁿjndii, tsaⁿ'ñeeⁿ matseineiiⁿ ñ'oom ntjeiⁿ nacjoo' Espíritu Santo. Ndo' na ljo' tijoom nntseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om tsaⁿ'ñeeⁿ. Jnaⁿwaa' tijoom cantycwiina'.

30 Luala' tsoom ndaq^a naⁿ'ñeeⁿ na cwit'moq^a ljeii na tqueⁿ Moisés. Ee joona tyoluena na jom tseix-maaⁿ tsaⁿjndiitquiee.

*Jesús, tquie ntyjeeⁿ na m'aaⁿ ñ'eⁿ tsoñeeⁿ
(Mt. 12:46-50; Lc. 8:19-21)*

³¹ Tquiecañom ntyjee Jesús ñequio tsoñeeⁿ yuu na m'aaⁿ s̄aq ch'eⁿ ljoo'ndyena nc'e na jeeⁿ tyeeⁿ m'aⁿ nn'aⁿ. Cwe' jla'cwanomna ñ'oom na calueeⁿeⁿ ch'eⁿ.

³² Jo' chii nn'aⁿ na meindyuaandye nacañom'm jluena nnoom:

—Aa ndi', jndä tyjee' tso'ndyo^l ñ'eⁿ ndyenty'iu'. M'aⁿna ch'eⁿ, cwil'ueena 'u.

³³ S̄aq t'ooⁿ ndaana tsoom:
—Nndye'yo^l nntsjoo^l ndaa'yo^l 'ñeeⁿ cwiluiiñe tsondyo^l ndo' ndyentyjo.

³⁴ Jndä chii nty'iaaⁿaⁿ ndiocheⁿ nda^q nn'aⁿ na meindyuaandye nacañom'm, tsoom ndaana:

—Queⁿ'yo^l cwenta, ncjo'yo^l cwiluiindyo^l tsondyo^l ñequio ndyentyjo.

³⁵ Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mach'ee yuu na l'ue ts'om Ty'oots'om, tsanⁿñeeⁿ cwiluiiñe ti'tyjo, ndo' nomtyjo, ndo' tsondyo.

4

*Ts'aⁿ na tjacju' lqueenⁿ trigo
(Mt. 13:1-9; Lc. 8:4-8)*

¹ Cwiichenⁿ cwii ndii' tquie'cañom cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye na m'aaⁿ Jesús 'ndyoo ndaaluee. Tooⁿoⁿ na ma'mooⁿ ndaana. Ndo' jeeⁿ ndya' tyola'canto'ndyena nacañom'm. Jo' chii tjacuooⁿ ts'om w'aandaa chjoo na meintyje'cheⁿna' ts'om ndaaluee. Tjacjom ts'omna' ndo' cha'tsondye nn'aⁿ ljoo'ndyena 'ndyoowi' ndaaluee tyuaatcwii.

² Jndye ñ'oom tjañoom' teil'uee'ñê na tyo'mooⁿ ndaq̃a nn'aⁿ. Tue'cañoomna' na tsoom ñ'oomwaa:

³ —Candy'e'yo' ñ'oomwaa: Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ, tjacjoom'm lqueen' trigo.

⁴ Ndo' yocheⁿ na majoom'm lqueen'ñee, nt'om tquiaa ts'om nato. Ndo' tquie cantsaa, tcwa'yo' joona'.

⁵ Nt'om lqueen' tquiaana' tyuua na jeeⁿ ljo' yuu na titaa m'aaⁿ ts'o. Lqueen'ñeeⁿ tyuua' t'oomna' ee titaa tiona' ts'o.

⁶ Saa na jeeⁿ jmei^{n'} tyonty'iaa' ñe'quioom', t'uaana'. Tjacaan'a ee na tinjoom ty'e nch'ioo'na'.

⁷ Nt'om lqueen' tquiaana' yuu na meintyjee' nda' l'ooⁿ nioom. Tyuua'ti tjawindye l'ooⁿ nioom'ñeeⁿ, tco'na' ntjom, nc'e naljo' tjaan'aⁿ ljo' tue' l'a lqueen'ñeeⁿ.

⁸ Saa nt'om lqueen' tquiaana' yuu na ya ts'o. T'oomna', ty'ewijndana', jndye lqueen' tue'. Nt'om tjei'na' cwii xuu waljoo' yom ts'oom lqueen' trigo na cwii ts'oom lqueen' tjacju' tsaa'ñeeⁿ. Ndo' nt'om tjei'na' we xuu waljoo' xcwe na cwii ts'oom lqueen' tjacjoom'm. Ndo' nt'om tjei'na' ñequiee xuu na cwii ts'oom lqueen' na tjacjoom'm.

⁹ Quia jo' tso Jesús ndaq̃ana:

—'Ñeeⁿ juu na niom lue' n'om lua'qui na nndii, candii.

Luaat's'iaa^{n'} ñ'oom tjañoom'

(Mt. 13:10-17; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Jndaq̃a na tju'na' na ñenquii Jesús ñequio nn'aⁿ canchoo'wendye ndo' ñequio nt'om nn'aⁿ na mati cwicañ'eentyen' ñ'eñê, ta'x'eena ljo' ñe'ca'moⁿ ñ'oom tjañoom'ñeeⁿ.

11 Ndo' tsoom ndaqana:

—Mañequiaa Ty'oots'om na 'o cala'nq'yo' ñ'oom na tyooliu nn'aⁿ cantyja na matsaq'ntjoom. Saq nn'aⁿ na tyoola'jomndye ñ'eⁿndyo_q, ñenquii' ñ'oom tjañoom' matseinaⁿya ndaqana.

12 Jo' chii mach'eena' na mayuu'cheⁿ meiiⁿ na jndye ndii' nndyena ñ'oom na mañequiaya, saq xocala'nq'na. Ndo' meiiⁿ na jndye ndii' nnty'iaana ts'iaanⁿ na mats'aa saq tixoqueⁿna cwenta. Ee cwil'ayana na nmeiiⁿ cha tilcwe' n'omna, tint-seit'maⁿ ts'om Ty'oots'om jnaaⁿna.

*Luaa ma'moⁿ ñ'oom na tjacju' ts'aⁿ lqueenⁿ trigo
(Mt. 13:18-23; Lc. 8:11-15)*

13 Quia jo' tsoom ndaqana:

—¿Aa maxjeⁿ ticala'nq'yo' ñ'oom tjañoom'waa'? ¿Chiuu nl'aa na nla'nq'yo' nt'omcheⁿ ñ'oom tjañoom'?

14 Juu ts'aⁿ na tjacju' lqueenⁿ trigo, jo' ts'aⁿ na mañequiaa ñ'oom' Ty'oots'om.

15 Lqueenⁿ na tquiaa ts'om nato, jo' nn'aⁿ na cwindye ñ'oom' Ty'oots'om na mañequiaa ts'aⁿ, saq mantyja macwji' Satanás ñ'oom'ñeeⁿ naquii' n'omna.

16 Ndo' lqueenⁿ na tquiaa yuu na jeeⁿ ljo^l tyuua, jo' nn'aⁿ na ya cwindye ñ'oom' Ty'oots'om. Neiiⁿna cwito'ñoomna juuna'.

17 Saq tiyo cwindyena ee matseijomna' joona cha'na jndaq lqueenⁿñeeⁿ na tinjoom ty'e nch'ioo'na'. Ndo' quia na maco'wi'na' joona oo cwila'wjee nn'aⁿ joona nc'e na cwila'yu'na, mantyja cwi'ndyena.

18 Lqueenⁿ na tquiaa naquii' l'oo_q nioom, jo' nn'aⁿ na ya Cwindye ñ'oom' Ty'oots'om.

19 Saa naⁿ'ñeeⁿ jeeⁿ m'aa^{n!} n'omna chiuu cwii 'oom'aⁿtina. Maquiu'nn'aⁿna' joona na ñe'cwityandyena, ndo' jeeⁿ cwila'queeⁿ n'omna na ñe'calei'chona cha'tso nnom 'naⁿ. Cha'tso nmei^{n!} matseicatsuuna' ñ'oom' Ty'oots'om naquii' n'omna. Jo' chii tileicanaⁿjndeina' na nl'ana yuu na cjawee' ntyjii Ty'oots'om.

20 Saa m'aⁿ nn'aⁿ na ya cwindye ñ'oom' Ty'oots'om. Cwila'ljona juuna' naquii' n'omna. Cwiqueⁿndyena na cwil'ana yuu na ya. Matseijomna' joona cha'na lqueeⁿ na tquiaa yuu na jeeⁿ ya ts'o. Nt'om naⁿ'ñeeⁿ matseijomna' cantyja 'naaⁿna cha'na cwii ts'oom lquee^{n!}ñeeⁿ na tjei'na' cwii xuu waljoo' yom ts'oom. Ndo' nt'omndyena matseijomna' cha'na cwii ts'oom lquee^{n!}ñeeⁿ na tjei'na' we xuu waljoo' xcwe. Ndo' nt'omndye naⁿ'ñeeⁿ matseijomna' joona cha'na cwii ts'oom lquee^{n!}ñeeⁿ na tjei'na' ñequiee xuu.

*Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naa^{n!} xjocanti
(Lc. 8:16-18)*

21 Jnda jo' seineintyeeⁿchen ndaana:

—¿Aa nnts'aacheⁿna' na nntseicw'aa ts'aⁿ xjocanti ndo' nncwjaa'ñeyom juuna' nacjee' ts'oom maquila, oo na nlcoom'm juuna' nacjee' jnduu? ¿Aa nchii ndye nntseintyjaan' juuna'?

22 Cha'tso na mats'aa je' na ticaliu cha'tsondye nn'aⁿ, mancjo'yo' nlacano^{n!}yo' ndaana. Ndo' cwii cwii ñ'oom wjaañoom' na matseinaⁿya je' maxjeⁿ nncueⁿntyjo na nla'no^{n!} nn'aⁿ meiⁿnquiayuucheⁿ.

23 'Ñeeⁿ juu na niom lue' n'om lua'qui na nndii, candii.

24 Ndo' mati tsoom ndaana:

—Queⁿ'yo' cwenta cantyja 'naaⁿ ñ'oommeiⁿ' na cwindye'yo'. Ee cha'xjeⁿ na cwiqueⁿndyo' na cwindye'yo', malaa'ti' nñequiaa Ty'oots'om na nla'nqⁿ'yo'. Ndo' nnts'aaⁿ na nntsaala'nqⁿti'yo' nc'e na cwiqueⁿ'yo' cwenta.

²⁵ Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mayuu' matseiljo ñ'oomya naquii' ts'om, m'moqⁿtyaya nnom. Saä ts'aⁿ na ticatseiljo ñ'oomya naquii' ts'om, tsaⁿñeeⁿ mach'eena' cwe' ts'iaaⁿndyo cantyjati chjoowi' ñ'oom na mantyyiityeeⁿ.

Ñ'oom tjañoom' cantyja na 'oowijnda lqueen trigo

²⁶ Mati tsonnda' Jesús ndaana:

—Juu na matsaⁿntjom Ty'oots'om, matseijomna' cha'xjeⁿ na cwiluii quia na maju' ts'aⁿ lqueenⁿ trigo nomtyuaa.

²⁷ Jndä na tjoom'm lqueenⁿ wjaⁿ. Nntsom, nneiⁿncooñê, mmaanñê, cwe' laa'ti' cwiwinom jndye xuee, jndye tsjom. Ndo' lqueenⁿñeeⁿ nnc'oomna', wjaawindyena' saä tsaⁿñeeⁿ ticatsei'nqⁿoⁿ chiuu cwiluiiyuu na cwi'oowijndana'.

²⁸ Ee tyuua ticaⁿa' ts'aⁿ na nnteijndeii na nnc'oom ntjom. Najndyee cwi'oom jndä, ndo' 'oowindyena'. Ndo' cwiwaa' xu'lqueenⁿ. Jndä jo' macwjaa'ñena' n'om lqueenⁿ.

²⁹ Ndo' quia na jndä tmaⁿ lqueenⁿ, 'oocatyje nn'aⁿ joona' ee na jndä tue'ntyjo xjeⁿ na nnoⁿna'.

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naaⁿ lqueen mostaza

(Mt. 13:31-32; Lc. 13:18-19)

³⁰ Ndo' mati tsoom:

—Juu na matsaⁿntjom Ty'oots'om, ¿ljo' ñ'eⁿ matseijomna'? Ndo' ¿ljo' ñ'eⁿ nlajoqⁿa na m'moⁿna' chiuu jaawit'maⁿ cantyja na matsaⁿntjoom?

31 Matseijomna' cha'na cwii lqueeⁿ mostaza na nnom' ts'aⁿ. Tjaan'aⁿ cwiicheⁿ lqueeⁿ na cachjooti na cwinom nn'aⁿ.

32 Jndā na jnom' ts'aⁿ lqueeⁿñeeⁿ cwi'oomna', wjaawindyena', mawinom'na' cha'tso ntjom na tiquiwindye. Cwileitana' hasta cantsaa na cwi'oontyja cwita'jndyeeyo' ncwa^{n'} l'ó ts'oom'ñeeⁿ.

Ñequii'cheⁿ ñ'oom tjañoom' seineiⁿ Jesús quia t'mooⁿ ndaq nn'aⁿ.

(Mt. 13:34-35)

33 Jndye nt'omcheⁿ ñ'oom tjañoom' teil'uee'ñe Jesús quia tyotseineiiⁿ ndaq tmaa^{n'} na^{n'}neeⁿ, cantyjati na nndaq nla'nqⁿna.

34 Cha'tso ñ'oom na tyotseineiiⁿ ndaqana, ñenquii'cheⁿ ñ'oom tjañoom!. Ndo' jndānquia quia na tju'na' na ñenqueⁿ ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñé, quia jo' seineiⁿndyeeyoom ñ'oom'ñeeⁿ ndaqana.

Seicheⁿ Jesús jndye ñ'eⁿ nmqⁿ ndaaluee

(Mt. 8:23-27; Lc. 8:22-25)

35 Mañejuu xuee'ñeeⁿ quia na jndā tmaaⁿ, tsoom ndaq nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñé:

—Cjaaya xndyaa' ndaaluee, ntyjawa'ñeⁿ.

36 Quia jo' 'ndyena nn'aⁿ na jndyeendye. Tuona ts'om w'aandaa na maxjen njom Jesús. Ty'eñ'omna jom. Mati ty'ela'jomndye nt'omcheⁿ l'aandaa.

37 Xjen'ñeeⁿ jndeii tioo jndye nnom ndaaluee tyontquienna' nmqⁿ ts'om w'aandaa hasta wjaatoo'na' wjaatiomna' ndaatioo.

38 Saa nquii Jesúus watsom jo ts'aaⁿ w'aandaa, wantyeeⁿ cwii liaa ndyaa. Joona jla'nlcwina jom, jluena nnoom:

—'U Maestro, ¿aa maxjeⁿ tjaa na coch'eena^l 'u meiiⁿ na nncwjaaya?

39 Quia jo' teicantyja Jesúus, seitiaa^{n'l}aⁿ jndye. Seineiiⁿ nnom ndaaluee, tsoom:

—Cuacheeⁿ, cjameiⁿntyje^l.

Quia jo' teicheⁿ jndye ndo' su s'aana^l nnom ndaaluee.

40 Ndo' tsoom ndaq^a nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê:

—¿Chiuu na jeeⁿchenⁿ tyue'yo^l? ¿Aa maxjeⁿ tjoochenⁿ na nlayu'ya n'om'yo^l?

41 Saa joona yachenⁿtyocatyuena. Tyoluena ndaa^a ntyjeena:

—¿'Ñeeⁿ cwiluiiñe tsaⁿm'aaⁿl? Jnda'jom meiiⁿ jndye, meiiⁿ ndaaluee cwila'candana^l ñ'oom na matsa'ntjoom.

5

Ts'aⁿ Gadara na maleiñ'oom jndyetia (Mt. 8:28-34; Lc. 8:26-39)

1 Tquirena xndyaa^l ndaaluee, ndyuua Gadara.

2 Quia na jlui^l Jesúus ts'om w'aandaa mantyja jnaⁿ cwii ts'aⁿ wats'omtyue^l na m'aaⁿ jndyetia naquii^l ts'om. Jndyocatjomñe Jesúus.

3 Ñequii^l mac'eⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ yuu niom ndei'luaa. Ndo' meiⁿcwii ts'aⁿ taticandaq^a nntseityeⁿ jom, meiiⁿ ñ'eⁿ l'uaancjo.

4 Ee jndye ndii^l jndq^a ñejla'tyeⁿ nn'aⁿ nc'eeⁿ ñequio l'ooⁿ ñ'eⁿ l'uaancjo. Saa jom tyoc'ioo'ñê

l'uaancjo'ñeeⁿ nch'u nch'u nta^{n!}. Tjaa meiⁿ cwii ts'aⁿ na nndaq^a nlqueⁿ xjeⁿ jom.

⁵ Naxuee, natsjom ñequii'cheⁿ tyomanoom quii'ntaaⁿ ndei'luaa ndo' quii' jndaq^a. Matseixuaⁿ jndeii ndo' matseiquiee'ñe che'nqueⁿ ñequio ljo[!].

⁶ Quia na nty'iaa'tquiaaⁿ Jesús, jndyoleinoom, tjantyjaaⁿ'aⁿ tcoom'm xtyeeⁿ jo nnom.

⁷⁻⁸ To' Jesús na matseineiⁿ nnom jndyetia, tsoom:
—'U jndyetia, calui' naquii' ts'om tsaⁿm'aa^{n!}.

Jo' chii t'o tsa^{n!}ñeeⁿ. Jndeii seineiⁿ tso:

—¿Ljo' nntsa' ñ'eⁿndyo ja, 'u Jesús na cwilui-indyu' Jnda Ty'oots'om na m'aaⁿ nandyeticheⁿ? Ñequio xuee' Ty'oots'om, mats'aa ty'oo njom' na tilco'wi' ja.

⁹ Ndo' tax'ee Jesús 'ndyoo tsa^{n!}ñeeⁿ, tsoom:
—¿Chiuu jndyu'?

T'o jndyetia, tso:

—Ja jnduya Jndye Meiⁿ, ee na jndye meiⁿ caya.

¹⁰ Quia jo' jndye ty'oo tyoch'ee tsa^{n!}ñeeⁿ na tincwji' Jesús joo jndyetia ndyuua'ñeeⁿ.

¹¹ Ndo' jo' jo' nnnyoo' waa cwii ta yuu na m'aaⁿ cwii tmaan' calcu na cwicwa'!

¹² Joo jndyetia'ñeeⁿ tyol'ana ty'oo nnom Jesús, jluena:

—Cwe' na cajñom' jâ yuu na m'aⁿ calcu. Quiaa' ñ'om' na nncuoooyâ naquii' n'om jooyo'.

¹³ Quia jo' tquiaa Jesús ñ'oom'm na ljo' cal'ana. Jo' chii jlui'na, ty'equie'na naquii' n'om calcu'ñeeⁿ. Jleinomyo', teityu'yo' yuu na nty'a 'ndyoo ndaaluee. Mana nchjeeñena' jooyo' quii' ndaa. Ndo' tmaa^{n!} calcu'ñeeⁿ tuee' cha'na we meiⁿ jooyo'.

¹⁴ Quia jo' nn'aⁿ na tyojndoo' calcu jla'tyuua'aⁿ, ty'ela'candiina nn'aⁿ quii' tsjoom ndo' jo jndaq^a na

luaa' tuii. Jlui' nn'aⁿ, tqiucanty'iaana chiuu waa na tuii.

¹⁵ Tquienā na m'aaⁿ Jesūs. Jliuna ts'aⁿ na jeeⁿ cwajndii ñetjom, jndā macweⁿ liaa ndo' jndā tco'yañ'eⁿna' jom. Jeeⁿ ndya' seicaty'uena' joona.

¹⁶ Ndo' nn'aⁿ na nty'iaandaⁿ chiuu waa na tuii, tcuu tcuu jla'neiⁿna ndāⁿ nn'aⁿ na tqiucanty'iaa. Jla'candiina chiuu waa na n'maⁿ ts'aⁿ na ñejleiñ'oom jndyetia ndo' chiuu na tjoom calcu'ñeeⁿ.

¹⁷ Quia jo' cha'tso nn'aⁿ to'na na tyotaⁿna nnom Jesūs na calueeⁿeⁿ ndyuuaa tsjoomna.

¹⁸ Xjeⁿ na majaacuonnan'aⁿ ts'om w'aandaa, tjatseicandyoo'ñee juu ts'aⁿ na ñeseixmaⁿ jndyetia naquii' ts'om, macaⁿ na wjaa ñ'eññê.

¹⁹ Saa Jesūs ticwancueⁿeⁿ. Tsoom nnom tsaⁿñeeⁿ:

—Cja'lewe' wa' na m'aⁿ nn'aⁿ!. Catsu' ndaana cwantí na jeeⁿ t'maⁿ naya na s'aa Ty'oots'om ñ'eñndyu', ndo' chiuu na ty'oom na wi' ts'oom 'u.

²⁰ Quia jo' tja tsaⁿñeeⁿ ndyuuaa na m'aⁿ njoom Decápolis. Toqⁿoⁿ na tyotseicañeeⁿ nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ naya na s'aa Jesūs ñ'eññê. Ndo' cha'tsondye nn'aⁿ ndyuuaa'ñeeⁿ jeeⁿ tjawee' n'omna.

*Yuscuchjoo jnda Jairo ndo' yuscu na tyenquiuu' liaa' Jesú*s

(Mt. 9:18-26; Lc. 8:40-56)

²¹ Teixndyaañennda' Jesú^s ndaaluee ñequio w'aandaa. Quia na tueⁿeⁿ mantyja ty'entyjaa' cwiichenⁿ cwii tmaaⁿ nn'aⁿ jom.

²² Cwii ts'aⁿ na jndyu Jairo na cwiluiitquieñe cantyja 'naaⁿ wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos,

tyje'cañoom tsaⁿ'ñeeⁿ jo' jo'. Quia na ljeiiⁿ Jesúś, tcoom'm xtyeeⁿ jo nnom.

23 S'aaⁿ ty'oo, tsoom:

—Nomjndaaya mañe'cuee^{n'l'e}. ¿Aa tijoom nntsa' cwii naya'ñeeⁿ na nncja', cja'catioo'l'o' nacjoom'm cha na nn'maaⁿ na nncwando'tyeeⁿ?

24 Ndo' tja Jesúś ñ'eⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ. Mati jndye nt'omcheⁿ nn'aⁿ ty'entyjo^o, jo' chii s'aana' na jeeⁿ tyeeⁿ wjaⁿ.

25 Ndo' na quii'ntaaⁿ naⁿ'ñeeⁿ ñ'eⁿ cwii yuscu na jeeⁿ nioom wii^o na jnd^a canchoo'we chu na tyoojaameintyjee^o na cwiccaa nioom'm.

26 Jeeⁿ wi^o ñetjoom na jndye nnom nasei tyol'a nn'aⁿ jom. Ndo' cha'tso 'naaⁿ'aⁿ jnd^a seicatsoom. Sa^a tja'a'naⁿ na teijndeina^o jom, yacheⁿ nioomti matjoom.

27 Jnd^a ñejñeeⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ' Jesúś, jo' chii tjantyjooⁿ naxeⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ ndo' tyenquoom'm liaa^o.

28 Ee na jnd^a seitioom naquii^o ts'oome: "Xeⁿ cweⁿ na nndaaⁿ nñequiuu'a liaⁿ'aⁿ, quia jo' nn'maⁿya."

29 Ndo' jnd^a na tyenquoom'm, mantyja ta^a^o. Nyjiicheeⁿ na jnd^a n'maaⁿ tycu na weeⁿ'eⁿ.

30 Sa^a Jesúś sei'nogⁿ'oⁿ na n'manⁿ cwii ts'aⁿ ñequio najndeii na matseixmaaⁿ. Quia jo' taqueeⁿ, nty'iaaⁿ'aⁿ nd^aq^a cha'tso nn'aⁿ. Tax'eeñê nd^aq^ana:

—¿'Neeⁿ cwii 'o tyenquiuu' liaya?

31 Nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê jluena nnoom:

—Jeeⁿ 'u Ta, jeeⁿ tyeeⁿ m'aⁿ nn'aⁿ nacañom^o!. Ndo' na mawaxe^o nd^aq^ayâ, xocand^aq^a nl'uuyâ 'ñeeⁿ tyenquiuu' lia^o!.

32 Saa manty'iaaⁿ'aⁿ ndiocheⁿ nacañom'm cha nljeiiⁿ ñeeⁿ juu tyenquiuu' liaⁿ'aⁿ.

33 Ndo' juu yuscu'ñeeⁿ, jeeⁿ cwiteiñê na macaty'ueeⁿ ee na ntyjiicheen na jom jndä tco'yana!. Seicandyoo'ñê, tcoom'm xtyeeⁿ jo nnom Jesús. Tjei'yuu'ñê na jom tyenquioom'm.

34 Tso Jesús nnoom:

—'U nomjndaaya, nc'e na matsei'yu' ñ'eⁿndyo, jo' na jndä n'maⁿ!. Jndä jndyaandyu' tycu na ñetjom'. Cja'to' wa!. Ty'oots'om cjaan ñ'eⁿndyu'.

35 Yochen na ndicwaⁿ matseineiⁿ Jesús nnoom yuscu'ñeeⁿ, tquie'cañom nn'aⁿ na jnaⁿ waa' Jairo, juu ts'aⁿ na cwiluiitquieñe wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Jluena nnoom:

—Jndä tue' nomjnda!. ¿Ljo' nntsa' na cwimatse-icachjuu'ti' Maestrom'aaⁿ?

36 S'aa Jesús ndoo' ticañeeⁿ ñ'oom na jlue naⁿñeeⁿ. Tsoom nnoom ts'aⁿ na cwiluiitquieñe cantyja 'naaⁿ wats'om:

—Tinty'ue!. Macandä na catseiyu' ñ'eⁿndyo ja.

37 Meiⁿ tatinquiaaⁿ na nnc'oola'jomndye nt'omcheⁿ nn'aⁿ ñ'eⁿñê na wjaⁿ waa' tsaⁿñeeⁿ. Macandä tjañ'oom Pedro, ñequio Jacobo ñ'eⁿ Juan, tyjee Jacobo'ñeeⁿ.

38 Jndä na tquiena waa' ts'aⁿ na cwiluiitquieñe cantyja 'naaⁿ wats'om, jndyena na jeeⁿ c'uaa cam'aⁿ nn'aⁿ najndeii cwila'xuaa na cwityuee.

39 Jndä na tjaqueⁿ'eⁿ quii' w'aa, tsoom ndaaⁿ naⁿñeeⁿ:

—¿Chiuu na jeeⁿ c'uaa m'aⁿ'yo' na cwityuee'yo'? Yuscuchjoom'aaⁿ nchii na jndä tueeⁿ'eⁿ. Cwe' na watsom.

40 Saq̄ joona cwe' cwinconna jom. Quia jo' tjeii^{n'l}eⁿ cha'tsondye na^{n'l}ñeeⁿ ch'eⁿ. Jnd̄a jo' tjañ'oom tsotye yuscuchjoo ñ'eⁿ tsondyee, mati ndyee na^{n'l}ñeeⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê. Ty'equie'na na m'aaⁿ ts'oo chjoo.

41 T'ueen ts'ø ts'oo chjoo. Tsoom nnom:

—Talita, cumi. (Ñ'oomwaa' matsona': 'U leii, matsjoo^ñ njom', quicantyja').)

42 Mañoom' teicantyja yuscuchjoo'ñeeⁿ. Toø^{n'l}oⁿ na manoom ee ts'aⁿ na canchoo'we chuu' jom. Ndo' nn'aⁿ na m'aⁿ jo' jo' mañoom' tquiaana' na jeeⁿ tjawee' n'omna, hasta tyueneiiⁿna.

43 Quia jo' Jesús seicoom'm ndyueena na ticaluena nnom mei^{nc}wii ts'aⁿ ljo' tuii. Ndo' tsoom na quiana na nlcwa' yuscuchjoo'ñeeⁿ.

6

Tja Jesús tsjoom Nazaret (Mt. 13:53-58; Lc. 4:16-30)

1 Jlui' Jesús tsjoom'ñeeⁿ, tjalcwee^{n'l}eⁿ ndyuuaa tsjom'm. Ndo' nn'aⁿ na cwila'jomndyee ñ'eⁿñê ty'ena ñ'eⁿñê.

2 Quia na tuee' xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos, tjaquiee' Jesús naquii' wats'om 'naaⁿna, toø^{n'l}oⁿ na tyo'mooⁿ ndaana. Ndo' jndye nn'aⁿ na tyondye ñ'oom na tyoñequiaan'jeeⁿ tjawee' n'omna. Jluena:

—¿Yuu chuu tsaⁿm'aaⁿ cha'tso ñ'oommei^{n'l} na jeeⁿ yana'? Ndo' ¿yuu jnaⁿ na jeeⁿ jndø' ts'oom? ¿Chiuu waayuu na jeeⁿ jndye nnom ts'iaaⁿ t'maⁿ mach'eeⁿ na tiquinty'iaaya?

3 Ndo' tsaⁿm'aa^{n'l}, ¿aa nchii cwe' ts'aⁿ na macuuñe n'oom? ¿Aa tiyuu' na jom jnda María?

Ndo' ntyjeeⁿ, ¿aa nchii Jacobo ñequio José ndo'
Judas ñequio Simón? Ndo' mati yolcu ntyjeeⁿ
m'aⁿna quii'ntaaⁿya.

Jo' chii t'omna na tineiiⁿna jom.

⁴ Quia jo' tso Jesús ndaqana:

—Majndye nn'aⁿ m'aⁿ na cwila't'maaⁿndye
profeta. Saqa macandqa nn'aⁿ ndyuuaⁿ'aⁿ
ñequio nn'aaⁿ'aⁿ ñequio nn'aⁿ waⁿ'aⁿ tixo-
calat'maaⁿndyena jom.

⁵ Macwe' jo' tjaan'aⁿ ts'iaaⁿ t'maⁿ na s'aaⁿ
quii'ntaaⁿna. Macandqa tioom l'ooⁿ nacjoo
cwantindye nn'aⁿwii na sein'maaⁿjoona.

⁶ Ndo' s'aana' na jeeⁿ jnda ntyjeeⁿ na tile-
ica'la'yu' naⁿñeeⁿ. Jndqa chii tjawinoom njoom
nch'u na nndyoo' tsjom'm. Tyo'moⁿtyeeⁿ ndaa
nn'aⁿ.

Majñom Jesús nn'aⁿ canchoo'wendye
(Mt. 10:5-15; Lc. 9:1-6)

⁷ Quia jo' t'maaⁿ nn'aⁿ canchoo'we na
cwila'jomndye ñ'eⁿñé. Tquiaaⁿ najndeii na
tseixmaaⁿ na nla'xmaⁿna cha nndqa nntjeii'na
jndyetia naquii' n'om nn'aⁿ. Ndo' tooⁿ'oⁿ na
majñoom we wendyena ts'iaaⁿ 'naaⁿ'aⁿ.

⁸ Ndo' sa'ntjoom na meiⁿcwii 'naⁿ tic'ooñ'omna
nato, meiⁿ chetsja', meiⁿ tyoo', meiⁿ tsjo'ñjeeⁿ.
Macandqa ts'oom l'eii wanaaⁿ na nnc'ooñ'omna,

⁹ ñequio lcoom na ñjoomna. Ndo' mandaqa liaa na
cwee'na na cwi'oona.

¹⁰ Mati tsoom ndaqana:

—Meiⁿyuucheⁿ waa' ts'aⁿ na nntsquie'yo',
caljoo'ndyo' jo' jo' hasta xjeⁿ na nlui'yo'
tsjoom'ñeeⁿ.

11 Saa xeⁿ nntsquie'yo' cwii tsjoom na tiñe'cato'ñoom nn'aⁿ 'o, meiⁿ tiñe'candyena ñ'oom ndyue'yo', quia na nlui'yo' tsjoom'ñeeⁿ, calaquia'yo' ts'oijndaq na chuu' nc'ee'yo' cha na nncwji'yuu'ñena' nacjoo naⁿñeeⁿ na tícato'ñoomna ñ'oom' Ty'oots'om. Mayuu'cheⁿ nndye'yo' nntsjoo, xuee na nncu'xeⁿ Ty'oots'om nn'aⁿ, t'maⁿti nawi' nntjoom nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ, nchiiti na nntjoom nn'aⁿ tsjoom Sodoma ñ'eⁿ Gomorra.

12 Ndo' jlui' nn'aⁿ na jñom Jesús. Ty'enquiana ñ'oom na calcwe' n'om nn'aⁿ jnaaⁿna.

13 Mati majndye jndyetia tyotjeii'na naquii' n'om nn'aⁿ. Tyoty'oomndyena seitye nacjoo nn'aⁿ wii na tyola'n'maⁿna naⁿñeeⁿ.

Cantyja na tue' Juan, tsaⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ
(Mt. 14:1-12; Lc. 9:7-9)

14 Ndo' Herodes, ts'aⁿ na matsa'ntjom, jñeeⁿ cantyja 'naaⁿ Jesús ee cha'waa ndyuaa'ñeeⁿ jndaq t'oom' ñ'oom'ñeeⁿ. Saq luala seitioom cantyja 'naaⁿ Jesús, tsoom:

—Tsaⁿm'aaⁿ ¿aa nchii juu Juan, ts'aⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ? ¿Aa nchii jom jndaq wando'xcoom na tueenⁿeⁿ, jo' chii waa na matseixmaaⁿ na cwicandaaq mach'eeⁿ ts'iaaⁿ t'maⁿmeiⁿ?

15 Saq nt'omcheⁿ nn'aⁿ tyolue:

—Profeta Elías luala!.

Ndo' nt'omcheⁿ tyolue:

—Luala' profeta cha'na joo profeta na tyom'aⁿ tandyo xuee.

16 Quia na jndii Herodes ñ'oommeiⁿ na cwilue nt'omcheⁿ, tsonnaaⁿaⁿ:

—Maxjeⁿ Juan luala', ts'aⁿ na sa^q'ntjoⁿ na catyjena xtyo'. Jndā wando'xcoom na tuee^{n'eⁿ}.

17-19 Ee Herodes ñequio tsaⁿ na jndyu Felipe joona cwii nquieendyena. Sa^qa Herodes m'aaⁿ ñ'eⁿ scuu' tyjeeⁿ. Herodías jndyu yuscu'ñeeⁿ. Ndo' tyotso Juan nnoom:

—'U ticatsa^q'ntjomna' na mañ'oom' scuu' t'iu'.

Jnaa^{n'l} ñ'oomwaa' na jeeⁿ ndya' jndoo' yuscu Herodías Juan. Jo' chii seincjoo'ñe yuscu'ñeeⁿ nnom Herodes ndo' jom je' seiyoom'm, sa^q'ntjoom na cala'tyeⁿna Juan, chii catuee'na juu w'aancjo. Herodías queeⁿ ts'oom Juan hasta l'ue ts'oom na calacuee'na juu sa^q tileicandāq.

20 Ee Herodes nquia^{n'aⁿ} juu. Sei'noo^{n'oⁿ} na tseixmaⁿ Juan cantyja na maty'iomyana' ndo' na jndā tqueⁿlju' Ty'oots'om naquii' ts'om tsa^{n'ñeeⁿ}. Jo' chii tyowañom'm juu cha ticats'aa yuscu'ñeeⁿ nawi' ñ'eⁿñe. Ñequio na xcwee' ts'oom tyoñeeⁿ ñ'oom na tyoñe'quiaa tsa^{n'ñeeⁿ} sa^q tijndye sei'noo^{n'oⁿ} ñ'oom na tyotseineiⁿ Juan.

21 Sa^q tue'ntyjo^q xjeⁿ na juu Herodías ljeiiⁿ chiuu ya na nndāq nnts'aaⁿ. Ee tuee' xueechuu' Herodes, tyola't'maa^{n'ndyena} jom. Tquiaaⁿ nantquie na tcwa' nn'aⁿ na cwiluiitquiendye cantyja 'naa^{n'aⁿ}, ñequio nn'aⁿ na cwitsa^q'ntjom sondaro, ndo' ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ts'onda^q Galilea.

22 Quia jo' tjaquiee' yuscundyua jnda Herodías yuu cwicwa' na^{n'ñeeⁿ}, seijnom jo ndāana. Jeen tjawee' ts'om Herodes ndo' mati nn'aⁿ na jla'jomndye ñ'eⁿñê. Tsoom nnom yuscundyua'ñeeⁿ:

—Ca^{n!} cantyjati na l'ue ts'om' nooⁿ, ndo' ja nñequia.

²³ Seityeⁿtyeeⁿ ñ'oom, tsoom:

—Meiⁿnquia na nlca^{n!} nooⁿ, nñequia hasta meijⁿ xcwe cantyja na matsaⁿntjoⁿ.

²⁴ Jlui' yuscu'ñeeⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ, tax'eeⁿ nnom tsoñeeⁿ:

—Naⁿ, ¿Jjo' nlcaa^{n!}a?

T'ø tsa^{n!}ñeeⁿ nnom jnaaⁿ:

—Ca^{n!} xqueⁿ Juan, tsaⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ.

²⁵ Mantyja seityuaan'aⁿ, tjaquiee'nnaa^{n!}aⁿ na m'aⁿ rey Herodes, tsoom:

—Ja l'ue ts'ooⁿ na maje'ndyo quiaa' nooⁿ cwii xio na njom xqueⁿ Juan, tsaⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ.

²⁶ Na luala' tso tsa^{n!}ñeeⁿ, jeeⁿ seichjoo'na' ts'om Herodes. Sa^qa nc'e na jndä tqueⁿtyeeⁿ ñ'oom'm ñequio na ndyecheⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, jo' chii tícandäⁿ ts'oom na nntseichhuee^{n!}eⁿ ñ'oom.

²⁷ Mantyja jñoom cwii sondaro 'naa^{n!}aⁿ, saⁿntjoom na cjaac'oom tsa^{n!}ñeeⁿ xqueⁿ Juan.

²⁸ Quia jo' tja sondaro'ñeeⁿ w'aancjo, tjacatyjeeⁿ xtyo' Juan. Jndä chii jndyoñ'oom juuna' ts'om cwii xio. Tquiaaⁿ nnom yuscu'ñeeⁿ ndo' juu tquiaa nnom tsondyee.

²⁹ Jndä na jndye nn'aⁿ na tyocañ'eeⁿ ñ'eⁿ Juan, quia jo' ty'ec'omna sei'ts'o 'naa^{n!}aⁿ. Ty'ecat'iuuna jom.

*Tquiaa Jesús na tcwa' 'om meiⁿ naⁿnom
(Mt. 14:13-21; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)*

³⁰ Nn'aⁿ na jñom Jesús ts'iaaⁿ 'naa^{n!}aⁿ tjom-ndyennda'na na m'aⁿ. Tyoluena nnoom cha'tso

ts'iaaⁿ na jndā ñel'ana ndo' cha'tso ñ'oom na jndā
ñet'mooⁿna.

31 Quia jo' tsoom ndaq̄ana:

—Cjaaya, nntsaaya cwii joo yuu na ñencjoo jo
jndā na nnta'jndyaaya.

Ee yuu na tyom'aⁿna jndye ts'aⁿ, nn'aⁿ
na cwiquie ndo' nn'aⁿ na cwi'oo, meiⁿ
tileicju'naaⁿñena' na nlcwa'na.

32 Jo' chii jlui'na na ñenquieena ñ'eⁿ w'aandaa na
'oona cwii joo yuu na tjaa'naⁿ nn'aⁿ.

33 Saq̄ jndye nn'aⁿ nty'iaatquia na cwi'oona ndo'
ta'jnaaⁿ! naⁿñeeⁿ joona na 'oowinomna. Ndo'
jla'tyuua'ti naⁿñeeⁿ, jnaⁿna njoomna ty'eca'na,
ty'enquiandyena 'ndyoo ndaaluee. Joona
tquiejndyeena yuu na wjaa Jesús ñequio nn'aⁿ
na cwila'jomndye ñ'eⁿñê.

34 Quia jlueeⁿeⁿ ts'om w'aandaa nty'iaaⁿaⁿ na
jeeⁿ jndye nn'aⁿ jndā tjomndye jo' jo'. Ty'oom
na jeeⁿ wi' ts'om naⁿñeeⁿ ee cwe' m'aⁿtona
cha'cwijom cwii tmaaⁿ! canmaⁿ na tjaa 'ñeeⁿ juu
na ya nnteix'ee. Quia jo' tooⁿoⁿ na jndye ñ'oom
tyo'mooⁿ ndaq̄ana.

35 Quia na jndā tmaaⁿ, nn'aⁿ na cwila'jomndye
ñ'eⁿñê ty'entyjaa'na jom, jluena nnoom:

—Je' jndā tmaaⁿ ndo' tjaa'naⁿ l'aa meiⁿ rancho
'naaⁿ nn'aⁿ.

36 Cajñom' naⁿm'aⁿ! na nnc'oona ranchoo nn'aⁿ
oo njoom nch'u na nndyoo' nndyoo' cha jo' jo'
nndaq̄a nla'jndana na nlcwa'na. Ee joona tjaa'naⁿ
na c'omna na nlcwa'na.

37 T'o Jesús ndaq̄ana, tsoom:

—'O quia'yo' na nlcwa'na.

Quia jo' jluena nnoom:

—¿Cwaaⁿ nndaq̄a nleijndeii meiⁿ nntsalajndaayâ cha'na we siaⁿnto s'om denario tyoo' na nñie'quiaayâ na nlcwa' naⁿm'aⁿ?

38 Tax'een ndaq̄ana, tsoom:

—¿Cwanti tyoo' cwileiñ'om'yo'? Canty'ia'yo' cwanti na mawaa.

Jnd̄a na l'ueena, jluena nnoom:

—Ñe'om taⁿ tyoo' ñ'eⁿ we catscaa cwilein'ooⁿyâ.

39 Quia jo' sa'ntjoom na cal'a nn'aⁿ cwii cwii tmaaⁿ ndo' cwindyuaandyena nacjoo' jnd̄a nch'u.

40 Nt'om naⁿñeeⁿ ty'emeindyuaandyena cwii siaⁿnto na cwii cwii tmaaⁿ, ndo' nt'om naⁿñeeⁿ l'ana wen'aaⁿ nchoo' nqui na cwii cwii tmaaⁿ joona.

41 Jnd̄a na to'ñoom 'om taⁿ tyoo' ñequio we catscaa, quia jo' jlundq̄añê cañoom'luee. Tquiaaⁿ na quianl'uaa' Tsotyeeⁿ. Jnd̄a jo' tyjeeⁿ tyoo'ñeeⁿ, tquiaaⁿ joona' ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê cha joona nnt'oombna joona' ndaq̄a nn'aⁿ na meindyuaandye. Majo'ti s'aaⁿ ñ'eⁿ we catscaa.

42 Tcwa' cha'tsondye nn'aⁿ hasta tjacjoona.

43 Ndo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê jla'tjomna ntaⁿ ntyoo' ñ'eⁿ calcaa na 'ndiina'. Too' canchoo'we tsquiee.

44 Ndo' jndye nn'aⁿ na tcwa' ntyoo' na tyot'oom naⁿñeeⁿ. Tue'ntyjo cha'na 'om meiⁿ na cwe' naⁿnom.

Tjacaas Jesús nnom ndaaluee (Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)

45 Quia jo' mantyja jñom Jesús nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê na cuona ts'om w'aandaa, c'ooñetina, nncwit'ioo'na xndyaa' ndaaluee na

nlquien a tsjoom Betsaida. Jom nljoo'ñetyeeⁿ yocheⁿ na majñoom nn'aⁿ na jndyendye.

46 Ndo' jndaq na jñoom na^{n!}ñeeⁿ, tjawaaⁿ cwii joo quii[!] jndaq yuu na ñenqueⁿ na nntseineiiⁿ nnom Tsotyeeⁿ.

47 Quia na jndaq teincqo^{n!}, juu w'aandaa'ñeeⁿ mam'aa^{nna} xcwe ts'om ndaaluee, ndo' Jesú斯 ñenqueⁿ cwii m'aaⁿ tyuaatcwii.

48 Nty'iaanⁿaⁿ na jeeⁿ wi' cwitjoom na^{n!}ñeeⁿ na ñjomndye w'aandaa, ee matseilcwe'tya' jndye juuna'. Jeeⁿ cwila'jndana na cwicantyjaandyena n'oom pala' cwentaa' w'aandaa'ñeeⁿ. Cha'na ñequiee na cwitsjoom jnaaⁿ tjacaⁿ nnom ndaaluee. Tuee'cañoom na m'a^{nna}, ndoo' cwe' nncwinoom'm joona.

49 Quia nty'iaana na mawjaacaⁿ nnom ndaaluee, jla'tiuuna jndii cwinty'iaana. Jndeii tyola'xuaana.

50 Jeeⁿ ndya' tyuena ee cha'tsondyena nty'iaana jom. Mantyja t'maaⁿ joona, tsoom ndaana:

—C'om'yo' na t'maⁿ n'om'yo'. Manncoⁿ lcaa. Tila-catyuendyo'.

51 Quia jo' tuoⁿ ts'om w'aandaa yuu na ñjomndyena, mana teicheⁿ jndye. Jo' chii jeeⁿ seiñ'ee^{n!}ñena' joona cantyja 'naaⁿaⁿ.

52 Ee tila'nⁿna cantyja 'naa^{n!} ts'iaaⁿ t'maⁿ na s'aa Jesú斯 ñequio ntyoo' na tcwa' nn'aⁿ. Ndo' ndicwaⁿ tileique^{nna} cwenta 'ñeeⁿ cwiluiñê.

*Sein'maⁿJesú斯 nn'aⁿwii ndyuua Genesaret
(Mt. 14:34-36)*

53 Quia na jndā tei'xndyaandyena ndaaluee, tquiena ndyuaa Genesaret. Jo' jo' teicjoomna w'aandaa 'ndyoo ndaaluee.

54 Quia jlui'na w'aandaa mañoom! ta'jnaa^{n!} nn'aⁿ ndyuaa'ñeeⁿ Jesú.

55 Jla'tyuua'n'a, ty'ena cha'waa ndyuaa'ñeeⁿ, tyo'oochona nn'aⁿwii cwe' ñ'eⁿ nduu mei'yuucheⁿ joo na ndyena na mawee' Jesú.

56 Ndo' mei'yuucheⁿ na tue^{n!}eⁿ, meiin njoom nch'u, meiin njoom t'maⁿ, meiin jo ndo' jndā, tyotsā'na nn'aⁿwii ts'om nato. Ndo' joo nn'aⁿwii'ñeeⁿ tyola'ty'oondyaena nnoom na nñequiaaⁿ meiin cwe' 'ndyoo lia^{n!}aⁿ na nñequio'na. Ndo' cha'tso nn'aⁿ na tye'nquio' 'ndyoo lia^{n!}aⁿ n'maaⁿ.

7

*Waa na mach'eenā' na til'ueñe ts'aⁿ jo nnom
Ty'qots'om*

(Mt. 15:1-20)

1 Nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'moqⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, jnaⁿna Jerusalén, tquiena na m'aaⁿ Jesú.

2 Ee jndā tqueⁿna cwenta chiuu cwil'a nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê na cwicwa' na tyoot-jei'ljuu'ndyena cha'xjeⁿ costumbre na waa ee tyoondyuu'na cha'xjeⁿ nquiua^{n!} ñeeⁿ na macaⁿna'. Jo' chii tyola'ncjoo'ndye na^{n!}ñeeⁿ nacjoona.

3 Ee nn'aⁿ fariseos ñequio cha'tso nn'aⁿ judíos, jeeⁿ cwiqueⁿndyena na cwila'candāna costumbre na tqueⁿ nn'aⁿ na tyoluiitquiendye ndaana. Jo' chii mati ticwa'na xeⁿ nchii na nndyuu'jndyeena cha'xjeⁿ na matso costumbre'ñeeⁿ.

4 Ndo' quia na cwinquiolcwee'na na ty'ena ts'ua ticwa'na xeⁿ nchii na cwiqueⁿlju'ndyejndyeena. Mati jndye nt'omchenⁿ costumbre cwila'wena na matseijndaa'ñena' chiuu waa na nntmaaⁿ waso, ñequio caseito, ñequio xjo casuela, ñequio jnduu.

5 Quia jo' nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, ta'x'eena nnom Jesús, jluena:

—Nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿndyu' ¿chiuu na ticala'candana costumbre na tqueⁿ nn'aⁿ na tyoluiitquiendye ndaaya na cwicwa'na na ndicwaⁿ m'aⁿna na tiqueⁿlju'ndyena?

6 T'ø Jesús ndaqana, tsoom:

—'O nn'aⁿ na we waa cwila'tiuu'yo', jeeⁿ teixcwe ñ'oom tjei' profeta Isaías cantyja 'naⁿ'yo' quia na seiljeiⁿ ñ'oom na matsona':

Naⁿm'aⁿ ndoo' na jeeⁿ cwila't'maaⁿndyena ja, saqⁿ t'maⁿ waa na tixcwee' n'omna ñ'eⁿndyo.

7 Cwe' ts'iaaⁿndyo na cwila't'maaⁿndyena ja ee cwit'mooⁿna ñ'oom na cwe' cwiqueⁿ nn'aⁿ, tachii ñ'oomya.

8 Ndo' tsoti Jesús ndaqana:

—'O yacheⁿ cwi'ndye'yo' ñ'oom na sa'ntjom Ty'oots'om ndo' cwitsantyjo'yo'yo' costumbre na cwe' nn'aⁿ tqueⁿ. Joo costumbre'ñeeⁿ cwit'mooⁿna' chiuu waa na nntmaaⁿ caseito, ñequio waso, ndo' jndye nt'omchenⁿ ñ'oom na laa'ti' macaⁿna' na calacandaⁿyo'.

9 Ndo' tsotyeeⁿ ndaqⁿ naⁿñeeⁿ:

—'O jeeⁿ cwil'a'yo' na til'ue ljeii na sa'ntjom Ty'oots'om, cha nndaqⁿ nntsantyjo'yo' costumbre na cwil'uee'ndyo' ncjo'yo'.

10 Ee matso Moisés: “Catseit'maaⁿ'ndyu' tsotye'
ñ'eⁿ tso'ndyo'”, ndo' mati matsoom: “"Ñeeⁿ juu
na matso ñ'oomwi' nacjoo' tsotye oo tsondyee,
cal'a'cuee' nn'aⁿ juu.”

11 Saq 'o cwindu'yo' wanaan na nntso ts'aⁿ
nnom tsotyeeⁿ oo tsoñeeⁿ: “Catseit'maⁿ ts'om'
taxocandaq nnteijndeiya 'u 'naⁿ na tjoondyu'
ee cha'tso 'na'nya na niom la'xma'na' Corbán.”
(Ñ'oomwaa' ma'mo'na' na cha'tso 'naaⁿ ts'aⁿ jndaq
tqueeⁿ joona' cwentaa' Ty'oots'om).

12 Ndo' quia na lcaa' cwindu'yo' cwil'a'yo'yo' na
taca'na' na cateijndeii ts'aⁿ tsotyeeⁿ oo tsoñeeⁿ.

13 Ndo' laa'ti' cwil'a'yo' na til'ue ñ'oom na tqueⁿ
Ty'oots'om ee cwilacanda'yo' costumbre na tqueⁿ
nn'aⁿ. Mati jndye nt'omcheeⁿ nnom na cwil'a'yo'
cha'na nmeiⁿ.

14 Cwiicheeⁿ cwii ndii' t'maⁿ Jesús nn'aⁿ na
jndyendye na m'aaⁿ, tsoom ndaana:

—Candy'e'yo' cha'tsondyo' ndo' cala'nqⁿ'yo':

15 Tja'a'naⁿ cwii nantquie na macwa' ts'aⁿ na
nnts'aana' na til'ueñê jo nnom Ty'oots'om. Saq
ñ'oom na cwinaaⁿ naquii' ts'oom nl'ana' na
til'ueñê.

16 'Ñeeⁿ juu na niom lue' n'om lua'qui na nndii,
candii.

17 Quia jo' 'ndii Jesús nn'aⁿ na jndyendye,
tjaqueⁿ'en quii' w'aa. Ndo' nn'aⁿ na cwila'jomndye
ñ'eⁿñê ta'x'eendyena cantyja 'naaⁿ ñ'oom
tjañoom' na seineeiⁿ.

18 Quia jo' tsoom ndaana:

—¿Aa maxjeⁿ mati 'o tila'nqⁿ'yo'? ¿Aa tiqueⁿ'yo'
cwenta na tja'a'naⁿ cwii nnom nantquie na

cwicwa' nn'aⁿ na juuna' nnts'aana' na til'ueñe ts'aⁿ jo nnom Ty'qots'om?

¹⁹ Ee nchii naquii' ts'om ts'aⁿ nncuee'na'. Maxjeⁿ ts'om tsiaⁿ'aⁿ nncuee'na', jndā chii nntein'eⁿ juuna'.

Lua'aⁿ tsoom na ma'mooⁿ na ya nlcwa' ts'aⁿ cha'tso nnom nantquie.

²⁰ Jndā chii tsoom ndaana:

—Joo na cwinaaⁿ naquii' ts'om ts'aⁿ cwil'ana' na til'ueñē jo nnom Ty'qots'om.

²¹ Ee cantyjati na tseixmaⁿ naquii' ts'om ts'aⁿ jo' na cwiwitquioo' natia na matseitiuu cha'na cwe' nnc'oomya ts'aⁿ ñ'eⁿ x'iaaⁿ'aⁿ, oo ñ'eⁿ sculja', cha'na nntseicuee' ts'aⁿ x'iaaⁿ'aⁿ,

²² cha'na nnch'uee ts'aⁿ, cha'na nntseiqueeⁿ ts'om ts'aⁿ 'naaⁿ x'iaaⁿ'aⁿ, cha'na nnc'oom ts'aⁿ na wi'ñe, cha'na cwe' ñequiu'nn'aⁿ ts'aⁿ, cha'na meinⁿ cwe' tajnaaⁿ'to ts'aⁿ, cha'na nntseitqā^a ts'om ts'aⁿ, cha'na nntio'ñ'oom ts'aⁿ x'iaaⁿ'aⁿ, cha'na nntseis'añe oo nntseiscuñe ts'aⁿ, oo cha'na nntseintjei'ññe che'nquii ts'aⁿ.

²³ Cha'tso natiameliⁿ cwinaaⁿ'na' naquii' ts'om ts'aⁿ ndo' joona' cwil'ana' na tjaan yuu l'ueñē jo nnom Ty'qots'om.

Cwii yuscu na seiyu' ñequio Jesús (Mt. 15:21-28)

²⁴ Jlui' Jesús jo' jo', tjaanⁿ ndyuuaa Tiro ñ'eⁿ Sidón. Jo' tjaqueⁿ'eⁿ quii' w'aa ee tical'ue ts'oom na nndye nn'aⁿ na jo' m'aaⁿ. Saq tīcandāq nncwanty'ioom.

²⁵ Mañoom' jndii cwii yuscu na jo' m'aaⁿ. Tyje'cañoom jo' jo' ndo' tco' xtye jo nnom Jesús. Ee m'aaⁿ yuscuchjoo jnda yuscu'ñeeⁿ na maleiñ'oom jndyetia.

26 Ndo' jom nchii ts'aⁿ judío. Jom ts'aⁿ sirofenicia. S'aa ty'oo nnom Jesús na cwji' tsa^{n'ñeeⁿ jndyetia naquii' ts'om yuscuchjoo jnaaⁿ.}

27 Saq tso Jesús nnom:

—Matsona' na nlcwa'jndyee yocanch'u, ee tictaty'iomna' na nntjeii'a na cwicwa'na na nñe'quiaayoo joona' ndaq calue' nch'u.

28 Yuscu'ñeeⁿ t'ooⁿ nnom Jesús. Tsoom:

—Jeeⁿ mayuu', 'u Ta, saa canty'ia', calue' nch'u ndya' cwicwa'yo' meiiⁿ cwe' nacajndaq na cwiquiaa nacjee' meiⁿsa na jla'quiaa yocanch'u.

29 Quia jo' tso Jesús nnom yuscu'ñeeⁿ:

—Jeeⁿ majo'ndyo ñ'oom na tsu'. Ya xeⁿ wja'to' wa'. Jndaq jlui' jndyetia naquii' ts'om yuscuchjoo jndaa.

30 Tja tsa^{n'ñeeⁿ ndo' quia na tue^{n'eⁿ wa^{n'aⁿ, ljeiiⁿ na mawaacheⁿ yuscuchjoo cjoo' jnduu. Mayuu' na jndaq jlui' jndyetia naquii' ts'om.}}}

Sein'maⁿ Jesús cwii ts'aⁿ na tilecatseineiⁿ

31 Tjalcwe' Jesús na ñet'oom jo' jo'. Tjawinoom ndyuuaa Tiro, ndo' ndyuuaa Sidón ñequio ndyuuaa jo ndo' njoom Decápolis. Tue^{n'eⁿ ndaaluee chjoo ts'ondaa Galilea.}

32 Ndo' tquioñ'om nn'aⁿ cwii ts'aⁿ na cantaa' ndo' canchee'ñe. L'ana ty'oo nnom Jesús na catioom ts'ooⁿ nacjoo' tsa^{n'ñeeⁿ.}

33 Quia jo' tjei'ñooⁿ tsa^{n'ñeeⁿ quii'ntaaⁿ na^{n'ñeeⁿ, ty'ena yuu na ñe'wendyena. Tjaa'ñê ndaqal'ooⁿ n'om lua'qui tsa^{n'ñeeⁿ, seicana^{n'aⁿ nomts'ooⁿ ñ'eⁿ ndaaajnaa^{n'aⁿ, quia jo' tyenquioom'm nomtsaa tsa^{n'ñeeⁿ.}}}}}}

³⁴ Jndā jo' nty'iaa^{n'a} cañoom'luee, ndo' tcom ts'oom na jnda ntyjeeⁿ, tsoom:

—Efata. (Ñ'oomwaa' matsona': Catseicanaa^{n'ñena}.)

³⁵ Mantyja jnaaⁿ n'om lua'qui tsa^{n'ñee} ndo' mati x'ee tsaa. Ndo' mana jna^{n'na} na ya matseineiiⁿ.

³⁶ Quia jo' seicu' Jesús ndyuee na^{n'ñee} na ticaluena nnom meiⁿcwii ts'aⁿ cantyja na tuii. Saq̄ meijiⁿ na ñenquii'cheⁿ tyotsoom nda^{q̄ana} na ticaluena, joona yacheⁿ jndyeti tyola'nei^{n'na} nda^{q̄a} nc'iaana.

³⁷ Ndo' jeeⁿ tjaweeⁿ n'om na^{n'ñee}, tyola'nei^{n'na}, tyoluena:

—Jesús jeeⁿ ya mach'eeⁿ ee nn'aⁿ na cantaa, mach'eeⁿ na ya cwindyena. Ndo' nn'aⁿ na tileicala'neiⁿ mach'eeⁿ na ya cwilanei^{n'na}.

8

Tquiaa Jesús na tcwa' ñequiee meiⁿ nn'aⁿ

(Mt. 15:32-39)

¹ Joo ncuee'ñeeⁿ tjomndyennda' cwii tmaa^{n'} nn'aⁿ na jndyendye. Ndo' tja'a'naⁿ na cwileiñ'om na^{n'ñee} na nlcwa'na. Jo' chii t'maⁿ Jesús nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, tsoom nda^{q̄ana}:

² —Wi' ts'ooⁿya tmaa^{n'} nn'aⁿm'a^{n'}, ee je' jndā ndyee xuee na m'a^{n'na} ñ'eⁿndyoⁿ ndo' tatja'a'naⁿ ljo' cwii cwileiñ'omna na nlcwa'na.

³ Ndo' xeⁿ njñooⁿya joona na c'oolcwee'na l'aana na ñe'jndo'na, quia jo' nato m'a^{n'na} nntycwii na jndeiiⁿ n'omna ee ñ'eⁿ nt'omndye joona na tquia jna^{n'na}.

⁴ Quia jo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê jluena nnoom:

—Tja'a'naⁿ chiuu ya na nnts'aa ts'aⁿ na nñequiaaⁿ na nlcwa' na^m'aⁿ na jndyendyena, ee ljoo na m'a^aya jo jndaq^a.

⁵ Tax'eeñê ndaq^ana:

—¿Cwanti tyoo' cwilei'ñ'om'yo'?

T'oon^ana, jluena:

—Ntquiee' taⁿ tyoo'.

⁶ Quia jo' sa'ntjoom na c'oocwindyuaandye nn'aⁿ nomtyuua. To'ñoom ntquiee' taⁿ tyoo'ñeeⁿ, tquiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'oots'om, jndq^a jo' tyjeeⁿ joona'. Tquiaaⁿ joona' ndaq^a nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê ndo' joona tquiana joona' ndaq^a nn'aⁿ.

⁷ Mati cwilei'ñ'omna cwantindyo calcaa nch'u. Jndq^a na tquiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'oots'om, tsoom na quiana jooyo' ndaq^a nn'aⁿ.

⁸ Ndo' cha'tsondyne naⁿñeeⁿtcwa' tjacjoona. Too' ntquiee' tsquiee na jla'tjomna ntaⁿ ntyoo' ñequio ntaⁿ calcaa na 'ndiina'.

⁹ Ndo' joo nn'aⁿ na tcwa' jo' tuee' cha'na ñequiee meiⁿ joona. Quia jo' t'maⁿ Jesús naⁿñeeⁿ na c'oootona.

¹⁰ Jndq^a chii tuogⁿ ts'om w'aandaa ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Ty'ena ndyuua Dalmanuta.

*Nn'aⁿfariseos cwitaⁿna cwii 'naaⁿ na nnty'iaana
(Mt. 16:1-4; Lc. 12:54-56)*

¹¹ Tquie'cañom nn'aⁿ fariseos na m'a^a Jesús, to'na na cwila'ncjoo'ndyena ñ'eⁿñê. Ndo' cha na nlqueⁿna xjeⁿ jom, taⁿna na ca'moogⁿ ndaq^ana cwii 'naaⁿ na nnaⁿna' na m'a^a Ty'oots'om.

¹² Jesús jeeⁿ tcom ts'oom na chjoo' ts'oom, tsoom:

—Naⁿm'a^{n!} cwitaⁿna cwii 'naaⁿ na nnty'iaana na nnaⁿna' cañoom'luee. Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjooⁿ ndaaⁿ'yo', maxjeⁿ xonquia na nnty'iaana meiⁿcwii 'naaⁿ meiⁿ na cwitaⁿna.

¹³ Quia jo' tjaan. 'Ñeen na^{n!}ñeeⁿ. Tuonnaaⁿaⁿ ts'om w'aandaa, teixndyaañê cwiicheⁿ nantyja ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê.

*Ndaaljo' na la'xmaⁿ nn'aⁿ fariseos
(Mt. 16:5-12)*

¹⁴ Ndo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesú^s ñecwii ta^{n!} tyooⁿ cwileiñ'omtina ts'om w'aandaa ee tsuuⁿ n'omna na nnc'ooñ'omna na nlcwa'na.

¹⁵ Quia jo' seijnoo^{n!}oⁿ n'omna na ticjaañ'oomna' joona cantyja 'naaⁿ ñ'oom na cwit'mooⁿ nn'aⁿ fariseos. Ndo' seijoom'ñîê ñ'oom'ñeeⁿ ñequio ndaaljo' na cwiluii tyoo'. Tsoom ndaaⁿna:

—C'om'c'eendyoⁿ na cal'a'yoⁿ cwenta cantyja 'naa^{n!} tyooⁿ 'naaⁿ nn'aⁿ fariseos ñequio Herodes ee ndaaljo' 'naaⁿna tis'a laxmaⁿna'.

¹⁶ Quia jo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesú^s to'na na cwilaneiⁿna ndaaⁿ nc'iaana cantyja 'naa^{n!} ñ'oomwaa'. Jluena:

—Luu^a matsoom cweⁿ ee tjaan'aⁿ tyooⁿ tqiyo-chooya.

¹⁷ Sei'no^{n!} Jesú^s na ljoⁿ cwila'tiuuna. Tsoom ndaaⁿna:

—¿Chiuu na jeeⁿ matsein'ee^{n!}ñena^{n!} 'o cweⁿ jnaa^{n!} na tjaa'n^a tyooⁿtqiocho'yoⁿ? ¿Aa maxjeⁿndicwaⁿ ticala'no^{n!}yoⁿ ndoⁿ na tileicjoⁿ ñ'oom naquiiⁿ n'om'yoⁿ? ¿Aa maxjeⁿ tileique^{n!}yoⁿ cwenta?

¹⁸ 'O na niom n'omndaaⁿ'yoⁿ, ¿aa maxjeⁿ tica-jndo'yoⁿ? Ndoⁿ 'o na niom lueⁿ n'om lua'qui'yoⁿ, ¿aa

maxjeⁿ ticandye'yo'? ¿Aa tacjaanjoom' n'om'yo'
ljo' s'aaya quia na seitjooona' na nlcwa' nn'aⁿ?

19 Quia na tyjaya 'om taⁿ tyoo' na tcwa' 'om
meiⁿ nn'aⁿ, ¿cwanti lquiee na ñjom tyoo' 'ndiina' na
jla'we'yo'?

T'oona, jluena nnoom:

—Canchoo'we lquiee 'ndiina'.

20 —Ndo' cwiicheⁿ cwii ndii' quia na tyjaya
ntquiee' taⁿ tyoo' na tcwa' ñequiee meiⁿ nn'aⁿ,
¿cwanti lquiee na 'ndiina'?

Joono t'oona nnoom, jluena:

—Ntquiee' 'ndiina'.

21 Quia jo' matsoom ndaana:

—¿Aa maxjeⁿ hasta je' ticala'nōn'yo'?

Sein'maⁿ Jesú^s cwii tsanⁿchjaanⁿ tsjoom Betsaida

22 Quia na jndā tquieno tsjoom Betsaida
tquioñ'om nn'aⁿ cwii tsanⁿchjaanⁿ na m'aaⁿ Jesú^s.
Tyol'ana ty'oo na catioyaaⁿ ts'ooⁿ nacjoo' tsaⁿñeeⁿ
na catsein'maaⁿ juu.

23 Quia jo' t'ueenⁿ ts'ooⁿ tsanⁿchjaanⁿ. Tjañ'oom juu
nnom tsjoom. Ty'oomñē ndaajnaaⁿaⁿ lua'nnom
ndo' tyenquioom'm lua'nnom tsaⁿñeeⁿ, jndā chii
tax'eeⁿ nnom, tsoom:

—¿Aa waa ljo' manty'ia'?

24 Sein'meiiⁿ tsaⁿchjaanⁿñeeⁿ lua'nnom,
tsoom:

—Manty'ia nn'aⁿ ndoo' ntyjii cha'cwijom n'oom
joona, saaⁿ cwi'ooca'na.

25 Cwiicheⁿ cwii ndii' tionnda' Jesú^s l'ooⁿ cjoo'
lua'nnom tsaⁿñeeⁿ. Quia jo' nquiee nty'iaa'
tsaⁿchjaanⁿ ndo' mana n'maaⁿ, xueeya nty'iaaⁿaⁿ.

26 Jndā chii jñom Jesú^s jom. Tso nnoom:

—Cja'to', cja'ndye'yu' wa'. Ticwinoom' qui'i' tsjoom, meiⁿ tintsu' nnom meiⁿcwii ts'aⁿ chiuu tuii.

*Macwjil'yuu'ñe Pedro na Jesús cwiluiiñê Cristo
(Mt. 16:13-20; Lc. 9:18-21)*

²⁷ Jndä chii jlui' Jesús tsjoom Betsaida ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Ty'ena njoom nch'u ndyuaa tsjoom Cesarea Filipo. Ndo' xcwe na ñjomndyena nato, tax'eeⁿ ndaqana, tsoom:

—¿'Ñeeⁿ cwilue nn'aⁿ na cwiluiindyó?

²⁸ Naⁿ'ñeeⁿ t'øona, jluena:

—Nt'om nn'aⁿ cwilue na 'u Juan, ts'aⁿ na tyot-seits'oomñe nn'aⁿ. Ndo' nt'omcheⁿ cwilue Elías 'u. Saq nt'omchenⁿ cwilue na 'u cwii profeta na jndä wando'xco'.

²⁹ Quia jo' tax'eennaaⁿ'aⁿ ndyueena, tsoom:

—Ndo' 'o je', ¿'ñeeⁿ juu cwindu'yo' na cwiluiindyó?

T'o Pedro, tso:

—'U maxjeⁿ nquii Cristo cwiluiindyu'.

³⁰ Jesús ñecwii ñ'oom saq'ntjoom na ticaluena nnom meiⁿcwii ts'aⁿ na cwiluiiñê na ljo'.

*Matseicandii Jesús cantyja na nncueeⁿ'eⁿ
(Mt. 16:21-28; Lc. 9:22-27)*

³¹ Quia jo' toqⁿ'oⁿ na tyo'moqⁿ ndaqana cantyja 'naaⁿ' nqueⁿ na cwiluiiñê ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. Tsoom jndye nawi' tseixmaaⁿ na catjoom. Ndo' tyo'moqⁿ na xocato'ñoom nn'aⁿ judíos na cwiluiitquiendye jom, meiⁿ ntyee na cwiluiitquiendye, meiⁿ nn'aⁿ na cwit'moqⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. Maxjeⁿ nla'cuee'na jom saq xuee jndä ndyee, nncwando'nnaaⁿ'aⁿ na nncueeⁿ'eⁿ.

32 Ndyeyu seineiiⁿ ñ'oommeinⁿ ndaana. Ndo' Pedro tjañ'oom Jesús cwii ntyja. Too^{n'lq} na matseitaa^{n'a} juu na nmeiⁿ matso na nluii.

33 Teiqueⁿ Jesús, nty'iaan^a ndaq^a nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eññê. Seitiaa^{n'a} Pedro, tsoom:

—Quindyo^o nacañomya 'u na matseijomndyu['] ñ'eⁿ Satanás. Ee ñ'oom na matsei'tiuu['] jna^{nna}['] cwe['] cantyja na cwila'tiuu nn'aⁿ, nchii cantyja na l'ue ts'om Ty'oots'om.

34 Quia jo['] t'maaⁿ cwii tmaa^{n'l} nn'aⁿ yuu na m'aaⁿ ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eññê. Tsoom ndaana:

—Mei^{ncwi'ñeeñche}ⁿ ts'aⁿ na l'ue ts'om na nncw'aa'ñe ja, cwji'ññe cantyja na matseitiuu nqueⁿ. Caljoya ts'om nawi['] na matjoom, meiiⁿ cueen^en. Ndo' candyontyjooⁿ cantyja na mats'aa.

35 Ee mei^{ncwi'ñeeñche}ⁿ ts'aⁿ na mañequiaa^{nñe} na catjom ljo['] na nntjom ee na m'aaⁿ cantyja 'naⁿya ñequio ñ'oom naya, juu tsa^{n'lñee}ⁿ nlui^{'n'maa}^{nñê}. Ndo' mei^{ncwi'ñeeñche}ⁿ ts'aⁿ na mal'uee^{nñe} cheⁿnquii chiuu nlui^{'n'maa}^{nñe}, majo^{'to} jo['] nntsuuñe.

36 Meiiⁿ cha'waa tsjoomnancue cuaana['] cwen-taa['] ts'aⁿ, saa[?] yuu waa na mateijndeina['] juu ee xoc^{lona}['] ñ'eññê na ticatsuuñe añmaa^{n'a}?

37 ¿Aa nndaq^a nnts'aa ts'aⁿ na nnjoml'ua na nlui^{'n'maa}^{nñe} añmaa^{n'a}? Cwaaⁿ nndaq^a.

38 Tiempo je['] laxmaⁿ nn'aⁿ na ticala'y[']ya n'omna ñ'eⁿ Ty'oots'om ndo' la'xma^{nna} jnaⁿ, xeⁿ jnaa^{nna} ja ñequio ñ'oom naya na mañequia, mati ja na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, quia na nndy^{on}nda'a ñequio na matseit'maa^{n'ñena}['] Tsotya

ñequio ángeles na lju' n'om, nnc'ooⁿ na jnaaⁿa na^{n!}ñeeⁿ.

9

¹ Mati tso Jesús ndaana:

—Mayuu'cheⁿ nndye'yo' nntsjoo, m'aⁿ nn'aⁿ ñjaanⁿ na xocwjena hasta xeⁿjndā nty'iaandaana na matsaⁿntjom Ty'oots'om ñequio cha'tso najndā na matseixmaaⁿ.

*Seichuii'na' Jesús
(Mt. 17:1-13; Lc. 9:28-36)*

² Jndā na teinom yom xuee, tjañ'oom Jesús Pedro ñ'eⁿ Jacobo ñ'eⁿ Juan. Ty'ena cwii sjo nandye yuu na ñenquieena. Ndo' jo' jo' seichuii'na' jom jo ndaana.

³ S'aana' na caxuee liaⁿaⁿ, canchii'tina' cha'na tsaaⁿ. Mein' tja'aⁿnaⁿ cwii ts'aⁿ na nnadaa mmaⁿ cwii liaa na nleicanchii'ti juuna' cha'na liaⁿaⁿ.

⁴ Ndo' xjeⁿñeeⁿ teitquioo'ñe Elías ñ'eⁿ Moisés na cwila'neiⁿna ñ'eⁿ Jesús.

⁵ Quia jo' tso Pedro nnom Jesús:

—Jeeⁿ ndya' ya na m'aaⁿya ñjaanⁿ. Cwa, nl'aayâ ndyee xquie' ncwaⁿ. Cwii cwenta' nncu', cwii cwentaa' Moisés, ndo' cwii cwentaa' Elías.

⁶ Ñ'oommeiⁿ tsoyom cwe' nc'e na seiñ'eeⁿñ'eⁿna' jom ee na jeeⁿ ndya' cwicatyuen^a.

⁷ Quia jo' jndyocue cwii nchquiu na seincwaaⁿñena' nacjoona. Ndo' teic'uua na seineiⁿ Ty'oots'om naquii' nchquiu'ñeeⁿ, tsoom:

—Luuañe Jndaaya na jeeⁿ candya' ts'ooⁿya. Candy'e'yo' ñ'oom na matseineiiⁿ.

8 Mats'iaa jo' quia jleity'iomndaana, jliuna cwa tac'oomñe Elías ñ'eñ Moisés ñ'eñndyena. Macanda ñenquii Jesús cwim'aaⁿ.

9 Yochen na cwinquiocuena sjo'ñeeⁿ, sa'ntjom Jesús na mei'ncwii ñ'oom ticaluena ndaq nn'aⁿ chiuu waa na nty'iaana na seichuii'na' jom. Ñequii'chen na nla'nei'na ñ'oomwaa' quia jndaq mawando'xcoom xeñ jndaq jla'cuee' nn'aⁿ jom.

10 Ndo' tyola'wena ñ'oom'ñeeⁿ ñequio na jeeⁿ xcwee' n'omna. Tyota'x'eendye che'nquieena ndaqana ljo' ñecatso ñ'oom na tsoom na quia nncwando'xcoom na nncuee'n^en.

11 Quia jo' jluena nnoom:

—Nquiee nn'aⁿ na cwit'moqⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés cwilue maca'na' na Elías nndyojñeeⁿ.

—¿Chiuu na lcaa' cwilue na'n'ñeeⁿ?

12 Ndo' t'q Jesúus ndaqana tsoom:

—Mayuu' na ncwjeee'jndyee Elías na nntseijn-daa'ñê cha'tso. Saq ja na cwiluiindyo ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, ¿chiuu waa na matso ljeii 'naaⁿ' Ty'ooots'om cantyja 'naaⁿy? Matsona' na jndye nawi' catjoⁿ ndo' nnc'om nn'aⁿ na ticuee' n'omna ja.

13 Saq matsjoo ndaq'yo' na nquii na cwiluiiñe Elías, jndaq tyjee'n^en, ndo' tyol'a nn'aⁿ cha'xjeⁿ na l'ue n'omna ñ'eññê ee lcaa' matso ljeii 'naaⁿ' Ty'ooots'om na tseixmaaⁿ na catjoom.

*Sein'maⁿ Jesús cwii tyochjoo
(Mt. 17:14-21; Lc. 9:37-43)*

14 Jndaq na tquiennda'na yuu ljoo'ndye nt'omcheⁿ nc'iaana, quia jo' nty'iaana na jndaq tquie'cañom cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye

nacañoom na^{n!}ñeeⁿ. Ñ'eeⁿ nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, na cwilañ'ee^{n!} ndyueena ñ'eⁿ na^{n!}ñeeⁿ.

¹⁵ Ndo' nn'aⁿ tmaa^{n!}ñeeⁿ quia na nty'iaana jom, t'omna na jeeⁿ tjawee' n'omna. Jla'tyuua'aⁿ, ty'ecatjomndyena jom. Tquiana na xmaⁿñê.

¹⁶ Quia jo' tax'eeⁿ nda^qana, tsoom:

—¿Ljo' ñ'oom na jeeⁿ cwilañ'ee^{n!} ndyuee'yo'?

¹⁷ Cwii ts'aⁿ na m'aaⁿ naquii' tmaa^{n!} na^{n!}ñeeⁿ, t'ooⁿ. Tsoom:

—Maestro, jndyoñ'oⁿya ti'jndaaya ñjaanⁿ, ee maleiñ'oom jndyetia jom ndo' mach'ee na tileicatseineiⁿ.

¹⁸ Ndo' meiⁿyuucheⁿ na m'aaⁿñê quia jnd^ajnaⁿna' maxjeⁿ matseiquioo jndyetia jom nomtyuaa. Cwilui' chom' 'ñom, mati manqueeⁿ ndei'n'oom, ndo' cwileiquiiñê. Ma'ndiina' jom na tajneiⁿ. Ndo' jnd^a s'aa ty'oo nda^qaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿndyu' na catjeii'na jndyetia'ñeeⁿ, sa^qa t^cand^aq l'ana.

¹⁹ Quia jo' tso Jesús:

—O nn'aⁿ na ticala'yu'ya' n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'oots'om, ¿cwanti yo macaⁿna' na cwii nljoo'ndyo ñ'eⁿndyo' na m'mooⁿtya ndaa^q'yo'?

¿Cwanti xuee cwii nnda^qaa nntseiquii ts'ooⁿya ñ'eⁿndyo'?

Quio'ñ'om'yo' tyochjoom'aa^{n!} ñjaanⁿñê.

²⁰ Quia jo' tquioñ'omna tyochjoo na m'aaⁿ Jesús. Ndo' quia nty'iaa' jndyetia Jesús, s'aana' na tyocoñoomñena' tyochjoo'ñeeⁿ. Tiooñê nomtyuaa, tyotseicantyeeⁿñê ndo' tyocalui' chom' 'ñom.

²¹ Ta'x'ee Jesús nnom tsotye tyochjoo, tsoom:

—¿Cwanti xuee na luua' matjoom?

T'ó tsotyeeⁿ, tso:

—Xjeⁿ na cachjooñêcheⁿ jnaⁿna'.

²² Ndo' teijndye ndii' matseiquioona' jom quii' chom ndo' quii' ndaa, cha cueeⁿeⁿ. Jo' chii c'oom' na wi' ts'om' ñ'eⁿndyô xeⁿ waa na nndaq^a nntsa', cateijndei' jâ.

²³ Tso Jesús nnom:

—Matsu' xeⁿ nndaq^a nts'aa. Cha'tso nndaq^a nluii quia na matseiyu' ts'aⁿ ñ'eⁿ Ty'oots'om.

²⁴ Quia jo' jndeii seineiⁿ tsotye tyochjoo, tso:

—Ja matseiyu'a. Cateijndei' ja na nntseiyu'yatya^a.

²⁵ Quia na nty'iaa' Jesús na ntyjantyja jaawi-jndyendye nn'aⁿ nacañom'm, quia jo' seitiaaⁿ'aⁿ jndyetia'ñeeⁿ, tsoom:

—U jndyetia na mache' na cantaa nn'aⁿ ndo' na tileicala'neiⁿna, matsa^a'ntjoⁿ na calui' ndo' tajom nncja'quie'nnda' naquii' ts'om tyochjoom'aaⁿ.

²⁶ Quia jo' jndeii seixuaa jndyetia. S'aaⁿ na jeeⁿ tyoco'ñoomñena' tyochjoo, mana jluueⁿeⁿ. 'Ndiina' juu cha'cwijom ts'oo. Jo' chii majndyeti nn'aⁿ jluena na jnd^a tue' tyochjoo.

²⁷ Saa Jesús t'ueeⁿ ts'ø tyochjoo'ñeeⁿ, seiweeⁿ juu. Mañoom' teintyjee'.

²⁸ Jnda jo' tjaquiee' Jesús quii' w'aa. Tju'na' na ñenqueⁿ ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Ndo' ta'x'eena ñ'oom'ñeeⁿ 'ñom, jluena:

—¿Chiuu waayuu na jâ tîcanda^a nntjeii'â jndyetiam'aaⁿ?

²⁹ Quia jo' tsoom ndaq^ana:

—Cha'na jndyetiam'aⁿ', tjaalnaⁿ 'neeⁿ nndaa nncwji' joona xeⁿ nchii na nntseineiⁿ ts'aⁿ nnom Ty'oots'om ndo' na nntseicwejndo'ñe.

Matseicandiinnda' Jesús na nncuee^{n'e}n
(Mt. 17:22-23; Lc. 9:43-45)

³⁰ Jndā na jlui' Jesús jo' jo' ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñē, ty'ena, teinomna ts'onda Galilea. Sāq tical'ue ts'oom na nliu nn'aⁿ na jo' wjaⁿ.

³¹ Ee ma'moqⁿ chiuu waa na nntjoom na cwiluiñē ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee na nñequiaa ts'aⁿ cwenta jom luee nn'aⁿ ndo' nla'cuee' jom sāq xeⁿ jndā ndyee xuee na tuee^{n'e}n maxjeⁿ nncwando'xcoom.

³² Sāq joona ticala'nōⁿna ñ'oom na tsoom ndo' nquiaana na nnta'x'eenaa nnoom ljo' ñe'ca'moⁿna'.

¿'Ñeeⁿ na t'maⁿti cwiluiñē?
(Mt. 18:1-5; Lc. 9:46-48)

³³ Tquien Capernaum. Ndo' quia na jndā mam'aⁿna quii' w'aa, quia jo' tax'eeⁿ ndaqⁿana, tsoom:

—¿Cwaaⁿ ñ'oom ñejla'ncjoo'ndyo' ndaqⁿana ntijee'yo' xjeⁿ na ñetquiooya nato?

³⁴ Sāq joona yacheⁿjla'cheⁿna, ee mayuu' xjeⁿ na ñeñjomndyea nato tyola'ncjoo'ndyena 'ñeeⁿ cwii joona t'maⁿti cwiluiñē.

³⁵ Jndā na tjacjoo Jesús, tqueenⁿñē canchoo'wendye joona na c'oontyjaatina. Tsoom ndaqⁿana:

—'Ñeeⁿ juu ts'aⁿ na maqueⁿ ts'om na nlco'nnomna' juu jo ndaqⁿyo', tsanⁿ'ñeeⁿ matsona' na cju'ñecjeeⁿ ndo' candi'ntjoom ndaqⁿ cha'tso nc'iaaⁿaⁿ.

³⁶ Quia jo' t'ueeⁿ cwii tyochjoo, tcoom'm juu xcwe quii'ntaaⁿna. Jndā chii ty'oom juu ndo' tsoom ndaqⁿana:

37 —Mei^{nc}cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na maco'ñom cwii yucachjoo ñequio xueya cha'na yucachjoom'aaⁿ, ja maco'ñom tsaⁿ'ñeeⁿ. Ndo' ts'aⁿ na maco'ñom ja, nchii macandä ñennco maco'ñom. Mati maco'ñom nqueⁿ na jñoom ja.

*Ts'aⁿ na m'aaⁿ cantyja 'naaⁿ' Jesús
(Mt. 10:42; Lc. 9:49-50)*

38 Tso Juan nnom Jesús:

—Maestro, nty'iaayâ cwii ts'aⁿ na macwji' jndyetia naquii' n'om nn'aⁿ ñequio xue'. Juu tsaⁿ'ñeeⁿ tyootseijomñê ñ'eⁿndyo^o jaa. Jo' chii jla'tsaaⁿ'ndyô jom.

39 Saq tso Jesús ndaqana:

—Tala'tsaaⁿ'ndyo^o jom ee mei^{nc}cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mach'ee ts'iaaⁿ t'maⁿ ñequio xueya, xocats'aana' na ndanquia nntso cwii ñ'oom wi' nacjoya.

40 Ee ts'aⁿ na tic'oom nacjoya, cwiluiñe ts'aⁿ na m'aaⁿ cantyja 'naanya.

41 Ndo' mei^{nc}cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nñequiaa meiⁿ ñechjoowi' ndaatooo na nncwe'yo' nc'e na cwilaxmanⁿ'yo^o cantyja 'naⁿ nnco^o na cwiluiindyo Cristo, mayuu'cheⁿ waa naya 'naaⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ.

*Quqaⁿya cwenta na tical'aya natia
(Mt. 18:6-9; Lc. 17:1-2)*

42 'Mei^{nc}cwi'ñeeⁿchen ts'aⁿ na nts'aa na catseitjooñé cwii ts'aⁿ na cachjoo matseiyu' ñ'eⁿndyo^o, juu tsaⁿ'ñeeⁿ yati xeⁿ cwityeⁿ cwii tsjo'suu xtyoom'm, ndo' catueel nn'aⁿ jom ts'om ndaaluee.

43 Xeⁿ na wjaañ'oomna^o 'u na matsei'tjoondyu' nnom Ty'oots'om jnaaⁿ cwii ts'o^o, catsa' xeⁿ

juuna' cha'cwijom na catyjee' juuna' cha tintsei'tjo_ondyu'ti'. Ee yati nntseixmaⁿl na ticanycwii na nncwando' meiiⁿ cha'cwijom na ticandaa^qa' we ts'o' nchiiti na canda^qa'ndyu' ndo' nncju'na' 'u quii' b'io yuu na tijoom canduu' chom.

44 Yuu tijoom cwje canti meiⁿ na nnduu' chom.

45 Ndo' xeⁿ wjaan'oomna' 'u na matsei'tjo_ondyu' nnom Ty'oots'om jnaaⁿl cwii x'e', catsa' xjeⁿ cha'cwijom na catyjee' juuna' cha tintsei'tjo_ondyu'ti'. Ee yati nntseixmaⁿl na ticanycwii na nncwando' meiiⁿ cha'cwijom ticandaa^qa' we nc'e' nchiiti na canda^qa'ndyu' ndo' nncju'na' 'u quii' b'io yuu na tijoom canduu' chom.

46 Ndo' tijoom cwje canti meiⁿ na nnduu' chom.

47 Ndo' xeⁿ cwe' cantyja na manty'ia' wjaan'oomna' 'u na matsei'tjo_ondyu' nnom Ty'oots'om, catsa' xjeⁿ cha'cwijom na cwji' ts'omnjom' cha tintsei'tjo_ondyu'ti'. Ee yati na nncja'quie' cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om meiiⁿ cha'cwijom na nchjaⁿl nchiiti na canda^qa' we n'omnjom' ndo' nncju'na' 'u quii' b'io

48 yuu na tijoom cwje canti ndo' meiⁿ na nnduu' chom.

49 'Ee ticwii cwii ts'aⁿ nleichjen'ñê ñequio chom. Cwila'chjeⁿl nn'aⁿ seii quoo' na cwiñe'quiana na cwila't'maaⁿndyena Ty'oots'om.

50 Jeeⁿ l'ue tsjaanⁿl saa xeⁿ jndä jlui' na chjeⁿ'na', tjaa yuu cwii nl'ue juuna'. Jo' chii 'o c'om'yo' cha'na tsjaanⁿl na xocalui' na chjeⁿ'na' quia jo' ñenquii'cheⁿ nleil'uendyo' quii'ntaaⁿ nc'ia'yo' ndo' tjoom' ñ'oom nnc'om'yo' ñ'eⁿndyena.

10

*Tintseityuii' ts'aⁿ ljeii na tocoom
(Mt. 19:1-12; Lc. 16:18)*

¹ Cwiicheⁿ cwii ndii[']jnaⁿ Jesús Capernaum, tjaanⁿ, tueⁿ'eⁿ ts'ondaan Judea. Teinoom cwiicheⁿ nantyaa' jndaa Jordán. Tjomndyennda' cwii tmaanⁿ nn'aⁿ yuu na m'aanⁿ. Quia jo' t'mooⁿ ndaana cha'xjenⁿ na quich'eenⁿ.

² Majuu xjenⁿ'ñeⁿ tquie'cañom nn'aⁿ fariseos na m'aanⁿ na ñe'cal'ana xjenⁿ jom. Ta'x'eena nnoom:
—¿Aa matsaⁿntjomna' na tsan^sa nntseityueenⁿ'eⁿ ljeii na tocoom ñ'eⁿ scoom'm?

³ Jom t'qoⁿ, tsoom ndaana:
—Juu ñ'oom na tqueen Moisés, ¿ljo['] matsona' na cal'a'yo'?

⁴ Quia jo' jluena:
—Moisés tquiaanⁿ na wanaanⁿ na nntyuii' ljeii na toco tsan^sa ñequio scoom'm. Ndo' tsan^scu nnco'ñoom cwiicheⁿ ljeii na matsona' na macandaⁿ cwitoⁿndyena ñ'eⁿ saaⁿ'aⁿ.

⁵ T'o Jesús ndaana, tsoom:
—Cwe' ee na 'o jeeⁿ quie' n'om'yo', jo' na seiljeii Moisés ñ'oomwaa'.

⁶ Saaⁿ cantyjati xuee na to['] Ty'oots'om na tqueenⁿ cha'tso, s'aaⁿ tsan^sa ñ'eⁿ tsan^scu.

⁷ Ndo' tsoom: "Macwe['] jo' na n'ndii tsan^sa tso-tyeeⁿ, tsoñeeⁿ, cha tyeⁿ nnc'oom ñ'eⁿ scoom'm,

⁸ Ndo' wendyena ñe'cwii sei' nla'xmaⁿna." Jo' chii meiiⁿ na we ts'aⁿ ñejla'xmaⁿna saaⁿ je' ñecwii ts'aⁿ cwiluiindyena.

⁹ Ndo' nc'e na luaeⁿ, seijndaa'ñe nquii Ty'oots'om na ñecwii ts'aⁿ cwiluiindyena, jo'

chii ticatsona' na cwe' ts'aⁿ nntseityuii' na luala'
cwiluiindyena.

10 Ndo' quia na tquiennda'na na waa w'aa,
nquiaee nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús
jla'lcwii'ndyennda'na juu ñ'oomwaa'.

11 Tsoom ndaqana:

—'Ñeeⁿ juu ts'aⁿ na nntseityuii' ljeii na toco ñ'eⁿ
scuu' ndo' nncoco ñ'eⁿ cwiicheⁿ yuscu, tsaⁿ'ñeeⁿ
waa jnaaⁿ nnom scuu' nc'e na matsona' cantyja
'naaⁿ na cwe' m'aan'ya ñequio cwiicheⁿ yuscu.

12 Ndo' mati xeⁿ m'aaⁿ cwii yuscu na nntseityuii'
ljeii na toco ñ'eⁿ saa' ndo' nncoco ñ'eⁿ cwiicheⁿ
tsaⁿs'a, majo'ti matseijndaa'ñena' na waa jnaaⁿ na
m'aaⁿ ñ'eⁿ cwiicheⁿ tsaⁿs'a.

Matio'naa'ñe Jesús yocanch'u

(Mt. 19:13-15; Lc. 18:15-17)

13 Ndo' tyonquiocho nt'om nn'aⁿ yocanch'u na
m'aaⁿ Jesús na catoom l'ooⁿ nacjoona. Saq nn'aⁿ
na cwila'jomndye ñ'eⁿ ñeⁿ jla'tia'na nn'aⁿ na tquio-
cho yocanch'u'ñeeⁿ.

14 Quia nty'iaa' Jesús na ljo' cwil'ana, seilioo'ñê
ñ'eⁿndyena. Tsoom ndaqana:

—Ca'ndye'yo' na quiontyjaal' yocanch'um'aⁿ
ja. Tilacu'yo' joona, ee yuu na matsaⁿntjom
Ty'oots'om macandä nnc'ooquiee'ndye nn'aⁿ
na ntyjaandyae ja cha'na cwil'a yocanch'u.

15 Ñ'oom na mayuu' matsjooⁿ ndaq'yo',
meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ntyjaañe Ty'oots'om
cha'na ntyjaandyae yocanch'u ja, ndo'
mañequeiaña na matsaⁿntjom Ty'oots'om juu,
tsaⁿ'ñeeⁿ nndaqⁿ nncjaaquiee'ñeⁿ cantyja na
matsaⁿntjom Ty'oots'om.

16 Quia jo' to'ñoom yocanch'u'ñeeⁿ naquii' l'ooⁿ. Tioom l'ooⁿ nacjoona na tio'naaⁿñê joona.

*Matseineiⁿ tsar^{tya} ñ'eⁿ Jesús
(Mt. 19:16-30; Lc. 18:18-30)*

17 Tjatjati Jesús nato. Ndo' cwii tsans'a maleinom na jndyontyaa' jom. Jndyoco' xtye jo nnoom. Tso:

—'U Maestro na ya ts'aⁿndyu', ¿ljo' macanña' na cats'aa cha nntseixmaⁿya na ticanycwii na nncwa'ndo'a?

18 Ndo' tso Jesús nnom:

—¿Chiuu na matsu' na ya ts'aⁿndyo ja? Macanda nquii Ty'oqts'om cwiluiñê na ljo'.

19 'U mantyji' ljeii naqui na matsa'ntjoom. Matsona!: "Tinc'om'ya' ñ'eⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ. Tintsei'cue' ts'aⁿ. Tinch'uee' 'naaⁿ ts'aⁿ. Tintseineiⁿ ñ'oom na cwe' cantu nacjoo' ts'aⁿ. Tiñenquiu'nn'aⁿ ts'aⁿ. Catseit'maaⁿndyu' tsotye' ñ'eⁿ tso'ndyo'."

20 Tsaⁿñeeⁿ tsoom nnom Jesús:

—Maestro, cha'tso ñ'oommeiⁿ matseicandaya xjeⁿ na cachjoondyochaⁿ.

21 Jesús nty'iaan'aⁿ nnom tsaⁿñeeⁿ. S'aana' na jeeⁿ wi' ts'oom juu. Tsoom nnom:

—Cwii waa na matseitjoona' 'u. Cja', cajndaa' cha'tso 'naⁿ'. S'om'ñeeⁿ quiaa' ndaaⁿndyeñeeⁿ. Quia jo' nnc'oom' na tyandyu' nandye cañoom'luee. Ndo' caljoya ts'om' nawi' na nntjom' hasta meiiⁿ xeⁿ nntseicuee'na' 'u. Candyo'tsei'jomndyu' ñ'eⁿndyo.

22 Jnda na jñeeⁿ ñ'oomwaa' quia jo' jeeⁿ sei'ndaa'na' ntyjeeⁿ. Tjaan^a na chjoo' ts'oom ee jeeⁿ jndye 'naaⁿaⁿ niom.

23 Quia jo' taqueⁿ Jesús ndaq^a nn'aⁿ na m'aⁿ nacañom'm na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Tsoom ndaq^ana:

—Nn'aⁿ na tyandye jeeⁿ ndya' jnde'i'na' na nñe'quiandyena na nntsaⁿntjom Ty'oots'om joona.

24 Jnd^a na jndyena ñ'oomwaa', seitsaⁿna' joona. Quia jo' tsonnaaⁿaⁿ ndaq^ana:

—'O nn'aⁿya, joo nn'aⁿ na quit'maⁿ n'om 'naⁿ jeeⁿ jnde'i'na' na nñe'quiandyena na nntsaⁿntjom Ty'oots'om joona.

25 Jnde'i'tina' na nncju'ñecje cwii tsanya na nntsaⁿntjom Ty'oots'om jom, nchiiti na nncwican-dii'ñie quioo' camello tsue' x'e tsei'chquia.

26 Jnd^a na jndyena ñ'oomwaa' yacheⁿ seiñ'eeⁿñ'eⁿna' joona. Ta'x'eendye cheⁿnquia-ena ndaq^a ntyjeena, jluena:

—Quia jo' ñ'neeⁿ ts'aⁿ nndaq^a nlui'n'maaⁿñê?

27 Nty'iaa' Jesús ndaq^ana, tsoom:

—Tijoom canda^a nncwji'n'maaⁿñê cheⁿnquia-ns'aⁿ. Macanda^a nquia Ty'oots'om nndaq^a nncwji'n'maaⁿñê ts'aⁿ. Ee tja'a'naⁿ cwii na xocandaq^a nnts'aaⁿ.

28 Ndo' tso Pedro nnom Jesús:

—Aa ndi' Ta, jâ jnd^a 'ndyaayâ cha'tso 'naaⁿyâ na cwitsaantyjooⁿyâ naxeⁿ!

29 Tso Jesús ndaana:

—Candy'e'yo' nntsjoo ñ'oom na mayuu'cheⁿ. Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿts'aⁿ na ma'ndii waa', oo ti'nquio oo ndyencjo, oo tsotye, oo tsondyee, oo scuu' oo nt-seinda, oo ndyuua' nc'e na matseijomñe ñ'oom na mañequia na macwjil'n'maaⁿñê Ty'oots'om nn'aⁿ,

30 juu tsa^{n'}ñeeⁿ tiempomeii^{n'ñe} nnco'ñoom siaⁿnto ndii'chen l'a^{n'}aⁿ, ti'nquioom, ndyencjoom, loñeeⁿ, ntseinaaⁿ, ndyuua^{n'}aⁿ ñequio na nnta'wi' nn'aⁿ jom. Saq ncuee na cwii nndyona', ticanycwii na nncwanoom'm.

31 Ee jndye nn'aⁿ m'aⁿ na cwila'tiuu nquiee na t'maⁿ cwiluiindy, saa nncue'ntyjo na nncju'cjena' joona. Ndo' jndye nn'aⁿ m'aⁿ na maju'cjena' saa ndanquia nntseiwendyena' joona.

Matseicandiinnda' Jesús na nncuee^{n'ē}
(Mt. 20:17-19; Lc. 18:31-34)

32 Jesús ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, ñjomndyena nato na cwi'oona Jerusalén. Jom wjaajñeeⁿ jo ndaana. Gee matseif'ee^{n'na} joona ndo' cwicatyuen na cwi'oontyjona naxee^{n'ē}. Quia jo' tjei'ñooⁿ nn'aⁿ na canchoo'wendye, too^{n'ō} na matseineiiⁿ ndaana chiuu waa na nntjom nqueⁿ.

33 Tsoom:

—Que^{n'}yo' cwenta, macwitsaawaaya Jerusalén. Ndo' ja na cwiluiindy ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee nñequiaa ts'aⁿ cwenta ja luee ntyee na cwiluitquiendye, ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés na nla'jndaa'ndyetyeⁿna na nnc'iō ndo' nñe'quiana cwenta ja luee nn'aⁿ na nchii judíos.

34 Ndo' na^{n'}ñeeⁿ nnei^{n'ñ}ncona ndo' njñomna ndaa-jna^{n'} ja. Nntja'a'na ja ñ'eⁿ tjantsei' ndo' nla'cuee'na ja. Saq xuee jndä ndyee nncwa'ndo'xcø.

Jacobo ñ'eⁿ Juan cwitaⁿna cwii naya
(Mt. 20:20-28)

35 Quia jo' ntseinda Zebedeo, Jacobo ñ'eⁿ Juan tquiontyja'a'na Jesús, jluena:

—Aa ndi' Ta, l'ue n'ooⁿyâ na nñequiaa' cwii naya na cwitaan'yâ njom'.

36 Tsoom ndaana:

—¿Ljo' l'ue n'om'yo' na cats'aa 'o?

37 T'oona nnoom, jluena:

—Quia jndâ mam'aaⁿ yuu na matseit'maaⁿñena'ⁿ u, quiaa' na cwii jâ nncwacatyeen ntyja' ntyjaya ndo' cwiicheen jâ nncwacatyeen ntyjatymaaⁿ.

38 Quia jo' matso Jesús ndaana:

—'O maxjeⁿ ticala'nqⁿyo' ljo' cwitaⁿyo' nqⁿ. Na wi't'maⁿ na nncwinqⁿ, ¿aa nndaq nnaⁿndyo'? ¿Aa nndaq nljoya n'om'yo' na nla'cwjee nn'aⁿ 'o cha'xjeⁿ na jndâ ljoya ts'ooⁿ na nla'cuee'na ja?

39 Joono t'oona, jluena:

—Nndaq.

Tsoom ndaana:

—Mayuu' macaⁿna' na mañejuu nawi' na nncwinqⁿya, nncwi'nom'yo'. Ndo' macaⁿna' na caljoya n'om'yo' na nla'cwjee nn'aⁿ 'o cha'na cwiljoya ts'ooⁿ na nla'cuee'na ja.

40 Saq nchii nncq tseixmaⁿya na nntseijn-daa'ndyo'ñeeⁿ juu nncwacatyeen ntyja'a ntyjaya oo ntyjatymaaⁿ. Nquii Ty'oots'om nñequiaaⁿ naya'ñeeⁿ ndaⁿ nn'aⁿ na jndâ seijndaa'ñê na nnto'ñoom juuna'.

41 Ndo' joo nquindye naⁿñeeⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús to'na tyola'wjeena we nc'iaana Jacobo ñ'eⁿ Juan.

42 Jo' chii Jesús tcwaan' joona, tsoom ndaana:

—'O manquiul'yo' nn'aⁿ na cwiluiitquiendye cwii cwii tsjoomnancue cwila's'andyena ndaa

nn'aⁿ na cwitsa^{ntjomna}. Ndo' nn'aⁿ na cwiluiit'ma^{ndye} cwique^{na} xjeⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ nacie 'naaⁿna.

⁴³ Sa^q nchii laa'ti' nl'a'y^o quii'ntaaⁿ'yo'. Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ 'o na ntyja^a ts'om na nnc'oom na t'maⁿñie quii'ntaaⁿ'yo', tsaⁿñieeⁿ matsona^a na jom candi'ntjoom ndaa^a'yo'.

⁴⁴ Ndo' 'ñeeⁿ juu quii'ntaaⁿ'yo' na maqueⁿ ts'om na juu nlco'nnomna^a jo ndaa^a'yo', matsona^a na cateijndeii 'o.

⁴⁵ Ee ja na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee jndyoo^o na nndi'ntjoⁿya ndaa^a nn'aⁿ, nchii na nndye'ntjom nn'aⁿ nooⁿ. Ndo' jndyoo^o na nñequiaandy^o na c'i^o na nntiⁿoⁿya jnaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye cha nndyaandyena jnaaⁿna na waa.

Matsein'maⁿ Jesús tsaⁿchjaaⁿ na jndyu Bartimeo

(Mt. 20:29-34; Lc. 18:35-43)

⁴⁶ Ndo' tquiena tsjoom Jericó. Jnd^a jo' majacalui^a Jesús ñequio nn'aⁿ na cwila^ajomndye ñ'eⁿñê ndo' ñequio cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye. Juu xjeⁿñeeⁿ wacatyee^a tsaⁿchjaaⁿ Bartimeo 'ndyoo nato. Jom jnda Timeo. Macaaⁿ ljo' na nleil'uee'ñê.

⁴⁷ Quia na jñeeⁿna mawinom Jesús ts'aⁿ Nazaret, t^ooⁿl^oⁿ na matseixuaⁿ, tsoom:

—'U Jesús, na cwiluiindyu^a tsja^an David na jndyowicantyjoo^a, c'oom^a na wi^a ts'om^a ja.

⁴⁸ Jndye nn'aⁿ jla'tia^ana jom na catseicheeⁿ, saa^a jom yacheⁿ tyotseixuaatyeen^a, tsoom:

—'U, na cwiluiindyu^a tsja^an David na jndyowicantyjoo^a, c'oom^a na wi^a ts'om^a ñ'eⁿndyo^o.

⁴⁹ Jesús tjameintyjeeⁿeⁿ, tsoom:

—Cwaⁿ'yo' jom.

Quia jo' tcwaⁿna tsaⁿchjaaⁿ, jluena nnoom:

—C'om^l'maaⁿndyu' ts'om'. Quicantyja' ee macwaaⁿ'u.

⁵⁰ Ndo' jom cwe' tju'toom liaa na wanjoom'ñê, teicantyjaan, tjaaⁿ na m'aan Jesús.

⁵¹ Tax'ee Jesús nnoom:

—¿Aa waa na nntsa' ja?

T'o tsaⁿchjaaⁿ, tsoom:

—Jeeⁿ 'u Ta, l'ue ts'ooⁿ na nleitquioya.

⁵² Tso Jesús nnoom:

—Cja'to'. Jnda n'maⁿ nc'e na matsei'yu' ñ'eⁿndyo.

Mañoom' teitquioom'm. Tjantyjooⁿ naxeⁿ Jesús na ty'ety'etina nato.

11

Tjaquiee' Jesús Jerusalén

(Mt. 21:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Jnda ty'ewindyoona Jerusalén na nndyoo' tsjoom Betfagé ñequio Betania. Tquieno ndyeyu ta Olivos, quia jo' jñom Jesús we nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê na c'oona l'aa.

² Tsoom ndaana:

—Catsaaquie'yo' tsjoom chjoo la'ñeⁿ. Quia na jnda squie'yo' mantyjacheⁿ nliu'yo' cwii snom xcoo na ñjom. Juuyo' quioo' na meiⁿjom ndii' tyooljo ts'aⁿ. Cala'naⁿ'yo' ndo' quio'ñ'om'yo' juuyo' luaa.

³ Xeⁿ m'aan 'ñeeⁿ juu na nntso nda^a'yo' chiuu na luaa' cwil'a'yo', candu'yo' nnom na nquii tsaⁿ na matsaⁿntjom 'o tjo^oñê snom'ñeeⁿ ndo' mantyja nntseicwanomnnaaⁿ'aⁿ juuyo'.

⁴ Quia jo' ty'ena, jliuna snom xcoo na ñjomyo' 'ndyoots'a waa' ts'a^n'ndyoo nato. Ndo' jlacana^n'na juuyo'.

⁵ Jlue nt'om nn'a^n na meintyjee' jo' jo':
—¿Ljo' cwil'a'yo'? ¿Chiuu na cwilacana^n'yo' snom xcoom'aa^n'?

⁶ Joona t'oona ndaq na^n'ñee^n cha'xje^n na jndq tso Jesús na caluena. Quia jo' 'ndye na^n'ñee^n na c'oona.

⁷ Ty'eñ'omna snom xcoo na m'aa^n Jesús. Tioona liaana naxen^yo', jndq jo' tjaljoom juuyo'.

⁸ Jndye nn'a^n tyotsa'nna liaana ts'om nato na wja^n, ndo' nt'om tyotyje tsco, tyotsa' joona' ts'om nato'ñee^n.

⁹ Ndo' nn'a^n na cwi'oojndyee ñequio nn'a^n na cwi'oontyjo, ñequii'che^n tyola'xuaana, tyoluena:

—Matseit'maa^n'ñena' tsa^n'm'aa^n. Matio'naa^n'ñena' jom na macwjee'cañoom ts'iiaa^n 'naa^n' Ta Ty'oots'om.

¹⁰ Matio'naa^n'ñena' jom na nntsa'ntjoom cha'xje^n na ñesa'ntjom welooya David tiyo. Matseit'maa^n'ñena' Ty'oots'om nandye cañoom'luee.

¹¹ Tjaquiee' Jesús naquii' tsjoom Jerusalén. Tjaan wats'om t'ma^n. Ndo' quia jndq nty'iaa^n'a^n ndioche^n naquii' wats'om quia jo' tjalcwee^n'en Betania ñ'e^n nn'a^n na canchoo'wendye ee na jndq tmaa^n.

*Ñ'oomwi' tju' Jesús nacjoo' ts'oom higuera
(Mt. 21:18-19)*

¹² Teincoo cwiiche^n xuee quia na m'a^nna nato na jna^nna Betania, jndyo na ñe'jndo' Jesús.

13 Nty'iaa'tquiaaⁿ cwii ts'oom higuera na niom tscoo'na'. Seicandyoo'ñê, tjacanty'iaa^{n'a} aa nl-jeiⁿ t̄a na nlqueeⁿ. S̄aq quia na tue'cañoom, cwe' tsco ljeiⁿ ee t̄joocheⁿ na nncueⁿ t̄a.

14 Tsoom nnom ts'oom'ñeeⁿ:

—Tajom xuee nntsa'nnda' t̄a na nlquii ts'aⁿ.

Ndyechenⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê na luaa' ñ'oom tsoom.

Macwji' Jesús nn'aⁿ na wi'ndye naquii' wats'om t'maⁿ

(Mt. 21:12-17; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

15 Jndā na tqiennda'na Jerusalén, quia jo' cwi-icheⁿ cwii ndii' tjaquiee' Jesús naquii' wats'om t'maⁿ. Jo' jo' niom jndye nnom 'naⁿ ñ'eⁿ quioo' na cwindaⁿ nn'aⁿ ndo' cwila'jndā nn'aⁿ na macaⁿaⁿ joona na cwila't'maaⁿndyena Ty'oots'om. To' Jesús na tyocwjeeⁿeⁿ naⁿñeeⁿ ch'eⁿ. Tyotseican-tqueeⁿ meiⁿsa 'naaⁿ nn'aⁿ na cwila'jndyoondye s'om, ñequio ntsulaⁿ 'naaⁿ nn'aⁿ na cwindaⁿ cantu'.

16 Meiⁿ tatinquiaaⁿ na nncwinom nn'aⁿ tach'eeⁿ wats'om t'maⁿ na cwilei'chona 'naⁿ.

17 T'moⁿ ndāq naⁿñeeⁿ, tsoom:

—Aa nchii mawaa ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na matsona': "W'aya tseixmaⁿnaⁿ w'aa yuu cha'tso nn'aⁿ tsjoomnancue cwila'neiⁿnaⁿ nnom Ty'oots'om." S̄aq 'o cwil'a'yo' juuna' cha'cwijom tsue'tsjoⁿ yuu na cwicatoo'ndye naⁿcanty'ue.

18 Ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwit'moⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, quia tyondyena na luaa' matso Jesús, tyol'ueendyena chiuu ya nl'ana na nla'cueeⁿnaⁿ jom. S̄aq nquiaana na nnt'uena jom ee na cha'tsondye nn'aⁿ jeeⁿ t̄jawee' n'om ñ'oom na tyo'moⁿ ndāq.

19 Ndo' ticwii tmaaⁿ tyocalui' Jesús Jerusalén.

*Tcaaⁿ ts'oom higuera
(Mt. 21:20-22)*

20 Teincoo cwiicheⁿ xuee tei'nomnnda'^{na} x'ee ts'oom higuera'ñeeⁿ. Nty'iaana na jndā tcaaⁿñ'eⁿna' xjeⁿ quii' nch'iioo'na'!

21 Quia jo' tjañjoom' ts'om Pedro, tsoom nnom Jesús:

—Canty'ia' Maestro, ts'oom na tju'wi' ñ'oom nacjoo' jndā tcaaⁿñ'eⁿna'.

22 T'ø Jesúś, tsoom:
—C'om'yo' na cwilayu'ya n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'oots'om.

23 Mayuu'cheⁿ nndye'yo' nntsjoo, meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ñe'cwii waa na matseitiuu ndo' matseiyoom'm naquii' ts'oom na nluii cha'xjeⁿ na matsoom, nntsoom nnom sjowaa': “Quicantyja', cja', cju'ndyu' ts'om ndaaluee.” Ndo' nluii cha'xjeⁿ na matsoom.

24 Cwe' jo' matsjoo ndaq'yo', cha'tso na cwitaⁿyo' quia na cwilaneiⁿyo' nnom Ty'oots'om, calayu'yo' na cwito'ñoom'yo' joona', quia jo' nnto'ñoom'yo' na cwitaⁿyo'.

25 Ndo' quia xcwe na matsei'neiⁿ nnom Ty'oots'om xeⁿ waa na mach'eena' 'u ñ'eⁿ x'ia', catseit'maⁿ ts'om' jom, cha mati Tsotye' na m'aaⁿ cañoom'luee, nndaq' nntseit'maⁿ ts'oom 'u jnaⁿ na waa.

26 Ee xeⁿ 'u tiñe'catseit'maⁿ ts'om' x'ia', mati Tsotye' na m'aaⁿ cañoom'luee xocatseit'maⁿ ts'oom 'u juu na matsei'tjoqndyu'.

*Cantyja' naaⁿ najndeii na matseixmaⁿ Jesús
(Mt. 21:23-27; Lc. 20:1-8)*

27 Quia jo' cwiichenⁿ ndii' tquiennda'na Jerusalén. Ndo' yochenⁿ na matseicaña Jesús nomch'eⁿ wats'om t'maⁿ ty'entyjaa' ntyee na cwiluiitquiendye jom, ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndaq^a nn'aⁿ judíos.

28 Ta'x'eena nnoom:

—¿'Neeⁿ najndeii ñ'eⁿ na tjeiⁿ na^{n!} ñeeⁿ wats'om? Ndo' ¿'ñeeⁿ tquiaa na matsei'xma^{n!} juuna?

29 Tso Jesús ndaana:

—Mati nncwax'a^a ja cwii ñ'oom ndaq^a'yo'. Cat'o'yo' nooⁿya quia jo' mati ja nntsjoo ndaq^a'yo' ñeeⁿ juu tquiaa najndeii na matseixmaⁿya na s'aaya na ljo[!].

30 Juu na tyotseits'oomñe Juan nn'aⁿ, ¿yuu jnaⁿ najndeii na tyotseixmaa^{n?} ¿Aa na m'aaⁿ Ty'ooots'om? oo ¿aa nn'aⁿ jlue na ljo[!] cats'aa^{n?} Cat'o'yo[!].

31 Quia jo' to'na na tyola'neiⁿ cheⁿ nquieena, tyola'ñ'ee^{n!} ndyueena. Jluena:

—¿Chiuu l'uuya? Xeⁿ nl'uuya juu najndeii na tyotseixmaaⁿ jnaⁿna' na m'aaⁿ Ty'ooots'om, quia jo' majo'to nntso Jesús ndaaya: “¿Chiuu na ticalayu'yo[!] ñ'oom na tyoñequiaan?”

32 Ndo' xeⁿ nl'uuya na jnaⁿna' cwe[!] ee na nn'aⁿ jlue na ljo[!] cats'aaⁿ, ¿chiuu nntjooⁿyoo?

Luaa' jla'tiuuna na nquiaana nn'aⁿ na jndyendye. Ee cha'tsondye nn'aⁿ cwila'yu[!] na mayuu'cheⁿ Juan cwiluiiñê profeta.

33 Jo' chii t'lona nnom Jesús, jluena:

—Aa jâ maxjeⁿ ticaliuuyâ.

Tsoom ndaana:

—Mati ja xocatsjoo ndaa'yo' 'ñeeⁿ tquiaa najndeii na matseixmaⁿya na mats'aa ts'iaaⁿmeiⁿ.

12

*Nn'aⁿ na tyol'a cwenta l'oontjom
(Mt. 21:33-46; Lc. 20:9-19)*

¹ Quia jo' to' Jesús na tyotseineiiⁿ ñ'oom tjañoom'
ndaa^a naⁿ'ñeeⁿ. Tsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ. Jnoom'm l'qo^a tauva nnom
tyuaaⁿaⁿ. S'aaⁿ tiom ndiocheⁿ nnom ntjoom'm.
Mati s'aaⁿ cwii peila na nnc'oocue ndaa na jnd^a
'ndiindyena ta'ñeeⁿ. Na macand^a s'aaⁿ cwii tat-
siaⁿndye yuu na nnts'aa ts'aⁿ cwenta ntjoom'm.

'Ndo' teijneiⁿ tyuaaⁿaⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na nl'a
ts'iaaⁿ, jnd^a jo' tjayaanⁿ cwiicheⁿ ndyuua.

² Quia na jnd^a tquie ntjom, jñoom cwii
mosoom'm yuu m'aⁿ nn'aⁿ na cwil'a ts'iaaⁿ
tyuaaⁿaⁿ na nñeⁿquia naⁿ'ñeeⁿ ta^a na tseixmaⁿ
cwentaaⁿaⁿ.

³ Sa^a joona yacheⁿ t'uena moso'ñeeⁿ, cwajndii
tyotja'aⁿna juu. Jñoomna juu na meiⁿcwii tjaa ljo'
tjañ'oom.

⁴ Quia jo' jñomnnaaⁿaⁿ cwiicheⁿ mosoom'm. Juu
tsaⁿ'ñeeⁿ jñomna ljo'. Jla'quieeⁿndyena xqueⁿ ndo'
tyola'jnaaⁿna juu.

⁵ Sa^a ts'aⁿ na 'naaⁿ tyuaa jñomnnaaⁿaⁿ cwi-
icheⁿ mosoom'm, tsaⁿ'ñeeⁿ jla'cueeⁿna jom. Ndo'
malaa'ti' l'ana ñequio jndye nt'omcheⁿ mosoom'm
na jñoom. Tjaal'na nt'om naⁿ'ñeeⁿ ndo' nt'om
jla'cwjeena.

⁶ 'Ñecwii ts'aⁿ cwii m'aⁿ na matseitioom na
njñoom, nquii jnaaⁿ jo', na jeeⁿ candya' ts'oom.

Tsa^{n!}ñeeⁿ jñoom na macanda, ee luaa seitioom:
“Matsona' na nla't'maa^{n!}ndyena ti'jndaaya.”

⁷ Saa nquiee nn'aⁿ na cwil'a ts'iaaⁿ tyuaa^{n!}aⁿ,
tyoluena ndaq^a ntyjeena: “Juu tsaⁿm'aa^{n!} nljo
ntjomwaañe l'ooⁿ ee jom jnda nquii ts'aⁿ na 'naa^{n!}
tyuaawaa. Chiuu ticala'cuqa^aa tsaⁿm'aa^{n!} cha jaa
nljona' 'naa'nya.”

⁸ Jo' chii t'uena tsan^{n!}ñeeⁿ, jla'cuee'na jom.
Ty'ecatquiee'na jom tquia nnom ntjom'ñeeⁿ.

⁹ Quia jo' tax'ee Jesús ndaq^ana, tsoom:
—Nquii ts'aⁿ na 'naa^{n!} tyuaa'ñeen, ¿chiuu
nnts'a^{n?} Maxjen nñoom, nntseicwjen na^{n!}ñeeⁿ
ndo' nñequiaaⁿ tyuaa^{n!}aⁿ ndaq^a nt'omchen nn'aⁿ na
nl'a ts'iaaⁿ.

¹⁰ ¿Aa tyoola'na^{n!}yo' ljeii 'naa^{n!} Ty'oots'om na
matsona':
Majuuto tsjo[!] na tixocwil'ue nquiu luañeⁿ na
cwil'a tsiaⁿtsjo[!],

jndä mawacatyeeⁿna' nqui tsiaⁿtsjo[?]

¹¹ Nquii Ta Ty'oots'om seijndaa'ñê na ljo' ndo'
jeeⁿ cwijaawee' n'ooⁿya na cwinty'iaaya na
luaa' tuii.

¹² Ndo' nn'aⁿ na tyondye ñ'oommei^{n!}
tyoqueⁿndyena na nnt'uena Jesús, ee jla'nq^{n!}na
na cjoo joona seineiiⁿ ñ'oom tjañoom'waa!. Saa
nquiaana nn'aⁿ na jndyendye, cwe' jo' 'ndyena
jom, mana ty'ena.

*¿'Ñeeⁿ nnom nñe'quiana ts'iaaⁿndaq^ana?
(Mt. 22:15-22; Lc. 20:20-26)*

¹³ Jndanquia nn'aⁿ fariseos jñoomna cwantindy'e
nc'iaana ñequio nn'aⁿ 'naa^{n!} Herodes na m'aaⁿ
Jesús. Na^{n!}ñeeⁿ nnc'omna cwenta ñ'oom na

matseineiiⁿ cha nndaaq nnt'uiina' jom cantyja 'naaⁿ'na'!

¹⁴Jnda na tquieno na m'aaⁿ, jluena nnoom:

—Maestro, nquiuyâ na maxjeⁿ ñ'oom na mayuu' matsei'neiⁿ ndo' ñecwii xjen mach'e ñequio meiⁿnquia nn'aⁿ ee titseiñ'oom'ndyu' ljo' waa na cwiluindyena. Mayuu' ñ'oom na ma'mooⁿ' cantyja 'naaⁿ' natoo' Ty'oots'om. ¿Aa matsaⁿtjomna' na nntiooⁿya ts'iaaⁿndaaya nnom César, oo aa ticatsaⁿtjomna'? ¿Aa laxmaaⁿya na catiooⁿya jo' oo aa ticalaxmaaⁿya?

¹⁵Ndo' sei'noⁿ Jesús na cwe' cwilueyana. Tsoom ndaana:

—¿Chiuu na ñe'cat'ue'yo' ja? Quia'yo' cwii tsjo'ñjeeⁿ denario na nnty'iaya.

¹⁶Tquiana cwii denario ndo' jnda na nty'iaaⁿ'aⁿ tsoom ndaana:

—¿'Ñeeⁿ 'ndyoo nnom luua? Ndo' ¿'ñeeⁿ xuee' teiljeii luua?

Ndo' t'oona, jluena:

—Tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ, César.

¹⁷Ndo' tsoom:

—Catiom'yo' ts'iaaⁿndaaq'yo' nnom César yuu na tseixmaⁿna' cwentaaⁿ'aⁿ. Ndo' mati quia'yo' cwentaa' Ty'oots'om yuu na tseixmaⁿna' cwentaa' nqueⁿ.

Tjawee' n'omna ñ'oom na t'ooⁿ saqa tiya nquiuna na ticaⁿuiina' jom.

*Cwita'x'eenaa cantyja na nntando'nnda' nn'aⁿ
(Mt. 22:23-33; Lc. 20:27-40)*

¹⁸Jnda jo' tquio nt'om nn'aⁿ saduceos na m'aaⁿ Jesús. Naⁿ'ñeeⁿ ticala'y'u'na na nnta'ndo'xco nn'aⁿ na jnda tja. Ta'x'eenaa nnoom, jluena:

19 —Maestro, waa ljeii na 'ndii Moisés luaaya na matsona' xeⁿ tue^l cwii tsaⁿs'a ndo^l 'ndiina' scuu^l na ñenquii, tjaa'naⁿ ndana, quia jo^l tyjee ts'oo'ñeeⁿ cocoom ñⁿeⁿ scuu^l xioom. Nnc'om ntseinaaⁿ ñⁿeⁿ yuscu'ñeeⁿ cha nntseinoomñê na tjaa ntseinda xioom t'om.

20 Tyom'aⁿ ntquiee^l naⁿnom na ñenquii ts'aⁿ ntseinda. Juu tsantquiee tocoom saq^a tyuaa^l tueeⁿ'eⁿ, tjaa'naⁿ ndana ñⁿeⁿ scoom'm.

21 Quia jo^l tsaⁿ na jnd^a we tocoom ñⁿeⁿ scuu^l xioom saq^a mati jom tueeⁿ'eⁿ ndo^l tjaa'naⁿ ndana ñⁿeⁿ yuscu'ñeeⁿ. Mati tsaⁿ na jnd^a ndyee tocoom ñⁿeⁿ scuu^l xioom ndo^l majo'ti tjoom.

22 Malaa'ti^l cha'tso ntquiee'ndye naⁿnom'ñeeⁿ tuncon^a ñequio yuscu'ñeeⁿ ndo^l majo'ti quia tjana, tjaa'naⁿ ndana ñⁿeⁿñe. Ndo^l na macanda^a tue'to yuscu'ñeeⁿ.

23 Ñe'cata'x'aqayâ njom', Ta, quia na nnta'ndo'xco cha'tso nn'aⁿ na jnd^a tja, quia jo^l ñⁿeeⁿ cwiindy^a joona na nluii scuu^l yuscu'ñeeⁿ? Ee jom ñet'oom scuu cha'tso na ntquiee'ndye naⁿñeeⁿ.

24 Matso Jesús ndaq^ana:

—Aa nchii ñⁿoomwaa^l matseicanoo^lna^l na tixcwe cwitjei'yo^l cwenta, ee meiⁿ na cwila'naⁿ'yo^l ljeii 'naaⁿ' Ty'oots'om saq^a ticala'nóⁿ'yo^l ljo^l ma'moⁿna'. Meiⁿ cantyja 'naaⁿ' najndeii na matseixmaaⁿ.

25 Ee quia na nnta'ndo'xco nn'aⁿ na jnd^a tja taxoc'unconnda^l meiⁿ naⁿnom, meiⁿ naⁿlcu ee nnc'omna cha'na ángeles na m'aⁿ cañoom'luee.

26 Saq^a cantyja 'naaⁿ' ñⁿoom na nnta'ndo'xco nn'aⁿ na jnd^a tja, ñaa chii jnd^a ñejla'naⁿ'yo^l libro na

seiljeii Moisés yuu na matseineiⁿna' cantyja 'naaⁿ' ts'oom nioom na nty'iaanⁿaⁿ? Jo' jo' xcwe naquii' ntsaachom na cwico ts'oom'ñeeⁿ, teic'uaa na matseineiⁿ Ty'oots'om nnoom, tso: "Ja cwiluiindy^o Ty'oots'om cwentaa' Abraham, Isaac ndo' Jacob."

²⁷ Jo' chii caliu'yo' na cwita'ndo' naⁿñeeⁿ ee jom nchii cwiluiñé Ty'oots'om cwentaa l'oo. Jom cwiluiñé Ty'oots'om cwentaa nn'aⁿ na cwita'ndo'. Cwe' jo' ma'moⁿna' na 'o meinchjoo ticala'nqⁿyo'.

N'oom na matsaⁿtjom Ty'oots'om na t'manti tseixmaⁿna'
(Mt. 22:34-40)

²⁸ Cwii ts'aⁿ na ma'moⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés tyjee'cañoom na m'aⁿ nn'aⁿ saduceos'ñeeⁿ. Tyondiiñecheeⁿ cha'tso ñ'oom na tyola'neiⁿna ndo' tyoqueeⁿ cwenta na jeeⁿ xcwe ñ'oom t'ó Jesús ndaana. Tax'eeⁿ nnom Jesús, tsoom:

—Quii'ntaaⁿ cha'tso ñ'oom' Ty'oots'om na matsaⁿtjomna', ¿cwaaⁿ cwii joona' na t'manti tseixmaⁿna'?

²⁹ T'ó Jesús, tsoom:

—Luaa matso ñ'oom na t'manti: "Candy'e'yo', 'o nn'aⁿ Israel. Nquii Ta Ty'oots'om cwentaaya, macanda ñenqueⁿ cwiluiñé na matsaⁿtjoom.

³⁰ C'oom' na candy'a' ts'om' Ta Ty'oots'om cwenta' ñequio na xcwee'ya ts'om', ñequio cha'waa na jnda ntyji', ñequio cha'waa na jndo'ya ts'om', ndo' ñequio cha'waa najndu'." Luaa' ñ'oom na t'manti na matsaⁿtjomna'.

³¹ Ndo' ñ'oom na jnda we matseijomna' ñ'oom'ñeeⁿ. Luaa matsona': "C'oom' na wi' ts'om' nc'ia' cha'xjeⁿ na jnda ntyji' ñequio nncu'. Tjaan'aⁿ

cwiicheñ ñ'oom na t'ma^{nti} na matsa^{ntjomna'} cha'na ñ'oommei^{nl!}."

³² Quia jo' t'q^o tsa^{nñee} na ma'moⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, tsoom:

—Maxjeⁿ ya, 'u Maestro. Luaa' ñ'oom na mayuu' matsu' na ñecwii Ty'ooots'om. Tja'a^{na} cwiicheñ na matsa^{ntjom}, macanda^a jom.

³³ Ndo' na nnc'oom ts'aⁿ na candyá^a ts'oom Ty'ooots'om ñequio na xcwee^yya ts'oom, ñequio cha'waa na jnd^oya ts'oom, ñequio cha'waa na jnda ntyjeeⁿ, ndo' ñequio cha'waa najneiⁿ, ndo' mati na nnc'oom na wi' ts'oom nc'iiaaⁿaⁿ cha'xjeⁿ jnda ntyjii nqueⁿ, cha'tso nmei^{nl} l'ueti nchiiti quioo' na nlco na mañequiaa ts'aⁿ nnom Ty'ooots'om ñequio meiⁿnquia nt'omcheⁿ na cwiñe^lquia nn'aⁿ na cwila^t'maaⁿndyena jom.

³⁴ Jnd^a na nty'iaa' Jesús na jnd^o ts'om tsa^{nñee} ñ'oom na t'q^o, tsoom nnom:

—Jnd^a teindyoo' na nñequiaandyu' na nnts^antjom Ty'ooots'om 'u.

Jnd^a jo' tja'a^{na} 'ñeeⁿ cwii jnd^a ts'om na nncwax'eti.

Cristo cwiluiñê Jnda Ty'ooots'om

(Mt. 22:41-46; Lc. 20:41-44)

³⁵ Cwiicheñ ndii' na tyom'aaⁿ Jesús naquii' wats'om t'maⁿ na tyo'mo^ond^a nn'aⁿ, tsoom:

—Nquiee nn'aⁿ na cwit'mo^o ljeii na tqueⁿ Moisés cwiluena na nquii Cristo cwiluiñê tsja'aⁿ David na jndyowicantyjoo'.

³⁶ Sa^a manquiiti David cantyja na t'moⁿ Espíritu Santo nnoom tsoom na Cristo cwiluiñê Ta na matsa^{ntjom} jom. Tsoom:

Nquii Ta Ty'oots'om tsoom nnom juu Ta na matsa'ntjom ja:

“Cajma^{n'} ntyja'a a ntyjaya yuu na mat-seit'maa^{n'}ñena^{n'}'u hasta xjeⁿ na jnda tsaq'a nn'aⁿ na jndoo 'u na c'omna nacie 'na^{n'}.”

³⁷ Cwe'jo' mawax'aaya ndaq'a yo' ¿chiuu waayuu na cwiluiñe Cristo tsjaan David na jndyowicantyjoo' ee manquiiti David tsoom na juu cwiluiñe Ta na matsa'ntjom jom?

Ndo' jndyendye nn'aⁿ ñequio na neiiⁿna tyondyena ñ'oom na seineiiⁿ.

Matseitia' Jesús nn'aⁿ na cwit'moqⁿ ljeii na tqueⁿ
Moisés

(Mt. 23:1-36; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ Naquii' ñ'oom na tyo'moqⁿ, tsoom:

—Cal'a'yo' cwenta nn'aⁿ na cwit'moqⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés ee joona jeen cjaawee' n'omna na nnco'nomna na cwee'na liaa jnda na tei'ncoo ndo' na nntaⁿ nn'aⁿ lueena na nla't'maa^{n'}ndye joona ñequio na jndoo'cheⁿ nn'aⁿ.

³⁹ Joona jeen ñe'cwinskyuaandyena ntsula^ñ nacañoomticheⁿ naquii' lan'om ndo' majo'ti cwil'ana quia na cwicwa'na na waa xuee.

⁴⁰ Mati cwitjeii'na 'naa' yolcu na jnda ljondye na tja s'aa, ndo' cha nntseicu'na' na luala' la'xmaⁿna, jeeⁿ yo cwila'neiⁿna nnom Ty'oots'om. Jo' t'maⁿti nnt'uiiween'eⁿ joona.

Tsjo'ñjeeⁿ na tquiaa yuscu na jñee^{n'}ñe
(Lc. 21:1-4)

⁴¹ Cwii xuee wacatyeen Jesús ndyeyu na mein-tyjee' castom na cwituee' nn'aⁿ s'om cwentaa'

wats'om t'maⁿ. Nty'iaa'cheeⁿ na cwitioom nn'aⁿ s'om ts'om castom ndo' na jndye naⁿtya t'maa^{n!} s'om cwitioomna.

⁴² Mati tyje'cañoom cwii yuscu na jndā ljoñe. Jeeⁿchenⁿ ndya' jñeenⁿñē. Tjacjoom'm we tsjoⁿñjeeⁿ chjoo s'om wee na meiⁿchjoo tit'maa^{n!}.

⁴³ Chii t'maⁿ Jesús nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñē. Tsoom ndaana:

—Na mayuu'chenⁿ nndye'yoⁿ nntsjoo, yuscum'aa^{n!} ts'aⁿ na jndā tue' saa' ndo' jeeⁿ jñee^{n!}ñē, sāq t'maa^{n!}ti tjoom'm ts'om castom, nchiiti cha'tso nt'omcheeⁿ.

⁴⁴ Ee cha'tsondye naⁿm'iⁿa^{n!} tioomna s'om na cwe' waljoo' na cwilei'chona, sāq jom meiⁿna jeeⁿcheeⁿ nty'iaa'ñē, tjuⁿñ'eeⁿ cha'waati na maleiñ'oom na nntseijnaaⁿ na nlcwaa^{n!}aⁿ.

13

Matso Jesús na nntyuii' wats'om t'maⁿ

(Mt. 24:1-2; Lc. 21:5-6)

¹ Xjeⁿ na jaacalui! Jesús na waa wats'om t'maⁿ seineiⁿ cwii ts'aⁿ na matseijomñe ñ'eⁿñē, tso nnoom:

—Maestro, canty'ia', jeeⁿ tjacanjoom' ts'iaaⁿ na tuii ñ'eⁿ ljoⁿmei^{n!} ndo' jeeⁿ neiⁿncoo' l'aamei^{n!}.

² Tsoom nnom tsa^{n!}ñeeⁿ:

—Mayuu' na jeeⁿ neiⁿncoo' l'aa na manty'ia'. Sāq que^{n!} cwenta, ljoⁿmei^{n!} xocaljoo'tyeⁿna' nacjoo nc'iaana'. Maxjeⁿ nntyuii'ñ'eⁿna'.

'Naaⁿ na cwit'mooⁿna' na manndyoo' na nnty-cwii

(Mt. 24:3-28; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

3 Ty'ena ta na jndyu Olivos ndyeyu yuu na meintyjee' wats'om t'maⁿ. Jo' jo' tjacjoo Jesús. Ndo' Pedro ñ'eⁿ Jacobo, ñ'eⁿ Juan ñ'eⁿ Andrés ty'entyjaa'na jom cha nndaq̄a nla'neiⁿna ñ'eⁿñê na ñenquieena. Ta'x'eeda nnoom, jluena:

4 —Catsu' ndaq̄ayâ, ¿cwaanⁿ nncue'ntyjo na nluii nmeiⁿ? Ndo' ¿cwaanⁿ'naaⁿ m'moⁿna' na manndyoo' nluii nmeiⁿ?

5 Quia jo' to' Jesús tyotseineiiⁿ ndaq̄ana:

—Cal'a'yo' cwenta na meiⁿcwii ts'aⁿ tinqui'uⁿn'aⁿ 'o cantyja 'naaⁿ! ñ'oommeiⁿ!

6 Ee nleitquioo'ndye nn'aⁿ cwii cwii ntyja na nla'cajndyundyena xueya ee nluena na joona cwiluiindyena Cristo. Ndo' jndye nn'aⁿ nñie'quio'nn'aⁿna na ljo' nl'ana.

7 'Nnty'ia'yo' na nndyocwje'cañoom ntia' ndo' nleic'uaa ñ'oom na cwiluii ntia' cwiicheⁿ ntyja, saa^a tiñe'quiandyo' na nlacatyuendyo', ee maxjeⁿ jnde'i'na' na nmeiⁿ nncwinomjndyee. Saa^a tyooewe'ntyjo xjeⁿ na nntycwiiñ'eⁿ.

8 Nla'wendye nn'aⁿ cwii ndyuuaa nacjoo nn'aⁿ cwiicheⁿ ndyuuaa. Ndo' cwii tsamants'iaaⁿ t'maⁿ nntseiweñe nacjoo' cwiicheⁿ tsamants'iaaⁿ. Jndye joo nnts'eii ndo' nnc'oom jndo' t'maⁿ ndo' t'maⁿ nntseiñ'eeⁿna' nn'aⁿ. Saa^a cha'tso nawi'meiⁿ cwe' we'yandyo la'xmaⁿna'. Quia nnquioo nt'omcheⁿ nawi' na jaa'ti.

9 'Saa^a 'o c'om'c'eendyo', ee m'aⁿ nn'aⁿ na nñie'quia cwenta 'o luee nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' lan'om ndo' joona nnts'a'ntjomna na catjaa' nn'aⁿ 'o naquii' lan'om. Mati nl'a nn'aⁿ na jnde'i'na' nncwintyje'jnan'yo' jo ndaq̄a gobiernom ñequio jo ndaq̄a nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwits'a'ntjom

nc'e na laxma^{n!}'yo' cantyja 'naⁿya. Ndo' na luaa'
nntjom'yo', nñequiaana' na 'o nntjei'yuu'ndyo'
ñ'oom naya 'naⁿya ndaq na^{n!}ñeeⁿ.

10 Ee cwii tjoochenⁿ na nntsuu tsjoomnancue
nñe'quia nn'aⁿ ñ'oom cantyja na macwji'n'maaⁿñe
Ty'oots'om nn'aⁿ na cha'waa tsjoomnancue.

11 Ndo' quia na nnt'uena 'o na nñe'quiana
cwenta 'o, tinc'om'yo' ñomtiuu cwaanⁿ ñ'oom na
nndu'yo' ndaq naⁿman'iaaⁿ. Ee xje^{n!}ñeeⁿ m'moⁿ
Ty'oots'om cwaanⁿ ñ'oom na nnt'o'yo'. Ee nchii
nlanei^{n!}'yo' ñ'oom na nquiu' ncjo'yo' saq nquii
Espíritu Santo nnts'aaⁿ naquii' n'om'yo' ljo' ñ'oom
na nndu'yo'.

12 Maxio ts'aⁿ nñequiaa cwenta jom na cuee^{n!}eⁿ.
Ndo' majo'ti nnts'aa ts'aⁿ ñ'eⁿ ntseinaaⁿ. Ndo' nda
nn'aⁿ nla'wendyena nacjoo lotyena, londyeena,
nl'ueendyena chiuu nncwje na^{n!}ñeeⁿ.

13 Ndo' cha'tsondye nn'aⁿ nla'jndoona 'o nc'e
na m'a^{n!}'yo' cantyja 'naⁿya. Saq juu ts'aⁿ na tyeⁿ
cwiljoo'ñe ñ'eⁿndyoⁿ hasta na macandaⁿ, tsa^{n!}ñeeⁿ
nlui'n'maaⁿñê.

14 "Ñeeⁿ juu ts'aⁿ na matsei'naa^{n!} ñ'oommeiiⁿ,
catsei'no^{n!} ljo' ñecatsonaⁿ. Juu profeta Daniel, seil-
jeinⁿ ñ'oom cantyja 'naa^{n!} ts'aⁿ na jeeⁿcheⁿ ndya'
tiaaⁿ na nntseityuii' cha'tso. Quia na nnty'ia'yo' na
jndaⁿ mameintyjee^{n!}eⁿ naquii' wats'om t'maⁿ yuu
na meiⁿchjoo ticatsa'ntjomnaⁿ na nnc'oom, quia
jo' 'o na m'a^{n!}'yo' ts'ondaⁿaa Judea catsaalei'nom'yo'
quii' ntsjo.

15 Ndo' majuu xje^{n!}ñeeⁿ, ts'aⁿ na ljo nacjoo' waa'
yuu na su, ticandyocueeⁿ na nncjaaque^{n!}eⁿ na
nncwjee^{n!}eⁿ 'naa^{n!}aⁿ. Catseityuaa^{n!}aⁿ, calei'noom.

16 Ndo' ts'aⁿ na m'aaⁿ jo jndaq^a na mach'ee ts'iaaⁿ tyuaa', ticjaalcwee^{n'l}eⁿ na nncjaacachoom lia^{n'a}ⁿ.

17 Juu xje^{n'ñ}eeⁿ jeeⁿ wiⁿ nntjoom yolcu na ndeindyey ñequio joo yolcu na 'ndaandye nda.

18 Cata^{n'yo}' nnom Ty'oots'om na nchii xcwe ncuee na teiⁿ na nlcaⁿna' na caleiⁿnom'yo' nawi^{n'ñ}eeⁿ.

19 Ee quia ljo'cheⁿ nnquioo cwii nawiⁿ na t'manticheⁿ na meiⁿjom ndiiⁿ tyootjoom nn'aⁿ cantyjati na tqueⁿ Ty'oots'om tsjoomnancue hasta jeⁿ!. Ndo' xuee na cwiwjaatina' meiⁿ tajom cwinluiinnda' cwiicheⁿ nawiⁿ chaⁿna juuna'!

20 Xeⁿ nchii nquii Ta Ty'oots'om tqueeⁿ na ti-jndyeti xuee nnc'oom nawi^{n'ñ}eeⁿ, meiⁿcwii ts'aⁿ xocaluiⁿ'maa^{n'ñ}e cantyjaⁿ'naaⁿ'naⁿ!. Saa^anc'e na wiⁿ ts'oom joo nn'aⁿ na jndaq^a tjeii^{n'ñ}e cwentaaⁿ'aⁿ, joⁿ chii nnts'aaⁿ na tijndyeti xuee nnc'oom nawi^{n'ñ}eeⁿ.

21 'Ndo' xeⁿ quia ljo' nntso cwii ts'aⁿ ndaa^a'yo': "Canty'iaⁿ'yoⁿ!, ljoⁿ m'aaⁿ Cristo", oo nntso: "Canty'iaⁿ'yoⁿ!, laa^{n'ñ}eⁿ m'aaⁿ!", ticalayuⁿ'yoⁿ!.

22 Ee maxjenⁿ nlquieⁿcañom profetas na tiyuu' ñ'oom cwiñequia ñequio nn'aⁿ na nlue na joona cwiluiindyena Cristo. Nl'ana jndye nnom 'naaⁿ t'maⁿ ñequio ts'iaaⁿ t'maⁿ na nncjaaweeⁿ n'om nn'aⁿ hasta nquiee nn'aⁿ na macwjiⁿ Ty'oots'om cwentaaⁿ'aⁿ nñequioⁿ'nn'aⁿ ts'iaa^{n'ñ}eeⁿ joona xeⁿ na nndaq^a nl'ana. Saa^a Ty'oots'om tixonquiaaⁿ na nndaq^a nl'ana.

23 Cha'tso nmei^{n'l} jndaq^a tsjooⁿ ndaa^a'yoⁿ cwii tjoocheⁿ na nluii cha cal'aⁿ'yoⁿ cwenta.

*Lua a nncuaa quia na nndyonnda' Jesús
(Mt. 24:29-35, 42-44; Lc. 21:25-36)*

24 'Ncuee quia na jnda teinom nawi' t'ma^{n!}ñeeⁿ, quia jo' nleijaaⁿñe ñe'quioom', ndo' taxocwix-ueeñe chi'.

25 Nntquiaandye cancjuu. Ndo' cha'tso najnda na matseixmaⁿ tsjo'luee nntyuii'.

26 Quia ljo'cheⁿ nnty'iaa nn'aⁿ ja na cwiluiindyo tsaⁿ na jnaⁿ cañoom'luee na macwjacañooⁿnnda'a tsjoomnancue. Nndyoo^o naquii' nchquiu ñequio najndeii na matseixmaⁿya ndo' ñequio na neiⁿncoo' nacaxuee na matseit'maa^{n!}ñena' ja.

27 Njñooⁿya ángeles 'naⁿya na c'oona cwii cwii ntyjaa' tsjoomnancue ndo' mati ndiocheⁿ cañoom'luee na nla'tjomna nn'aⁿ na jnda tjeii'ndyo cwentaya.

28 'Cala'nó^{n!}yo' 'naaⁿ na ma'moⁿna' ndaa^qyo' cantyja 'naa^{n!} ts'oom higuera. Quia na cwinty'ia'yo' na cwintei' l'ona' ndo' cwicandei' tsco'ndaa juuna', quia jo' cwila'nó^{n!}yo' na jaawindyoo' ncueesua'.

29 Majo'ti quia na cwinty'ia'yo' na cwiluii cha'tso nmei^{n!} na jnda tsjoo^o ndaa^qyo', quia jo' cala'nó^{n!}yo' na jnda teitsioo^o m'aaⁿna'. Mawaa mawaa xjeⁿ nncwjacañooⁿnnda'a.

30 Candy'e'yo' nntsjoo^o, mayuu'cheⁿ na xocweñ'eⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ je' hasta xjeⁿ na jnda seicandaa^q'ñena' cha'tso ñ'oommei^{n!}.

31 Tsjo'luee ñ'eⁿ tsjoomnancue nntycwiñ'eⁿna' sa^q ñ'oom 'naⁿya maxjenⁿ nntseicandaa^q'ñena'.

32 'Saa^q meiⁿcwii ts'aⁿ ticaljeii cwaanⁿ xuee ndo' ñeeⁿ xjeⁿ na nluii cha'tso nmei^{n!}. Meiⁿ ángeles na m'aⁿ cañoom'luee ticaliuna, meiⁿ ja na cwiluiindyo Jnda Ty'oots'om ticaljeiiya cwaanⁿ. Macanda ñenquiicheⁿ Tsoty^qaya ntyjeeⁿ.

33 'Jo' chii c'om'c'eendyo' ndo' queⁿ'yo' cwenta. Ndo' calaneiⁿ'yo' nnom Ty'oots'om, ee ticaliu'yo' cwaan nncue'ntyjo tiempo'ñeeⁿ.

34 Nmeiⁿ matseijomna' cha'na mach'ee cwii ts'aⁿ na wjaa cwii ndyuua na tquia. Cwii tjoocheⁿ na nnaan waⁿ'aⁿ, nnty'ioom ts'iaaⁿ mosoom'm, cwii cwii nnom ts'iaaⁿ na cwii cwiindyena. Ndo' nnts^a'ntjoom ts'aⁿ na mach'ee cwenta 'ndyoots'a na ñe'quii'cheⁿ cats'aa cwenta.

35 Malaa'ti' matseijomna' 'o ee na ticaliu'yo' 'ñeeⁿ xjeⁿ na nncwjee' nquii na mats^a'ntjom 'o. ¿Aa nncwjeeⁿ'eⁿ natmaan, oo aa nateijaaⁿ? ¿Aa nncwjeeⁿ'eⁿ xcwe tsjom, oo aa na jaancoo? Jo' chii c'om'c'eendyo'.

36 Ee ticatsona' na mats'ia jo' nncwjeeⁿ'eⁿ ndo' nljeiin 'o cha'cwijom na cwinda'yo'.

37 Ñ'oom na jnd^a tsjoo^o luala' ndaa^a'yo', juuna' matsjoo^o ndaa^a'yo' na cha'tsondyo', ñe'quii'cheⁿ c'om'c'eendyo'.

14

Cwi'maⁿna na nnt'uena Jesús (Mt. 26:1-5; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

1 We xuee cwii tjoo^o na nncuee' xuee pas-cua ñequio xuee na cwicwa' nn'aⁿ ntyoo' na tjaan ndaaljo' tjaquiee'. Ndo' ntyee na cwilui-itquiendye ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeiin na tqueⁿ Moisés, tyol'ueendyena chiuu nl'ayoona na nñe'quio'nn'aⁿna Jesús cha nnt'uena jom, ndo' na nla'cuee'na jom.

2 Jla'tiuuna, jluena ndaa^a ntyjeena:

—Saa tictat'uaaya jom xcwe ncuee, tints'aana' na nla'wendye nn'aⁿ nacjooya.

*Tu'nquio María ncheⁿ nacjoo' Jesús
(Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)*

³ Tyom'aaⁿ Jesús tsjoom Betania, waa' Simón, ts'aⁿ na ñechuu tycu lepra. Yocheⁿ na meindyuaandyena nacañoom' meiⁿsa, tue'cañoom cwii yuscu na malei'ñ'oom cwii tsioo na tuii ñ'eⁿ tsjo' canchii' na jndyu alabastro. Ñjom ncheⁿ na jndyu nardo na jeeⁿ cachi, ndo' jeeⁿ jndana'. Tyjeeⁿ yuu na ta'tyeⁿ tsioo'ñeeⁿ, chii tu'nquioom ncheⁿñeeⁿ xqueⁿ Jesús.

⁴ Nt'om nn'aⁿ na m'aⁿ jo' jo' jla'lloo'ndyena nacjoo' yuscu'ñeeⁿ. Jluena ndaq^a ntyjeena:

—Jeeⁿ ndya' cwe'chi ncheⁿ 'naaⁿ'aⁿ na seicatsoom.

⁵ Yati xeⁿ teil'uana' ee nncwinom ndyee siaⁿnto denarios nncwji'na'. S'om'ñeeⁿ nnluii naya ndyeñeeⁿ.

Jnaaⁿ luua' na tyola'wjeena yuscu'ñeeⁿ.

⁶ Saa tso Jesús:

—Ca'ndye'yo' tsaⁿm'aaⁿ. ¿Chiuu na cwila'lloo'ndyo' ñ'eⁿñê? Ee jeeⁿ tjacañoom' nayawaa' na s'aaⁿ ñ'eⁿndyo.

⁷ Ee ja nchii ñequii'cheⁿ nnc'ooⁿya ñ'eⁿndyo'. Saa ndyeñeeⁿ ñequii'cheⁿ na m'aⁿna quii'ntaaⁿ'yo' ndo' quia na ñe'cal'a'yo' naya joona, wanaaⁿ.

⁸ Yuscum'aaⁿ s'aaⁿ cwanti na ndaq^a nnts'aan. Jom tu'nquioom ncheⁿ nacjoya cwii tjoocheⁿ na nnt'iuu nn'aⁿ ja.

⁹ Na mayuu'cheⁿ nndye'yo' nntsjoo, meiⁿyuucheⁿ na nñe'quia nn'aⁿ ñ'oom cha'waa

tsjoomnancue na macwji'n'maaññe Ty'oots'om nn'añ, maxjeñ nla'neiña cantyja 'naañ' naya na s'aa yuscum'aañ' cha ticatsuu ñ'oom cantyja 'naañ'añ.

Judas mañequiaañ cwenta Jesús luee ntyee

(Mt. 26:14-16; Lc. 22:3-6)

¹⁰ Jndä tuii na luea', quia jo' Judas Iscariote, cwindye nn'añ na canchoo'wendye, tjaan na m'añ ntyee na cwiluiitquiendye na nntseijndaaññe ñequio joona na ñnequiaañ cwenta Jesús lueena.

¹¹ Jndä na jndye naññeeñ na ljo' nnts'aañ tquiaana' na jeeñ neiiña. T'maña na ññe'quiana s'om nnoom. Quia jo' Judas tyol'ueeñtyeeñ chiuu ya nnts'aañ na ñnequiaañ cwenta Jesús lueena.

Seijndaaññe Jesús na nncuaa Cena

(Mt. 26:17-29; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

¹² Quia jo' xuee na cwiwityeñ ncuee na cwicwa' nn'añ judíos tyoo' na tjaan ndaaljo' tjaquiee', mañejuu xuee na cwila'cwjeena canmaña nch'u, nn'añ na cwila'jomndye ñ'eñ Jesús ta'x'eeena nnoom, jluena:

—¿Yuu l'ue ts'om' na nntsaalajndaañdyó cantyja 'naañ' xuee pascua, na nleiñ'oom' na nlqui' catsmañ chjoo?

¹³ Ndo' jñoom we nn'añ na cwila'jomndye ñ'eñññe cwii l'aa. Tsoom ndaana:

—Catsa'quie'yo' quii' tsjoom. Jo' jo' nliu'yo' cwii tsañs'a na maleiñ'oom cwii tsjoo ndaatooo. Catsaantyjo'yo' naxeeñ'eñ.

¹⁴ Yuu na nncjaaqueñ'eñ candu'yo' nnom ts'añ na waa': "Luaa matso nqueñ na matsa'ntjoom

jaa: ¿yuu waa cuarto na nlcwaa'a na nntseit'maa'n'dyø xuee pascua ñequio nn'a'na cwila'jomndye ñ'e'ndyø?"

15 Juu tsa'n'ñee'n m'moqøn cwii cuarto t'ma'na w'aa nandye teicantyjoo'. Maniom candaq' 'na'na maca'na' na nncuaa xuee. Jo' calajndaa'n'dyø' nantquie na nlcwaa'a ñ'e'ndyø'.

16 Ndo' ty'e we na'ñee'n. Quia na tquiena tsjoom'ñee'n jliuna cha'xje'n na jndø tsoom ndaana. Jo' jo' jla'jndaa'n'dyena nantquie na nlcwa'na na nla't'maa'n'dyena xuee pascua.

17 Cwe' tmaa'nya, xje'n na tyje'cañoom Jesús ñequio nn'a'na canchoo'we na cwila'jomndye ñ'e'ññe.

18 Yoche'n na meindyuaandyena nacañoom' mei'nsa na cwicwa'na, tso Jesús ndaana:

—Mayuu'che'n candy'e'yo' nntsjøo, cwiindyo' 'o na macwa' ñ'e'ndyø nñequiaa cwenta ja luee nn'a'na.

19 Ñ'oomwaa' jee'n ndya' seichjoo'na' n'omna. To'na cwii ndo' cwiindyena ta'x'eena nnoom, jluena:

—¿Aa ndya' nnts'aana' na ja?

20 Quia jo' tsoom ndaana:

—Cwii 'o na canchoo'wendyo', cwii ts'a'na cwinchjeendyø tyoo' ñ'e'ññe ts'om xio jom nñequiaa'na' cwenta ja.

21 Ee na mayuu'che'n, ja na cwiluiindyø ts'a'na jna'na cañoom'luee, maxje'n wjaañ'oomna' ja na nnc'io cha'xje'n na matso ljeii 'naa'n' Ty'oots'om. Saq jee'n nty'liaa'ññe ts'a'na mañequiaa cwenta ja, yatiche'n xe'n ticaluiiññe tsa'n'ñee'n.

22 Yoche'n na cwicwa'na, to'ñom Jesús tyoo', tquiaan'na quianl'uaa' Ty'oots'om. Jndø jo' tyjee'n juuna', tquiaan' ndaana. Tsoom:

—Cato'ñoom'yo', cwa'yo' tyoo'waa, ee
cwiluiñena' seii'a.

²³ Mati to'ñoom cwii waso na ñjom ndaa winom.
Jndā na tquiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'oots'om, quia jo'
tquiaaⁿ juuna' ndaqana, cha'tsondyena tāna.

²⁴ Ndo' tsoom ndaqana:

—Ndaa winomwaa cwiluiñena' nioom'a na
nnquioo na nncwji'n'maaⁿndyo jndyendye nn'aⁿ.
Ñ'en juuna' maquaⁿtyaⁿya ñ'oom xco.

²⁵ Candye'yo' nntsjoo na mayuu'cheⁿ
taxoc'uannda'a winom hasta juu xuee na
nnc'uaxco juuna' quia na nntsaⁿntjom Ty'oots'om.

*Jesús matseicañeeⁿ na nncwji'ñe Pedro
(Mt. 26:30-35; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)*

²⁶ Ndo' jndā na tana luantsa, jlui'na jo' jo'.
Ty'ena ta Olivos.

²⁷ Quia jo' tso Jesús ndaqana:

—Tsjom je' cha'tsondyo' 'o nntjei'ndyo'
ñ'eⁿndyo. Ee ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om matsona':
“Nntseicua^a ts'aⁿ na mach'ee cwenta canmaⁿ,
ndo' canmaⁿ ntsmeiiⁿeⁿ nnt'oom'ndyeyo'.”

²⁸ Saq tso Jesús:

—Ndo' ja quia jndā na mawando'xco
nncjojndyaa^a ts'ondaa Galilea, xeⁿ jndā
nntsaantyjo'yo'.

²⁹ Quia jo' tso Pedro nnoom:

—Meiiⁿ cha'tsondye naⁿm'aⁿ nntjeii'ndyeyena
ñ'eⁿndyu', saq ja tijoom cwji'ndyo ñ'eⁿndyu'.

³⁰ T'o Jesús, tsoom nnom:

—Ñ'oom na mayuu' matsjoo njom', tsjom je'
cwii tjooⁿcheⁿ na nndaq^a we ndii' na matseixuaa

caxtijndyo, saa 'u xjeⁿ'ñeeⁿ jnda ndyee ndii' jnda tjei'ndyu' ñ'eⁿndyoo.

³¹ Saa Pedro yacheⁿ jndeii' ñ'oom t'ooⁿ:

—Meiiⁿ c'io ñ'eⁿndyu', saa tijoom cwji'ndyo cantyja 'naⁿ!.

Ndo' cha'tso nc'iaaⁿaⁿ majo'ti jluena.

*Getsemaní matseineiⁿ Jesús nnom Ty'oots'om
(Mt. 26:36-46; Lc. 22:39-46)*

³² Quia jo' tquieno cwii joo na jndyu Getsemaní. Tsoom ndaqana:

—Cwindyuaandyo' ñjaanñe yocheⁿ na jo luala' na nntseinaⁿya nnom Ty'oots'om.

³³ Jo' chii tjatyeenⁿ, tjañ'oom Pedro ñ'eⁿ Jacobo ñ'eⁿ Juan. Ndo' jnaⁿna' na t'maⁿ matsei'ndaa'na' ntyjeeⁿ ndo' jeeⁿ matseichjoo'na' ts'oom.

³⁴ Tsoom ndaqanaⁿ ñeeⁿ:
—Jeeⁿ matseichjoo'na' ts'ooⁿ hasta jom ndyowe' ts'ooⁿ. Caljoo'ndyo' ljooñe. C'om'c'eendyo', nchii cwinda'yo'!

³⁵ Quia jo' tjatjatyeenⁿcheⁿ, tjacwanquioom nomtyuaa. Tyocaaⁿ nnom Ty'oots'om xeⁿ wanaaⁿ tin-tjoom nawi' na meiⁿndoo'na' jom juu xjeⁿ'ñeeⁿ.

³⁶ Tsoom:
—Tsotyaya, 'u cha'tso nndaq nntsa'. Catseican-dyaandyu' ja na ticwinⁿya nawi'waa. Saa catsa' cha'xjeⁿ na l'ue ts'om' nncu' nchii cha'xjeⁿ na l'ue ts'ooⁿ ja.

³⁷ Quia jo' jndyolcwe' Jesús na m'aⁿ ndyee naⁿ'ñeeⁿ. Ndo' ljeiiⁿ na cwindana. Tsoom nnom Pedro:

—Aa ndi' Simón, ¿aa wa'tsu'? ¿Aa maxjeⁿ tîcandaⁿ nntsa' na ticatsu' meiⁿ ñe'cwii hora?

38 Ñequii'cheⁿ c'om'c'eendyo' na calaneiⁿ'yo' nnom Ty'oots'om cha ticjaachuuna' 'o quia na ñe'cats'aana' xjeⁿ 'o. Jeeⁿ m'aaⁿc'ee' ts'om ts'aⁿ na nnts'aa yuu na ya, s̄aq nc'e na ts'aⁿ tseixmaⁿ, tileicanaanñe na nnts'aa na ljo'.

39 Jndā jo' cwiicheⁿ ndii' tjannaaⁿ'aⁿ. Mañejooti ñ'oom seineiiⁿ nnom Ty'oots'om.

40 Quia na jndyolcwē'nnaan'aⁿ na m'aⁿna, majo'ti ljeiiⁿ na cwindana, ee jeeⁿ tyeⁿ waa na maleichuu tsaⁿtsjom joona. Ndo' meiⁿ cwe' ticaliuna ljo' nluena nnoom.

41 Tjannaaⁿ'aⁿ na nntseineiiⁿ nnom Ty'oots'om ndo' quia tyjeeⁿ'eⁿ na jndā ndyee ndii' na m'aⁿna, tsoom ndāana:

—Cwa ndicwaⁿ cwinda'yo' na cwita'jndyee'yo'. Malei'tyeⁿ. Jndā tue'ntyjo xjeⁿ'naⁿya. Je' mannt'ue nn'aⁿ na wi'ndye ja na cwiluiindyoⁿ ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee.

42 Quicantyja'yo'. Cjaaya. Luua' mandyocw-jee'cañoom juu ts'aⁿ na tjacatio cwenta ja luee nn'aⁿ.

Tuena Jesús

(Mt. 26:47-56; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

43 Ndicwaⁿ matseineiⁿ Jesús ndo' tyjee'cañoom Judas, cwii joo nn'aⁿ na canchoo'wendye. Ñ'eeⁿ cwii tmaaⁿ nn'aⁿ ñ'eⁿñe na cwilei'cho ncjo espadas ñequio n'oom nch'io. Naⁿ'ñeeⁿ nn'aⁿ 'naaⁿ ntylee na cwiluiitquiendye, ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' tsjoom.

44 Ndo' Judas, ts'aⁿ na tquiaa cwenta jom luee naⁿ'ñeeⁿ, jndā t'mooⁿ 'naaⁿ ndāana chiuu nnts'aaⁿ. Tsoom:

—Juu ts'aⁿ na nnc'ua ntsma^{n!}, majom jo!. Tyeⁿ cat'ue'yo^l jom ndo^l tsaañ'om'yo^l jom. Cal'a'yo^l cwenta na ticalacanom'yo^l jom.

45 Ndo^l quia tquie'cañomna Jesús, mantya se-icandyoo'ñé, tsoom nnom Jesús:

—Xmaⁿndyu^l Maestro.

Ndo^l t'om ntsma^{n!} tsa^{n!}ñeeⁿ.

46 Quia jo^l jla'cjaa lueena Jesús. Tyeⁿ t'uena jom.

47 Cwii ts'aⁿ na matseijomñé ñ'eⁿ Jesús na mein-tyjee^l jo^l tjeiiⁿeⁿ xjo espada 'naaⁿ'aⁿ. Tioom juuna^l mosoo^l nquii tyee na cwiluiitquieñe. Jnoⁿ tsua^lqui.

48 Ndo^l tso Jesús ndaa^lana:

—Jnda'jom tquio'cat'ue'yo^l ja cha'cwijom tquio'yo^l nacjoo^l cwii tsaⁿcanch'ue na cho'yo^l ncjo espadas ñ'eⁿ n'oom nch'io.

49 'Io ndii 'io ñet'ooⁿya quii'ntaaⁿ'yo^l na ñet'mooⁿya ndaa^lyo^l naquii^l wats'om t'maⁿ sqa^l tīcat'ue'yo^l ja. Ñecuaa ee cwiluii na luala^l cha catseicanda^lñena^l ljeii 'naaⁿ' Ty'oots'om na waa.

50 Quia jo^l cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús, jlei'nomna, 'ndyena jom na ñenqueⁿ.

Cwii tsaⁿs'andyua na jleinom

51 Ndo^l jo^l jo^l m'aaⁿ cwii tsaⁿs'andyua na tjan-tyjooⁿ naxe^{n!} Jesús. Macand^a chu'tyjooñé cwii sábana. Mati jom t'ue na^{n!}ñeeⁿ.

52 Sqa^l jom je^l jluii'ñé naquii^l sábana 'naaⁿ'aⁿ, 'ñeeⁿ juuna^l, jlei'noom na ñecasei'ñé.

'Ooqeⁿna Jesús luee naⁿman'iaaⁿ cwentaa nn'aⁿ judíos

(Mt. 26:57-68; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

53 Quia jo' ty'eñ'omna Jesús jo nnom nquii tyee na cwiluiitquieñe ndaq ntyjentyeeñe. Jo' jo' tjomndye cha'tsondye ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' tsjoom ñequio nn'aⁿ na cwit'moqⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés.

54 Ndo' Pedro tquiacheⁿ tquia tjantyjooⁿ. Macandaⁿ tuee'tyeeⁿ tach'eeⁿ waa' tyee na cwiluiitquieñe. Jo' jo' tjacjom nacañoom nn'aⁿ na cwindye'ntjom wats'om t'maⁿ. Tyotseiwiñê 'ndyoo chom.

55 Quia jo' ntyee na cwiluiitquiendye ñequio cha'tsondye naⁿman'iaaⁿ cwentaa nn'aⁿ judíos tyol'ueena nn'aⁿ na calue ñ'oom cantu nacjoo' Jesús cha nndaq nleijndaa' jnaan'aⁿ na cueenⁿeⁿ. Sa^a tileicaliuna.

56 Ee majndye nn'aⁿ ty'enquia ñ'oom na cweⁿ cantu sa^a tiñecwii ñ'oom tquiana jo' chii ticalui'yuu' ñ'oom'ñeeⁿ nacjoom'm.

57 Jndaⁿ jo' tei'cantyja nt'omcheⁿ nn'aⁿ na tquia cwiicheⁿ ñ'oom na tiyuu' nacjoom'm, jluena:

58 —Jâ jndyaayâ na tso tsaⁿm'aaⁿ na jom nnt-seityueeⁿeⁿ wats'om t'maⁿwaa na l'a nn'aⁿ, ndo' ñendyee xuee nnts'aaxcoom cwiicheⁿ na nchii nn'aⁿ nl'a.

59 Sa^a meiiⁿ jluena ñ'oomwaa', maxjeⁿ ticatjoom' ñ'oom.

60 Quia jo' teintyjee' nquii tyee na cwiluiitquieñe xcwe quii' ntuaaⁿna, tax'eeⁿ 'ndyoo Jesús, tsoom:

—¿Aa maxjeⁿ meiⁿcwii ñ'oom tic'oⁿ? ¿Chiuu waayuu cantyja 'naaⁿ! ñ'oom na cwituee'na nacjo'?

61 Saaq Jesúś ñemaaⁿ'cheeⁿ m'aaⁿ. Mei^{nc}wii
ñ'oom tic'ooⁿ. Quia jo' juu tyee na cwiluiitquieñe
tax'eeñennaan'aⁿ, tsoom:

—¿Aa 'u cwiluiindyu! Cristo, Jnda nquii
Ty'oots'om na cwila't'maaⁿ'ndyô?

62 T'o Jesúś, tsoom:

—Mayuu' na jo' ja. Ndo' nnty'ia'yo' ja na
cwiluiindyo ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee na
nnawa'catyaⁿ ntyjaa' Ty'oots'om ntyjaya na
jom matseixmaⁿ'eeⁿ cha'tso nnom najndä
na nnidyocuaya, na nnaaⁿ cañoom'luee ñequio
nchquiu.

63 Quia jo' juu tyee na cwiluiitquieñe jndii'ñê
tsca'nnoom na lioom'm, tsoom:

—¿Aa cwindaca'tina! 'ñeeⁿ nñequiotjei'yuu'ndyeti
jnaaⁿ'aⁿ?

64 'O macwindye'yo' ñ'oom ntjeiⁿ na matseineiiⁿ
nacjoo' Ty'oots'om. ¿Chiuu cwilatiuu'yo' ñ'eⁿñê?

Ndo' cha'tsondyena ñe'cwii jla'jomndyena na
waa jnaaⁿ'aⁿ ndo' tseixmaaⁿ na cueeⁿ'eⁿ.

65 Cwantindyena to'na na tyojñomna ndaajnaⁿ
jom. Jla'cataⁿ'na nnoom, tyotmeiiⁿ'na nda' jom,
jluena:

—Cjaawee! 'ndyo! 'ñeeⁿ tquiaa 'u.

Mati nn'aⁿ na cwil'a cwenta wats'om
tyoñe'quiana nda' watmeiiⁿ nnoom.

Macwjí'ñe Pedro cantyja 'naaⁿ' Jesúś

(Mt. 26:69-75; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-29)

66 Yocheen na m'aaⁿ Pedro jo nacje, tach'eⁿ
w'aa'ñeeⁿ, tjantyjaa' cwii yuscu jom na
mandi'ntjom nnom tyee na cwiluiitquieñe.

67 Quia na ljeiⁿ Pedro na matseiwiñe 'ndyoo chom, quiee tyonty'iaa^{n'a} tsa^{n'ñee}. Tsoom:

—'U mati ñeñ'e^{n'} ñ'eⁿ Jesú, ts'aⁿ tsjoom Nazaret.

68 Saq tjei'ñe Pedro, tsoom:

—Ja ticwajna^{n'a} tsa^{n'ñee}. Meiⁿchjoo ticaljeiiya ñ'oom na matsu' lcaa'.

Jnd^a jo' teiñ^{oo} nacañoom nn'aⁿ, tjaanⁿ yuu waa 'ndyoots'atiom. Xje^{n'ñee} mana seixuaa caxti-jndyo.

69 Ndo' majuu yuscu na mandi'ntjom, cwiicheⁿ cwii ndii' nty'iaa'nnaa^{n'a} Pedro. To^ogn'qⁿ na tson-naa^{n'a} ndaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ jo' jo':

—Tsa^{n'm'aan} maxjen cwiindyje joona jom.

70 Ndo' Pedro tjei'ñenna^{n'a}. Ndo' tiyocheⁿ ma-jluenndaⁿ nn'aⁿ na meintyjee' jo' jo' nnoom:

—Mayuu'cheⁿ cwiluiindyu' cwii joona. Ts'aⁿ Galilea 'u ee ljo'yu ñ'oom na matsei'nei^{n'} cha'na cwila'neiⁿ joona.

71 Quia jo' to^ogn'qⁿ na tju' cheⁿnqueⁿ ñ'omwi' nacjoom'm, ndo' tsoom na ntyjiicheⁿ Ty'o^oqts'om na mayom'm. Tsoom:

—Meiⁿchjoo ticwajna^{n'a} ts'aⁿ na cwindu'yo' lcaa'.

72 Ndo' mañoom[!] seixuaa caxtijndyo na jnd^a we ndii'. Quia jo' tjañjoom[!] ts'o^m Pedro ñ'oom na tso Jesú nnoom: "Cwii tjo^ocheⁿ na nntseixuaa caxtijndyo we ndii', saq 'u je' jnd^a ndyee ndii' macwji'ndyu' cantyja 'naⁿya." Ndo' quia tjañjoom[!] ts'o^m ñ'oommei^{n'}, jeeⁿ ndya' tyoty'ioom.

15

*'Ooñ'omna Jesú na m'aaⁿ Pilato
(Mt. 27:1-2, 11-14; Lc. 23:1-5; Jn. 18:28-38)*

1 Ndo' na jaawixuee ntyee na cwiluiitquiendye tjomndyena ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' tsjoom ñequio nn'aⁿ na cwit'moⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés ñequio cha'tso na'nman'iaaⁿ cwentaa nn'aⁿ judíos. Jla'jndaa'ndyena. Jndā jo' jla'tyeⁿna Jesús, ty'eñ'omna jom. Ty'ecatioona cwenta jom l'qⁿ Pilato.

2 Ndyeyu tax'ee Pilato nnoom, tso:

—¿Aa 'u cwiluiindyu' rey cwentaa nn'aⁿ judíos?

Ndo' t'ooⁿ:

—Majo'ndyo cha'xjeⁿ na matsu'.

3 Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye jndye jnaaⁿaⁿ tqiana.

4 Quia jo' tax'eennda' Pilato nnoom, tso:

—¿Aa maxjeⁿ meiⁿcwii ñ'oom xoc'oⁿ? Queⁿ! cwenta na jndye jnaⁿ cwiluena nacjo'.

5 Saaⁿ tjaan na t'oti Jesús hasta tqiaana' na jeeⁿ tyom'aaⁿ ts'om Pilato.

Cwiwijndaa'tyeⁿ na nncue' Jesús

(Mt. 27:15-31; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

6 Ndo' ticwii chu na cwiwee' xuee pascua waa costumbre na matseicandyaañe Pilato meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ prəso na l'ue n'om nn'aⁿ.

7 Quia ljo'chenⁿ m'aaⁿ cwii ts'aⁿ na jndyu Barrabás w'aancjo ñequio nt'omcheⁿ prəso. Joona jla'wendyena nacjoo' gobiernom, ndo' jla'cwjeena nn'aⁿ.

8 Ty'entyjaa' cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na m'aaⁿ Pilato. Toⁿna na tyotaⁿna na cats'aaⁿ cha'xjeⁿ quich'eeⁿ na nntseicandyaañê cwii ts'aⁿ.

9 Quia jo' tso Pilato ndaⁿana:

—¿Aa l'ue n'om'yo' na catseicandyaaandyo juu rey cwenta 'o nn'aⁿ judíos?

¹⁰ Luua' tsoom ee jnda sei'noqⁿoⁿ na joo ntdee na cwiluiitquiendye t̄aq^a n'omna Jesús, jo' na ty'ecatioona tsaⁿlñeeⁿ l'ooqⁿ.

¹¹ Ndo' joona tyola'jndo'na n'om nn'aⁿ na jndyendye na cataⁿna nnom Pilato na catseicandyaañê Barrabás, nchii Jesús.

¹² Quia jo' tax'eennda' Pilato ndaa^a nn'aⁿ na jndyendye, tsoom:

—Ndo' ¿ljo' l'ue n'om'yo' na cats'aaya ñ'eⁿ juu ts'aⁿ na cwindu'yo' na cwiluiñe rey cwenta' 'o nn'aⁿ judíos?

¹³ Tacwaxua ndyueena, jluena:

—Caty'iom' jom ts'oom'naaⁿ.

¹⁴ Tax'ee Pilato nda^aana:

—¿Ljo' jeeⁿ tis'a s'aⁿ nquiu'yo'?

Saq^a joona ñe'quii'cheⁿ najndeii tyola'xuaana, jluena:

—Caty'iom' jom ts'oom'naaⁿ.

¹⁵ Quia jo' Pilato, cwe' ee na l'ue ts'oom na calue nn'aⁿ na ya ts'aⁿñé, jo' na seicandyaañê Barrabás. Ndo' sa^antjoom na catjaal sondaro Jesús ñ'eⁿ tjantsei!. Jnd^a jo' tquiaaⁿ juu lueena na caty'ioomna juu ts'oom'naaⁿ.

¹⁶ Ndo' ty'eñ'om sondaro'ñeeⁿ Jesús naquii'cheⁿ wats'iaaⁿ cwentaa' gobiernom. Jo' jo' tjomndye cha'tso nc'iaana.

¹⁷ Jla'cweena cwii liaa colo catsioo' jom. Tyola'tyjoondyen a l'oo^a nioom, l'ana cwii tsei, tioomna juuna' xqueen^a.

¹⁸ Jnd^a jo' to^ana, ndoo' na cwila't'maaⁿndyena jom, jluena:

—Catseit'maa'n'ñena' 'u na cwiluiindyu' rey cwentaa nn'aⁿ judíos.

19 Ndo' tyotmeiiⁿ'na ts'oom xqueen. Tyojñomna ndaajnaⁿ jom, tyota'na cantyena jo nnoom cha'cwijom cwila't'maa'n'ndyena jom.

20 Quia na jndä jla'jnaaⁿ'ñ'eⁿna jom, quia jo' tjeii'na liaa catsioo!. Jla'cweennda'na jom liaⁿ'aⁿ. Jndä jo' ty'eñ'omna jom na nnty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ.

Cwity'ioomna Jesús ts'oom'naaⁿ
(Mt. 27:32-44; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

21 Xewe na cwi'oocalui'na naquii' tsjoom ndo' tjomndyena ts'aⁿ tsjoom Cirene na jndyu Simón na jnaⁿ jndaa^a. Jom tsotye Alejandro ñequio Rufo. L'a sondaro na jndeい'na' cjaañ'oom ts'oom na nñoom Jesús.

22 Quia jo' ty'eñ'omna Jesús Gólgota. Ñ'oomwaa^a ma'moⁿna' cwii ta na jndyuna' Tsei'xqueⁿ Ts'oo.

23 Ndo' tquiana winom na nnc'om na tjoom'na' ñequio mirra. Saa^a jom tico'ñoom juuna!.

24 Jndä chii ty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ. Ndo' sondaro tyo'oona x'iaa, cha nnty'iaana cwaaⁿ lian'aⁿ nleijnoom' cwii joona. Laa'ti' t'oomna liaⁿ'aⁿ.

25 Jndä tuee^a cha'na ñjeeⁿ nacwitsjoom quia ty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ.

26 Ndo' jnaaⁿ'aⁿ na teiljeii luua matsona': "Rey cwenta nn'aⁿ judíos."

27 Mati ty'ioomna we naⁿcanty'ue nacjoo noom'naaⁿ. Cwii tsaⁿ'ñeeⁿ ntyjaaⁿ'aⁿ ntyjaya ndo' cwiichen^a tsaⁿ'ñeeⁿ ntyjatyamaaⁿ!.

28 Ndo' na l'ana na ljo', seicandaa'ñena' na matso ljeii 'naaⁿ! Ty'oots'om: "Seicañ'enyuuna' jom quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na wi'ndye."

29 Nn'aⁿ na tyowinom jo' jo', tyola'jnaaⁿ'na jom. Tyola'caandyena nqueⁿna, tyoluena:

—'U je', na nntseityui' wats'om t'maⁿ 'naaⁿyâ ndo' ñendyee xuee nntseiwe'nnda' juuna',

30 cwji'n'maaⁿndyu' cheⁿnncu'. Candyo'cue' na ñoom' ts'oom'naaⁿwaa'.

31 Mati ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés malaa'ti' tyola'jnaaⁿ'na jom. Jluena:

—Jeeⁿ ya ñetjei'n'maaⁿñe tsaⁿm'aaⁿ! nt'omcheⁿ nn'aⁿ saq tileicandaaⁿ nncwji'n'maaⁿñe cheⁿnqueⁿ.

32 Jom na matsoom na cwiluiiñê Cristo ndo' Rey cwentaa jaa nn'aⁿ Israel, cwa candyocueeⁿ na ñoom ts'oom'naaⁿ cha nnty'iaaya quia jo' nlayuu'a ñ'eⁿñê.

Ndo' mati we nn'aⁿ na ñom noom'naaⁿ ñ'eⁿñê tyola'jnaaⁿ'na jom.

Tquiaña Jesú斯 na tueeⁿeⁿ

(Mt. 27:45-56; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

33 Quia na jndaaⁿ tueeⁿ na quiajmeiⁿ!, teijaaⁿñe tsjoomnancue hasta na ndyee na matmaaⁿ.

34 Juu xjeⁿñeeⁿ jndeii seixuaa Jesú斯, tsoom:

—Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? (Ñ'oommeiiⁿ matsonal': Ty'oots'omya, Ty'oots'omya, ¿chiuu na ma'ndii' ja?)

35 Nt'om nn'aⁿ na meintyjee' nnadyoo' nacañom'm, quia jndyena na seixuaⁿ, jluena:

—Aa ndye'yo', macwaaⁿ profeta Elías.

36 Quia jo' jleinom cwii ts'aⁿ'ñeeⁿ, jndyoñ'oom cwii 'naⁿ na ya maw'ana' ndaa. Nchjeeñê juuna' naquii' winom na tā. Tjaal'ñê juuna' nnom cwii ts'oom, chii ty'ioom juuna' 'ndyoo Jesús na cateii'ñe. Tsoom:

—Cwa je' nnty'iaaya aa nncwjee'cañoom Elías na nncwjii'ñe jom na ñoom ts'oom'naaⁿ.

37 Jndā na seixuaa Jesús jndeii mana tueeⁿ'eⁿ.

38 Ndo' liaa na ntyjaty'io na matseicu'naⁿ yuu na lju'ti naquii'cheⁿ wats'om t'maⁿ, jndii'tcona' hasta xjeⁿ nomtyuaacheⁿ.

39 Juu capeitaⁿ na meintyjee' ndyeyu jo nnom Jesús, quia jñeeⁿ na seixuaa ndo' nty'iaaⁿ'aⁿ na luaa' tuii na tue' tsaⁿ'ñeeⁿ, quia jo' tsoom:

—Mayuu'cheⁿ tsaⁿm'aaⁿ cwiluiñê Jnda Ty'oots'om.

40 Mati jo' jo' meintyjee'tquia nt'om yolcu na jeeⁿ cwinty'iaa na ljo' tuii. Quii'ntaaⁿ joona m'aaⁿ María Magdalena ñequio Salomé ñequio cwi-ichenⁿ María, tsondyee José ñ'eⁿ Jacobo, tsaⁿ na titquieñeti.

41 Joo yolkum'aⁿ tyocañ'eeⁿna ñ'eⁿ Jesús quia ñet'oom ts'ondaa Galilea. Tyondye'ntjomna nnoom. Ndo' mati jo' jo' meintyjee' jndye nt'omcheⁿ yolcu na jnaⁿ Galilea na ñencwi tquowan Jerusalén ñ'eⁿ Jesús.

'Oocat'iuna Jesús

(Mt. 27:57-61; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

42 Tmaaⁿndye nn'aⁿ jo' jo!. Ndo' juu xjeⁿ'ñeeⁿ xuee na cwila'jndaa'ndye nn'aⁿ jndíos 'naⁿ na nlcaⁿnaⁿ joona ee jndā jnaⁿnaⁿ xuee na nnta'jndyeena.

43 Mati jo' jo' m'aaⁿ cwii ts'aⁿ tsjoom Arimatea na jndyu José. Jom t'maⁿ cwluiiñê naquii' tmaa^{n!} naⁿman'iaaⁿ cwentaa nn'aⁿ judíos. Jeeⁿ meinom'm xuee na nnty'iaa'nnoom na matsa'ntjom Ty'ooots'om. Ndo' nc'e na jndā jaamaaⁿ chii tjaaⁿ na m'aaⁿ Pilato. Ty'oomt'maa^{n!}ñê ts'oom tjacaaⁿ sei'ts'o 'naa^{n!} Jesús nnom tsa^{n!}ñeeⁿ.

44 Jeeⁿ seitsa^{n!}na' Pilato quia na jñeeⁿ na tyuua^t tue' Jesús. Ee ntyjeeⁿ yo cwiñom nn'aⁿ noom'naaⁿ ndo' cwiwjena. Jo' chii tqueen!^{ñê} capeitaⁿ, tax'eeñê 'ndyoo tsa^{n!}ñeeⁿ aa maxjen jndā tue' Jesús.

45 Ndo' quia na jñeeⁿ ñ'oom 'ndyoo capeitaⁿ na mayuu' na ljo', quia jo' tquiaaⁿ ñ'oom'm na cjaañ'oom José sei'ts'o 'naa^{n!} Jesús.

46 Quia jo' tjatseijnda José cwii sábana ya, jndā jo' tjacatyjeeñê sei'ts'o 'naa^{n!} Jesús, seityjooñê liaa'ñeeⁿ juu, ndo' tjacaty'ioom juu naquii' tsue'tsjo' na tuiiya. Jndā chii seicuu'ñê 'ndyoo tsue'tsjo' ñequio cwii tsjo' t'maⁿ.

47 Ndo' María Magdalena ñequio María, tsondyee José, nty'iaana na tjacant'iuu'ñê Jesús.

16

*Cantyja na tando'xco Jesús
(Mt. 28:1-10; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)*

1 Jndā na tjacue ñe'quioom' juu xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos, tja María Magdalena ñequio Salomé ñequio María, tsondyee Jacobo, ty'ela'jndana nche^{n!} cachi na nnc'oocaty'oomndyena sei'ts'o 'naa^{n!} Jesús.

² Ndo' cwitsjoomya xuee najndyee smanaⁿ man-lui^{'nom} ñe'quioom', ty'ena yuu waa tsei'tsuaa' Jesús.

³ Nato ñjomndyena tyoluecheⁿnquieena ndaa^a ntyjeena:

—¿'Ñeeⁿ ya nnteijndeii jaa na nnquindyo^o tsjo^o 'ndyoo tsei'tsuaa?

⁴ Saa quia na jndaa tquienaa jo', jleinty'iaana, jliuna cwa jndaa teindyo^o tsjo^o'. Ndo' juuna' jeeⁿ t'ma'na'.

⁵ Ndo' jndaa na ty'equie'na quii' tsei'tsuaa'ñeeⁿ, nty'iaana cha'cwijom cwii tsans'andyua wacatyeeⁿ ntyjaya. Cweⁿ cwii liaatco, liaa canchii'. Jeeⁿ ndya' nioom tyuena.

⁶ Tso tsaⁿ'ñeeⁿ ndaaana:

—Tintyue'yo!. 'O cwil'ue'yo' Jesús na jnaⁿ Nazaret, jom na ty'iroom nn'aⁿ ts'oom'naaⁿ. Jndaa tando'xcoom na tueeⁿeⁿ. Tac'oomñê ñjaanⁿ. Canty'ia'yo' yuu na tqueⁿna jom.

⁷ Je' catsa'yo' na m'aaⁿ Pedro ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús. Calacandii'yo' joona na nncjaajñeeⁿ Galilea, jndanquia nnc'oontyjona. Jo' jo' nleicwindyena ñ'eⁿñê cha'xjeⁿ jndaa tsoom ndaa^ayo'!

⁸ Quia jo' jlui'na naquii' tsei'tsuaa. Jndeii ty'elcwee'na ndo' cwiteindyena, ndoo' nquiuna na tanchii joona. Ndo' cwe' na jeeⁿ tyuena, jo' na seitsaⁿ'na' joona, meiⁿ ticaluena nnom meiⁿcwii ts'aⁿ chiuu tuii.

*Teitquioo'ñe Jesús nnom María Magdalena
(Jn. 20:11-18)*

9 Mañequuti cwitsjoom xuee najndyee smanaⁿ quia na jndā tando'xco Jesús, najndyee teitquoo'ñē nnom María Magdalena, tsaⁿ na tjeiiⁿ'eⁿ ntquiee' jndyetia naquii' ts'om.

10 Ndo' María'ñeeⁿ tjatseicañeeⁿ nquiee nn'aⁿ na tyocañ'eeⁿ ñ'eⁿ Jesús. Xjeⁿ'ñeeⁿ jeeⁿ xcwe na m'aⁿna na chjoo' n'omna ndo' cwityueena.

11 Saa quia jndyena na Jesús jndā mawa'ndo'xcoom, ndo' juu yuscu'ñeeⁿ jndā nty'iaa'nnom jom, maxjeⁿ tīcalal'yu'na.

*Teitquoo'ñē Jesús ndaq we nn'aⁿ na
cwila'jomndye ñ'e'ñē
(Lc. 24:13-35)*

12 Jndanquia teitquoo'ñē Jesús ndaq we nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñē na cwi'oo nato jndaa, s'aana' na cwiichenⁿ ljo waan.

13 Ndo' ty'elcwee' naⁿ'ñeeⁿ Jerusalén, ty'ela'candiina nc'iaana. Saa meiiⁿ ñ'omndyuee joona, tjaa 'ñeeⁿ seiyu'.

*Majñom Jesús nn'aⁿ na c'oonquiana ñ'oom'm
(Mt. 28:16-20; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)*

14 Jndā jo' teitquoo'ñē ndaq canchoo'cwii nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñē yocheⁿ na cwimeindyuaandyena nacañoomⁿ meiⁿsa na cwicwa'na. Nc'e na tiñe'cala'yu'ya n'omna, jo' na seitiaaⁿ'aⁿ joona na quieⁿ n'omna. Ee tīcalal'yu'na na jndā wando'xcoom meiiⁿ na jla'candii nn'aⁿ na jndā nty'iaandaq jom.

15 Xjeⁿ'ñeeⁿ tsoom ndaqana:
—Catsa'yo' cha'waa tsjoomnancue, ññe'quia'yo' ñ'oom naya ndaq cha'tso nn'aⁿ na macwji'ñ'maaⁿñē Ty'oqts'om joona.

16 Juu ts'aⁿ na nntseiyu' ndo' nleits'oomñe, nlui'n'maaⁿñe. Saq juu ts'aⁿ na ticatseiyu', maxjeⁿ nnt'uiityeⁿna' juu cantyja jnaaⁿ!

17 Ndo' nn'aⁿ na cwila'yu' jndye ts'iaaⁿ t'maⁿ nl'ana. Ñequio xueya nntjeii'na jndyetia naquii' n'om nn'aⁿ, ndo' nla'neiⁿna nt'omcheⁿ nnom ñ'oom na tjachuii'.

18 Xeⁿ nnt'uena canduu ñequio lueena oo xeⁿ nncwena nasei wjee, tjaal'naⁿ ljo' nntjoomna. Ndo' quia na nntioona lueena nacjoo nn'aⁿwii, nn'maaⁿ naⁿñeeⁿ.

*Tjawa Jesús cañoom'luee
(Lc. 24:50-53)*

19 Quia na jndaq teinom na seineiⁿ Ta Jesús ndaq nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, tjañ'oomna' jom cañoom'luee. Tjacjom ntyjaa' ts'o Ty'oots'om ntyjaya yuu na matseit'maaⁿñena' jom.

20 Quia jo' jnaaⁿ naⁿñeeⁿ ty'ena, tyoñe'quiana ñ'oom naya ndaq nn'aⁿ mei'nyuucheⁿ na ty'ena. Ndo' manquiiti Ta Jesús tyoteijneiⁿ joona. Tquiaaⁿ na tyocandaq tyol'ana ts'iaaⁿ t'maⁿ na tjei'yuu'ndyena' na mayuu' ñ'oom na tyoñe'quiana. Amén.

**Ñ'oom xco na tqueⁿ ty'oots'om cantxja 'naa'
Jesucristo
New Testament in Amuzgo, Guerrero
(MX:amu:Amuzgo, Guerrero)**

copyright © 1999 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Guerrero Amuzgo (Amuzgo, Guerrero)

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Amuzgo, Guerrero

amu

Mexico

Copyright Information

© 1999, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Amuzgo, Guerrero

© 1999, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.
Pictures included with Scriptures and other documents on this site are
licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,
please contact the respective copyright owners.

2024-02-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
3a693cf5-26ad-5db1-89e8-29e6d3f52b61